

SÉANCES DU MARDI 27 OCTOBRE 1998
VERGADERINGEN VAN DINSDAG 27 OKTOBER 1998

MATIN

SOMMAIRE :

EXCUSÉS :

Page 6239.

PROPOSITION DE LOI (Discussion) :

Proposition de loi sur le jeu.

Discussion générale. — *Orateurs* : **MM. D'Hooghe**, rapporteur, **Hatry, Vergote, Hotyat, Mmes Van der Wildt, Willame-Boonen, MM. Loones, Verreycken, Olivier, Mme Nelis-Van Liedekerke, M. Weyts**, p. 6239.

Discussion des articles, p. 6254.

APRÈS-MIDI

SOMMAIRE :

EXCUSÉS :

Page 6271.

COMMUNICATIONS :

Page 6271.

1. Cour d'arbitrage.
2. Transmission d'arrêtés royaux.
3. Parlement européen.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1998-1999
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1998-1999

OCHTEND

INHOUDSOPGAVE :

VERONTSCHULDIGD :

Bladzijde 6239.

WETSVOORSTEL (Bespreking) :

Wetsvoorstel op het spel.

Algemene bespreking. — *Sprekers* : **de heren D'Hooghe**, rapporteur, **Hatry, Vergote, Hotyat, de dames Van der Wildt, Willame-Boonen, de heren Loones, Verreycken, Olivier, mevrouw Nelis-Van Liedekerke, de heer Weyts**, blz. 6239.

Artikelsgewijze bespreking, blz. 6254.

NAMIDDAG

INHOUDSOPGAVE :

VERONTSCHULDIGD :

Bladzijde 6271.

MEDEDELINGEN :

Bladzijde 6271.

1. Arbitragehof.
2. Overzending van koninklijke besluiten.
3. Europees Parlement.

PÉTITIONS :

Page 6273.

DEMANDES D'EXPLICATIONS (Discussion):

Demande d'explications de M. Anciaux au ministre des Transports sur «la sécurité à et autour de l'aéroport de Zaventem».

Orateurs: **M. Anciaux, M. Daerden**, ministre des Transports, p. 6273.

Demande d'explications de M. Anciaux au vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur sur «les relations tendues avec l'état-major de la gendarmerie et les relations au sein de la gendarmerie elle-même».

Orateurs: **M. Anciaux, M. Van den Bossche**, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur, pp. 6285 et 6288.

Demande d'explications de Mme Sémer au vice-premier ministre et ministre de la Défense nationale sur «le cancer causé par la défense antiaérienne Hawk».

Orateurs: **Mme Sémer, M. Van den Bossche**, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur, p. 6290.

Demande d'explications de Mme Delcourt-Pêtre au vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur sur «les directives européennes obligeant la Belgique d'informer les citoyens européens non Belges de leurs droits relativement aux élections européennes et communales».

Orateurs: **Mme Delcourt-Pêtre, M. Van den Bossche**, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur, p. 6291.

PROJET DE LOI (Discussion):

Projet de loi relative à l'euro (Évocation).

Discussion générale. — *Orateurs*: **MM. D'Hooghe**, rapporteur, **Coene, Hatry, Moens, Mme Willame-Boonen, M. Viseur**, ministre des Finances, **M. Anciaux**, p. 6276.

BIENVENUE AU SÉNATEUR PIERRE-CLAUDE NOLIN, VICE-PRÉSIDENT DE LA RÉGIE INTERNE DU SÉNAT CANADIEN:

Page 6288.

VERZOEKSCRIFTEN :

Bladzijde 6273.

VRAGEN OM UITLEG (Bespreking):

Vraag om uitleg van de heer Anciaux aan de minister van Vervoer over «de veiligheid op en rond de luchthaven van Zaventem».

Sprekers: **de heer Anciaux, de heer Daerden**, minister van Vervoer, blz. 6273.

Vraag om uitleg van de heer Anciaux aan de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over «de gespannen relatie met de staf van de rijkswacht en de verhoudingen binnen de rijkswacht zelf».

Sprekers: **de heer Anciaux, de heer Van den Bossche**, vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken, blz. 6285 en 6288.

Vraag om uitleg van mevrouw Sémer aan de vice-eerste minister en minister van Landsverdediging over «kanker veroorzaakt door Hawk-luchtafweer».

Sprekers: **mevrouw Sémer, de heer Van den Bossche**, vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken, blz. 6290.

Vraag om uitleg van mevrouw Delcourt-Pêtre aan de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over «de Europese richtlijnen die België verplichten de niet-Belgische burgers van de Europese Unie in kennis te stellen van hun rechten met betrekking tot de Europese en de gemeenteraadsverkiezingen».

Sprekers: **mevrouw Delcourt-Pêtre, de heer Van den Bossche**, vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken, blz. 6291.

WETSONTWERP (Bespreking):

Wetsontwerp betreffende de euro (Evocatie).

Algemene bespreking. — *Sprekers*: **de heren D'Hooghe**, rapporteur, **Coene, Hatry, Moens, mevrouw Willame-Boonen, de heer Viseur**, minister van Financiën, **de heer Anciaux**, blz. 6276.

WELKOM AAN SENATOR PIERRE-CLAUDE NOLIN, ONDERVOORZITTER VAN DE QUAESTUUR VAN DE CANADESE SENAAT:

Bladzijde 6288.

SÉANCE DU MATIN — OCHTENDVERGADERING

PRÉSIDENCE DE MME SÉMER (article 16.2 du Règlement)

VOORZITTERSCHAP VAN MEVROUW SÉMER (artikel 16.2 van het Reglement)

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 10 h 05.
De vergadering wordt geopend om 10.05 uur.

EXCUSÉS — VERONTSCHULDIGD

Mme Maximus, MM. Urbain, pour devoirs professionnels; Hazette et Mahoux, en mission; à l'étranger, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering : mevrouw Maximus, de heren Urbain, wegens ambtsplichten; Hazette en Mahoux, met opdracht in het buitenland.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

WETSVOORSTEL OP HET SPEL

Algemene bespreking

Artikelsgewijze bespreking

PROPOSITION DE LOI SUR LE JEU

Discussion générale

Discussion des articles

De voorzitter. — We vatten de bespreking aan van het wetsvoorstel.

Nous abordons l'examen de la proposition de loi.

Volgens het Reglement geldt de door de commissie aangenomen tekst als basis voor de bespreking. (*Zie document nr. 1-419/18 van de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden van de Senaat. Zitting 1998-1999.*)

Conformément à notre Règlement, le texte adopté par la commission servira de base à notre discussion. (*Voir document n° 1-419/18 de la commission des Finances et des Affaires économiques du Sénat. Session 1998-1999.*)

De algemene bespreking is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer D'Hooghe (CVP), rapporteur. — Mevrouw de voorzitter, het 272 bladzijden tellende verslag bewijst dat de wet op de kansspelen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de spelers op een uitgebreide manier werd behandeld en een lange voorgeschiedenis heeft gekend.

Reeds op 23 september 1996 diende de heer Weyts het wetsvoorstel op het spel in. Na het advies van de Raad van State op dit wetsvoorstel werden er 38 amendementen ingediend. Toen bleek dat de toenmalige minister van Justitie, de heer De Clerck, zelf een wetgevend initiatief voorbereidde en besloot zijn tekst als regeringsamendement bij het voorstel-Weyts in te dienen, werden de oorspronkelijk ingediende amendementen ingetrokken. Inmiddels had de Raad van State een advies verstrekt op de voorontwerptekst van de minister.

In de loop van de commissiewerkzaamheden werden niet minder dan 173 amendementen ingediend en behandeld. Het is bijgevolg onbegonnen werk verslag uit te brengen over al deze amendementen. Ik zal mijn uiteenzetting derhalve beperken tot drie onderwerpen: de beschrijving van de onderhavige wettekst, zijn doelstellingen en enkele relevante cijfers; een kort verslag over de hoorzittingen en ten slotte een beknopte bespreking van enkele amendementen waaraan meer aandacht werd besteed.

In de eerste plaats zal ik het hebben over de doelstellingen en de krachtlijnen van de wet. Met deze tekst wordt een halt toegeroepen aan een anomalie in de praktijk van de kansspelen en de exploitatie van de kansspelinrichtingen in België. Tot op heden is in België de wet-Lejeune van 24 oktober 1902, die kansspelen verbiedt, nog steeds van toepassing. De realiteit is echter helemaal anders. Er worden acht casino's geëxploiteerd en ook lunaparken tieren welig. Feiten die eigenlijk strafbaar zijn, worden dus getolereerd terwijl andere worden verboden. Het huidige gedoogbeleid is niet langer aanvaardbaar. Aan deze toestand wordt thans een einde gemaakt. Dit is een eerste belangrijke doelstelling van de voorliggende tekst.

Voorts heeft de legalisatie van de kansspelinrichtingen zoals casino's en het uitwerken van een globaal en strikt wettelijk kader voor de kansspelen ook als doel een sluitende controle op alle kansspelactiviteiten te organiseren en hun mogelijke en ongewenste neveneffecten op een efficiënte wijze in kaart te brengen, te voorkomen en te bestrijden.

Een derde doelstelling wordt het best omschreven met de Franse spreuk: «Il vaut mieux réglementer les passions que poursuivre l'utopie de les supprimer.» Het klaarblijkelijk onuitroeibare verlangen van de mens om te spelen, moet in goede banen worden geleid met het oog op de bescherming van de speler, de integriteit van het spel en het tegengaan van gokverslaving en criminaliteit. In het wetsvoorstel wordt een reeks beschermende maatregelen opgenomen die de bestaande sociale ellende, voortvloeiend uit gokverslaving, wil tegengaan.

Tot op heden bestaat er in ons land omzeggens geen nationaal spelbeleid. Er dient ten minste gelijke tred te worden gehouden met de evolutie inzake kansspelwetgeving in de buurlanden en met de jongste ontwikkelingen op de geavanceerde elektronische kansspelmarkt. Het koninklijk besluit van 13 januari 1975 dat de lijst van speelapparaten omvat waarvan de uitbating is toegelaten, moet dringend worden herwerkt en geactualiseerd.

Bovendien dienen de financiële spelopbrengsten gekend te zijn en te worden gekanaliseerd. Deze kunnen de staatskas en bepaalde caritatieve of humanitaire doeleinden ten goede komen.

Ten slotte wordt voorzien in de oprichting en de organisatie van een kansspelcommissie. Het betreft een advies-, beslissings- en controleorgaan inzake kansspelen dat ervoor zal zorgen dat er wordt gewaakt over de toepassing van de wet en de uitvoeringsbesluiten.

Enkele relevante cijfers geven het belang aan van het wetsvoorstel. In België worden 100 000 problematische spelers geteld, waarvan 20 000 als zwaar verslaafd kunnen worden beschouwd. 40% van de huisartsen worden in hun praktijk geconfronteerd met de problematiek van de gokverslaafden.

Een steeds terugkerend element bij gokverslaving is de drang om terug te winnen wat verloren werd, veelal gecombineerd met stresssituaties en alcoholverbruik, familiale moeilijkheden, psychische problemen en gezinsontwrichting. In een eerste fase houdt de betrokkene informatie achter voor zijn onmiddellijke omgeving en in een verder stadium wordt de gokverslaafde veelal geïsoleerd van zijn vriendenkring. Voorts wordt ook een correlatie met criminaliteit vastgesteld.

Na het verbod op de jackpot is de bingo het meest verslavende spel omwille van de lage drempel, de gemakkelijke toegankelijkheid tot dranklijterijen, het gevoel dat behendigheid een rol speelt, maar vooral het short-odd-systeem, de korte termijn tussen de inzet en het resultaat.

Al loopt het aantal bingo's sedert 1991 terug door de zwaardere taxatie, toch wordt de jaarlijkse opbrengst uit bingo's op 80 miljard geraamd. Het gokbedrijf in België vertegenwoordigt ongeveer 165 miljard per jaar. 80 miljard gaat naar bingo's, 39 miljard naar de Nationale Loterij, 14 à 15 miljard naar de paardenwedrennen en andere weddenschappen. De rest vindt men grotendeels terug in casino's en lunaparken.

De krachtlijnen van het voorliggende wetsvoorstel zijn de volgende.

Ten eerste, volgens artikel 2 handelt de wet uitsluitend over de exploitatie van kansspelen, zijnde spelen of weddenschappen waarbij het toeval zelfs als bijkomstig element de aanduiding van de winnaar bepaalt of de winstgrootte determineert. Volgens artikel 4 blijft het verbodsprincipe voor het exploiteren van kansspelen bestaan, tenzij voor deze die overeenkomstig de wet zijn toegelaten. In dit geval heeft men een schriftelijke vergunning nodig, afgeleverd door de kansspelcommissie. Met dit wetsvoorstel plaatsen wij ons inzake kansspelen op gelijke voet met de wetgevingen van de meeste Europese lidstaten.

Ten tweede, volgens artikel 3 van dit wetsvoorstel vallen spelen en weddenschappen inzake sportbeoefening niet onder het toepassingsgebied. Die materie wordt geregeld door de wet van 26 juni 1963. Vallen eveneens niet onder het toepassingsgebied van deze wet, spelen die alleen het recht geven om maximaal vijf keer gratis verder te spelen en spelen met een klein materieel voordeel zoals spelen op kermissen of kaartspelen buiten casino's en lunaparken met een beperkte inzet. Ook loterijen die worden geregeld door de wet van 31 december 1851 en door de wet van 22 juni 1991 betreffende de Nationale Loterij alsmede door de artikelen 301, 302, 303 en 304 van het Strafwetboek, vallen niet

onder de wet. Voor paardenwedrennen worden de artikelen 66 en 67 van de met de inkomstenbelastingen gelijkgestelde wet op de belastingen toegepast.

Ten derde, de kansspelinrichtingen worden in drie klassen ingedeeld: klasse 1, de casino's; klasse 2, de lunaparken of de speelautomatenhallen; klasse 3, drankgelegenheden met kansspelen. Zoals men verder in het verslag kan vernemen, werd over de benaming van de tweede klasse een uitvoerige discussie gevoerd in de commissie zodat de benaming lunapark hier wellicht wat minder nauwkeurig is gehanteerd. Deze drie klassen onderscheiden zich naar gelang van de aard en het aantal van de kansspelen, het maximumbedrag van de inzet, het verlies en de winst van de spelers bij elk kansspel en de aard van de nevenactiviteit. De Koning bepaalt bij een in de Ministerraad overlegd besluit per klasse van kansspelinrichting de lijst van de kansspelen en hun aantal.

Vierde principe van de wet; bij het ministerie van Justitie wordt een kansspelcommissie ingericht. Het betreft een advies-, beslissings- en controleorgaan inzake kansspelen. Deze commissie bestaat uit elf leden en elf plaatsvervangende leden en wordt voorgezeten door een magistraat. De leden, behalve de voorzitter, zijn vertegenwoordigers van de ministers van Justitie, Financiën, Economische Zaken, Binnenlandse Zaken en Volksgezondheid. De commissie wordt bijgestaan door een secretariaat samengesteld uit ambtenaren van het ministerie van Justitie. Voor de uitoefening van haar taken kan de commissie een beroep doen op deskundigen.

De kansspelcommissie heeft vergaande onderzoeksbevoegdheden en de leden hebben de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie. De commissie reikt exploitatievergunningen uit, maar kan ook sanctionerend optreden hetzij door het uitspreken van waarschuwingen, hetzij door het intrekken van vergunningen, hetzij door het voorlopig of definitief opleggen van een exploitatieverbod voor een of voor meerdere kansspelen. De commissie brengt aan de betrokken ministers advies uit over wetgevende of regelgevende initiatieven.

Vijfde principe van de wet; er bestaan vijf soorten niet-overdraagbare vergunningen, geldig voor welbepaalde periodes en steeds verlengbaar. De vergunning klasse A, voor de exploitatie van casino's, geldt voor een periode van vijftien jaar. De vergunning klasse B, voor de exploitatie van speelautomatenhallen, geldt voor een periode van negen jaar. De vergunning klasse C, voor drankgelegenheden — cafés met kansspelen —, geldt voor een periode van vijf jaar. De vergunning klasse D laat aan de houder ervan beroepsactiviteiten toe in een kansspelinrichting van de klasse A of B, en is dus vereist om als personeelslid in een van voormelde inrichtingen te kunnen tewerkgesteld worden. Klasse E, voor de verkoop, de verhuur, de leasing, de levering, de terbeschikkingstelling, de invoer en de uitvoer, de productie, het onderhoud en de herstelling, de uitrusting van kansspelen, geldt voor een periode van tien jaar. Deze laatste vergunning laat tevens de exploitatie van kansspelen toe in drankgelegenheden.

Zesde krachtlijn van de wet; het totaal aantal casino's in België is vastgelegd op negen, vier in Vlaanderen, vier in Wallonië en één in Brussel. Bij sluiting van een kansspelinrichting klasse A kan de Koning op advies van de commissie bij een in Ministerraad overlegd besluit toelating verlenen om de exploitatie van een kansspelinrichting klasse I te verplaatsen naar een andere gemeente van hetzelfde gewest. Hierover werd een bepaling aan de oorspronkelijke tekst toegevoegd. De ruimten waar kansspelen worden geëxploiteerd, moeten volledig en strikt gescheiden zijn van de casinoruimtes die een andere bestemming hebben. De kansspelen mogen van buiten de speelzaal niet zichtbaar zijn.

Zevende krachtlijn; maximum 200 speelautomatenhallen worden toegestaan. Er moet een convenant worden afgesloten tussen de gemeente waar het zogenaamde lunapark is gevestigd en de uitbater ervan. Inzake scheiding van de lokalen en zichtbaarheid zijn dezelfde regels van toepassing als bij casino's.

Achtste krachtlijn; zowel voor drankgelegenheden, lunaparken als casino's is de wet zo geconcentreerd dat na uitvaardiging van een koninklijk besluit een sluitende controle door middel van een passend informaticasysteem mogelijk moet zijn.

Negende krachtlijn; om beroepsmatig actief te kunnen zijn in een casino of een lunapark moet de betrokkene over een vergunning klasse D beschikken en het bewijs daarvan in de vorm van een identificatiekaart steeds bij zich hebben. Het is de personeelsleden verboden persoonlijk of via tussenpersonen aan de geëxploiteerde kansspelen deel te nemen, andere financiële of materiële vergoedingen aan te nemen naast deze die vastgelegd zijn in een arbeidsovereenkomst of aan spelers en gokkers enige vorm van lening of krediet toe te staan. De Koning zal het personeel van casino's en lunaparken bekwaamheidsvereisten oplegen.

Tiende krachtlijn; voor het verkopen, verhuren, leasen, leveren, ter beschikking stellen, invoeren, uitvoeren, produceren, onderhouden, herstellen en uitrusten van kansspelen en voor het exploiteren ervan in welke vorm dan ook in drankgelegenheden heeft men een vergunning klasse E nodig. Voor elk model of toestel dat gebruikt wordt in kansspelinrichtingen, is de controle vastgesteld. Bovendien is de wet zo geconcipteerd dat de Koning de regels van toezicht en controle op de exploitatie van kansspelen, meer bepaald door middel van een passend informatiesysteem, vastlegt.

De elfde krachtlijn is naar mijn mening één van de belangrijkste. De wet bevat een hele reeks maatregelen ter bescherming van spelers en gokkers. Ik geef u enkele voorbeelden. In drankgelegenheden mogen maximaal twee kansspelen, doorgaans bingo's, worden geëxploiteerd. Deze beperking wordt opgelegd omdat we weten dat ongeveer de helft van de Belgische gokomzet op bingo's wordt gerealiseerd. De Koning zal voor lunaparken en drankgelegenheden de maximum inzet per speelkans en het verlies en de winst van de spelers bepalen. De Koning kan tevens het maximum bedrag bepalen dat een speler of gokker per speelbeurt mag verliezen. Voor de toegang tot casino's en lunaparken geldt een minimum leeftijd van 21 jaar. Om toegelaten te worden tot drankgelegenheden met kansspelen moet men meerderjarig zijn. De kansspelcommissie ontzegt een reeks personen de toegang tot casino's en lunaparken. Dit geldt bijvoorbeeld in geval van verlengde minderjarigheid, bij onbekwaamverklaring en voor personen die bepaalde straffen hebben opgelopen. De kansspelcommissie kan ook preventief bepaalde personen de toegang tot casino's en lunaparken ontzeggen. Belangrijk is ook dat leningen en kredietverstrekking in kansspelinrichtingen verboden zijn. Evenmin mogen er financiële of materiële transacties gebeuren ter betaling van een inzet of een verlies. Geldautomaten, zoals Mistercash of Bankcontact, zijn in kansspelinrichtingen eveneens verboden. Ook voorziet de wet een verbod van bepaalde ronselpraktijken, zoals het ophalen van spelers met een bus. Het wetsvoorstel lost het probleem op dat de procureurs geen enkele wettelijke basis hebben om richtlijnen inzake identiteitscontroles in casino's en lunaparken op te leggen. Dit wordt nu bij wet geregeld.

Twaalfde krachtlijn; er worden straffen vastgelegd. Voor de zwaarste vergrijpen wordt een gevangenisstraf van zes maanden tot vijf jaar en een geldboete van 100 frank tot 100 000 frank opgelegd. Het wetsvoorstel maakt het eveneens mogelijk de straffen te verdubbelen bij recidive binnen de vijf jaar of wanneer de overtreding werd begaan ten overstaan van personen jonger dan 18 jaar. De rechter kan de definitieve of tijdelijke sluiting van de kansspel-inrichting bevelen.

Dertiende krachtlijn; de wet legt financiële waarborgen op voor het verkrijgen van vergunningen van de klasse A, B, C en E.

De artikelen in verband met de kansspelcommissie treden in werking bij de bekendmaking van de wet in het *Belgisch Staatsblad*, de andere op de datum die door de Koning wordt vastgelegd.

Na deze verduidelijking van de wettekst, wil ik in een volgende rubriek verslag uitbrengen over de hoorzittingen. Een eerste hoorzitting had plaats met vertegenwoordigers van de weddenschapskantoren inzake paardenwedrennen en andere sporten. De heren Potier van Shandwick en Dhooche van Ladbroke hadden geen bezwaar tegen een verscherpte controle of een nieuw juridisch kader. Integendeel, zij hoopten dat de goksector daardoor een beter imago zou krijgen en pleitten zelfs voor een volledige transparantie, voor een verregaande controle op de sector en voor het doen naleven van een strikte ethische code. Wel hadden zij

bedenkingen bij de modaliteiten van het wetsvoorstel, bijvoorbeeld tegen het feit dat het niet van toepassing zou zijn op de weddenschappen inzake paardenkoersen en andere sporten. De indiener van het voorstel, de heer Weyts, verduidelijkte dat het zijn bedoeling was de wet te beperken tot de sectoren waarvoor de inhoud en de weerslag van elk van de artikelen precies kan worden omschreven.

In de tweede hoorzitting werden gezagsdragers gehoord van gemeenten die een casino op hun grondgebied hebben: de burgemeesters Fournaux van Dinant, Bacquellaine van Chaudfontaine, Houssa van Spa, Lippens van Knokke-Heist, Monset van Blankenberge en schepen Desseyn van Middelkerke. Hun betoog kwam in grote lijnen hierop neer.

Ten eerste hebben ze geen bezwaar tegen het organiseren van een betere juridische omkadering en willen ook zij dat wij afstappen van het gedoogbeleid. Ze brengen begrip op voor de wens van Brussel om een casino te openen en pleiten ervoor om het maximum aantal casino's op negen te houden, onder meer wegens de financiële consequenties van de opening van dit negende casino.

Ten tweede vragen zij om in casino's ook speelautomaten, de zogenaamde slots, toe te laten.

Ten derde verwijzen bijna alle burgemeesters naar de regelgeving in Nederland, die ze als een model willen hanteren.

In het nu volgende derde deel van mijn uiteenzetting vraag ik aandacht voor enkele elementen die iets uitvoeriger werden bediscussieerd. Ik wijs er evenwel op dat het hier gaat om een heel beperkte selectie uit de 173 amendementen, waarvan ik er slechts een vijftal zal behandelen.

Een eerste reeks van amendementen beoogde de wet uit te breiden tot weddenschappen op sportwedstrijden en op honden- en paardenwedrennen. Deze amendementen werden niet goedgekeurd; het wetsvoorstel gaat immers over kansspelen en niet over sportbeoefening. Bij dit laatste primeren lichaamsbeoefening en handigheid. De minister van Justitie wees op de motivering om die weddenschappen buiten de wet te laten vallen. Hij verwees onder andere naar de artikelen 1965 en 1966 van het Burgerlijk Wetboek waar die uitzondering ook terug te vinden is. Die weddenschappen dragen namelijk bij tot de populariteit van een sport.

Een tweede reeks amendementen handelde over de aanduiding van de kansspelinrichtingen, klasse II. De minister verklaarde dat de term «lunapark» geen juridisch begrip is, zodat de invoering van deze term in de wet het handige uitbaters mogelijk zou maken de wet te omzeilen. Daarom werd in de wet verwezen naar «kansspelinrichtingen klasse II» of «speelautomatenhallen waarvoor een vergunning nodig is». Nadien werden nog amendementen met betrekking tot «lunaparken» ingediend. Ze verwezen naar het koninklijk besluit van 13 januari 1975 bevattende de lijst van de toegestane kansspelen. Ook deze amendementen werden verworpen, omdat de minister bevestigde dat het koninklijk besluit niet langer van toepassing zal zijn wanneer het wetsvoorstel kracht van wet zal hebben.

Een derde reeks van amendementen ging over het verbod om de exploitatievergunningen voor kansspelinrichtingen te cumuleren met een vergunning klasse E, die nodig is voor de verkoop, het verhuur, het leasen, het ter beschikking stellen, ... van kansspelen. Uiteindelijk komt er enkel een verbod om de vergunningen klasse A, B en D, enerzijds, en de vergunning klasse E, anderzijds, te cumuleren. De cumulatie van de vergunningen C en E is dus wel toegestaan. Dit komt immers tegemoet aan de bestaande toestand, die best niet abrupt wordt verstoord. Bovendien is en blijft de hoofdactiviteit van een café-uitbater de verkoop van dranken. De huidige tekst vermijdt ook dat een café-uitbater een monopolie opbouwt voor de exploitatie van bepaalde speelautomaten. Noch de verdelers van kansspelen noch de uitbaters van dranksluiterijen zijn met de huidige tekst uitgesloten van de exploitatie van kansspelen. De controle op de exploitatie van de betrokken kansspelen blijft even zeer mogelijk, zo bepleitten de voorstanders van deze cumul-mogelijkheid.

Ten slotte wilde een reeks amendementen het aantal casino's verhogen. Eén amendement van de heer Chantraine stelde elf casino's voor, zodat er weer een casino in het Duitstalig landsgebied bijvoorbeeld in Lontzen-Herbesthal, zou kunnen komen en

ook één in Antwerpen. De heer Chantraine verwees in dit verband naar de toestemming die de Belgische regering in 1935 gaf om in de Oostkantons een casino te openen. In de oorlogsomstandigheden verweerde dit casino. Uiteindelijk werd het aantal toegestane casino's na lange besprekingen tot negen beperkt. De Koning kan echter na de sluiting van een kansspelinrichting klasse I op advies van de kansspelcommissie bij een in Ministerraad overlegd besluit de toestemming verlenen om een casino te verplaatsen naar een andere gemeente van hetzelfde gewest.

Mijnheer de voorzitter, tot zover het verslag van de commissiebesprekingen. Ik wil tot slot als CVP-senator een paar persoonlijke bedenkingen formuleren. Ik zal bondig zijn, aangezien ook mijn collega's Weyts en Olivier namens de CVP ook een aantal opmerkingen zullen maken.

Het verheugt mij ten eerste dat deze wetgeving er eindelijk is gekomen, omdat ze een einde maakt aan het gedoogbeleid dat tot hiertoe werd gevoerd en meer juridische zekerheid verschaft. Wat mij het meest bevalt, is de hele reeks beschermende maatregelen ten opzichte van de speler zelf. Ik was fel onder de indruk van de getuigenissen die in de commissie voor de Sociale Aangelegenheden werden afgelegd en die de persoonlijke, familiale en sociale ellende die de gokverslaving veroorzaakt illustreerden. We hoorden hoe gokverslaafden beginnen met het achterhouden van informatie voor hun onmiddellijke omgeving, vaak voor de partner. Wanneer alles aan het licht komt, proberen ze met alle mogelijke middelen, desnoods met illegale, alsnog een oplossing te vinden voor hun financiële problemen. Uiteindelijk komen ze meestal terecht in een totaal isolement.

Ik haal enkele beschermende maatregelen aan die in de wet zijn ingebouwd.

Onder druk van enkele parlementsleden werd beslist nog maar twee bingo's toe te laten in de dranksluiterijen, daar waar er vroeger geen enkele beperking was en in het oorspronkelijke voorstel drie bingo's werden toegestaan.

Het zal verboden zijn kredieten en leningen toe te staan in kansspelinrichtingen en er mogen geen geldautomaten meer worden geplaatst. Bepaalde ronspelpraktijken die vandaag gangbaar zijn, zullen eveneens worden verboden. Door al deze beschermende maatregelen moet er heel wat sociale ellende worden voorkomen.

Een andere belangrijke maatregel is dat de Koning de mogelijkheid heeft via een informaticasysteem toezicht uit te oefenen op de exploitatie van elk type van kansspelinrichting en op de vergunningen klasse E. Een adequate toepassing moet het systeem sluitend maken.

Ik wees daarnet op de mogelijkheid om de vergunning klasse E te cumuleren met de vergunning klasse C. De commissie oordeelde dat dit kan omdat het informaticasysteem een efficiënte controle op de activiteiten mogelijk maakt.

Ik pleit er bij de vertegenwoordiger van de regering dan ook voor bij de uitvaardiging van de koninklijke besluiten voor te zorgen dat elk kansspeltoestel via een modem wordt aangesloten op het centraal computerbeheersysteem, anders heeft het vooropgestelde controlesysteem weinig zin en zou de cumulatie van de vergunningen klasse C en E tot misbruiken aanleiding geven. (Applaus.)

Mme la présidente. — La parole est à M. Hatry.

M. Hatry (PRL-FDF). — Madame la présidente, en tant que président de la commission des Finances et des Affaires économiques, qui a eu à traiter de ce problème, j'ai eu l'occasion, au cours du long travail d'examen de cette proposition, de jouer un peu le rôle de sherpa, de guide. Sur une période de deux ans, douze réunions, dont certaines très intensives, ont été consacrées à cette proposition de loi qui a fait l'objet de 154 amendements. Le rapport, qui compte 272 pages, est le reflet de ce long travail qui a eu pour fruit la rédaction de 72 articles.

À l'issue de ce travail, je reste cependant relativement perplexe et j'expliquerai pourquoi tout à l'heure. Auparavant, je voudrais féliciter le rapporteur et le secrétaire de la commission qui même durant les vacances d'été, ont effectué un travail efficace nous permettant de discuter de ce texte quinze jours à peine après la

rentrée parlementaire. J'adresse aussi mes remerciements à notre collègue M. Weyts qui a en quelque sorte été le catalyseur déclenchant le processus en déposant, de sa propre initiative, une proposition de loi certes différente du texte qui a été adopté mais qui n'en témoigne pas moins de sa compétence et de son dynamisme.

Je voudrais à présent évoquer deux points de procédure qui méritent d'être abordés en séance publique. En fait, c'est la commission de la Justice et non la commission des Finances et des Affaires économiques qui était concernée au premier chef par la proposition dont nous discutons aujourd'hui. Mais si le travail avait été confié à la commission de la Justice, vu l'ordre du jour qui est le sien actuellement, il est probable qu'à ce jour, un texte législatif aussi complexe et difficile n'aurait pu être approuvé en commission ni être discuté en séance plénière. De ce qui précède, je tire la conclusion qu'il ne faut pas systématiquement affecter les projets ou les propositions de loi à la commission qui, à première vue, paraît la plus compétente. De temps à autre, le Bureau du Sénat doit pouvoir prendre l'initiative de ne pas choisir la commission paraissant la plus compétente a priori parce qu'elle ne pourra traiter le dossier dans un temps raisonnable.

Le deuxième point de procédure concerne la sacro-sainte répartition des projets de loi selon qu'ils correspondent à l'article 77 ou 78 de la Constitution. En décidant a priori que, dans un cas, c'est toujours la Chambre qui est compétente pour recevoir le dépôt d'un projet de loi et, dans l'autre cas, la Chambre mais aussi — rarement — le Sénat, on néglige complètement un aspect des choses qui me semble d'autant plus important que le nombre total de parlementaires est relativement réduit, à savoir 150 députés et 71 sénateurs. Je veux parler de la compétence ou de l'intérêt de certains collègues pour l'un ou l'autre sujet. Lorsqu'on sait que certains collègues sénateurs sont profondément intéressés par une question, pourquoi ne pas décider que le gouvernement peut déposer un texte au Sénat, même aux termes de l'article 78 de la Constitution? Je pense que nous avons agi de manière beaucoup trop rigide et que malgré la diminution du nombre de parlementaires depuis la réforme institutionnelle mise en place en 1995, nous avons négligé totalement l'importance de l'intérêt et de la compétence des membres de notre parlement. À mon sens, il conviendra d'en tenir compte à l'avenir.

La seule façon de régler aujourd'hui le problème consiste, comme l'a fait notre collègue Weyts, à déposer une proposition de loi. Par une technique que je n'apprécierai pas ici, mais qui a montré son efficacité, il a obligé le gouvernement à déposer son propre projet de loi sous la forme d'un amendement à la proposition de loi. La technique n'est, certes, pas très orthodoxe, mais si l'on attribuait davantage de liberté au gouvernement en lui permettant de confier certains projets au Sénat avant la Chambre, nous nous trouverions davantage dans la ligne tracée par la réforme de l'État.

Je tiens maintenant à vous expliquer la perplexité relative qui m'a amené à m'abstenir lors du vote sur une série d'articles, notamment certains auxquels des amendements ont été déposés.

La législation elle-même est *overdue*. En 1902, le gouvernement «monocolor» de l'époque a adopté la loi Lejeune, qui fut à peine amendée en 1963 et 1975, sur des points étrangers à la loi initiale. Depuis lors, sous six règnes de chefs de l'État belge et une petite centaine de gouvernements, c'est l'hypocrisie générale qui a régné en la matière. Ainsi, on a en quelque sorte ignoré la loi à l'égard de certaines opérations. Cela me paraît profondément malsain quant au respect qui est dû à la loi.

La confection d'une loi modifiant celle de 1902 est une œuvre de salubrité publique indispensable si l'on veut maintenir le respect de la loi et ne pas en arriver à une situation où la disposition «nul n'est censé ignorer la loi» perd tout son sens, plus personne ne la connaissant, ou pire, ne devant même pas la connaître.

Par contre, le texte soumis au Sénat est peut-être trop limitatif dans certains domaines, hautement contraignant dans d'autres et inutilement restrictif à certains points de vue, par rapport à une société devenue mature, pouvant se contrôler elle-même.

Je m'arrêterai quelques instants sur les casinos, qui est la forme de jeu la plus amplement traitée dans la proposition de loi. Dans d'autres pays, il s'agit souvent d'une grande source de criminalité

et de blanchiment de l'argent. J'espère que les restrictions lourdes et les contraintes sévères figurant dans le texte permettront d'éviter ce travers partout où les casinos seront autorisés.

Toutefois, je ne suis pas absolument certain que l'œuvre que nous vous soumettons aujourd'hui soit parfaite, loin s'en faut. Je n'hésite pas à souhaiter que si nous devons constater dans les quelques années à venir qu'elle devait être améliorée à certains points de vue, nous n'attendions pas 95 ans avant de nous atteler à sa réforme.

J'aborderai maintenant deux points spécifiques qui me laissent quelque peu perplexe.

En premier lieu, à propos de l'article 60 du projet soumis au Conseil d'État, et qui est devenu dans la version finale l'article 77, le Conseil d'État déclare que les concessions actuellement en vigueur peuvent être poursuivies pendant une vingtaine d'années encore, à titre d'indemnité pour les concessions octroyées.

Par rapport à un projet antérieur, datant de 1983 et évoqué aux pages 8 et 9 du rapport, on constate un changement d'attitude du Conseil d'État. En effet, s'il avait rendu à l'époque un avis semblable à celui qu'il vient de remettre, nous disposerions depuis quinze ans déjà d'une loi autorisant les casinos à certaines conditions.

Quelle fut la réponse du Conseil d'État à une demande d'avis introduite sous le gouvernement Martens V, sur un projet visant à légaliser les casinos à l'époque et à moderniser complètement la loi de 1902?

Le Conseil d'État a répondu au ministre de la Justice de l'époque qu'il n'était pas question de permettre la poursuite des concessions accordées.

À partir de ce moment, et parce que si la loi avait été votée, elle aurait été une source de troubles et d'éventuels dommages et intérêts à payer aux concessionnaires évincés, le ministre de la Justice de l'époque a mis le projet dans son tiroir. Le gouvernement Martens V n'a donc pas accouché d'un projet qui aurait été bienvenu il y a déjà seize ans.

J'estime qu'il est dommage que le Conseil d'État, devenu maintenant raisonnable, ait adopté une position aussi rigide et rigoureuse en 1983-1984 alors qu'il s'agissait à l'époque de faire exactement la même œuvre de salubrité publique qu'aujourd'hui.

Ma deuxième observation concerne Bruxelles. En effet, l'ouverture d'un casino ne peut y être exclusivement autorisée dans une des dix-neuf communes concernées par le gouvernement fédéral.

Cela se comprend tout à fait au regard de la situation des régions flamande et wallonne, dans lesquelles l'implantation des huit casinos a précédé la fédéralisation. Par conséquent, il suffit d'y entériner une situation existante; apporter des modifications engendrerait d'ailleurs pas mal de troubles.

Par contre, à Bruxelles, on fait du neuf. On crée quelque chose qui n'existait pas avant la fédéralisation. Il aurait donc fallu tenir davantage compte que ne le fait la proposition de loi votée par la commission, du fait qu'après tout, c'est le gouvernement de la Région bruxelloise qui a la responsabilité de décider en la matière.

C'est dans cette optique que j'ai introduit une série d'amendements en cascade. Le dépôt de ceux-ci se justifie aussi par le fait que la Région de Bruxelles-Capitale est la seule région dans laquelle aucune fusion de communes n'est intervenue. Par conséquent, et sans vouloir trancher la question de l'utilité d'une fusion des communes qui n'est pas l'objet de notre débat actuel, l'absence d'un regroupement des communes investit la région d'une autorité d'autant plus nécessaire.

J'ai donc introduit une série d'amendements en commission. Le premier amendement, portant le numéro 141, vise à octroyer cette compétence à la Région bruxelloise.

Le deuxième amendement, le 142, tend à ce que la décision fédérale soit prise sur avis conforme de la Région bruxelloise.

Le ministre de la Justice, ou son représentant, m'a répondu que ces deux amendements n'étaient pas conformes à l'esprit de nos institutions. J'en ai donc introduit un troisième, qui n'a pas été adopté, mais que je représente en séance plénière. Vous trouverez sur votre banc l'amendement 174 qui stipule:

«Sur avis conforme du comité d'implantation, le Roi désigne, dans un arrêté délibéré en Conseil des ministres, la commune parmi les communes de la Région de Bruxelles-Capitale qui ont posé leur candidature par lettre recommandée à la poste adressée au ministre de la Justice dans les trois mois à compter de l'entrée en vigueur de la présente loi.

Le comité d'implantation visé à l'alinéa précédent est composé de cinq membres désignés par le Roi en fonction de leur compétence dans le domaine économique et social.

Le gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale peut également — c'est constitutionnellement important — «désigner cinq membres supplémentaires, justifiant de compétences comparables et ayant également voix délibérative.

Ce comité d'implantation statue à la majorité des 2/3 des membres présents, après avis du gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et sur la base des possibilités d'implantation et d'infrastructure ainsi que sur la base de l'impact social de l'implantation d'un établissement de jeux de hasard de classe I.»

Ce texte qui, lui, est tout à fait conforme au prescrit constitutionnel n'a cependant pas été adopté alors qu'il aurait permis au gouvernement bruxellois de jouer un rôle étendu au sein de ce comité d'implantation par la désignation de cinq membres bruxellois. Dans sa forme actuelle, la proposition ne lui concède qu'un simple rôle d'avis auquel le gouvernement fédéral ne sera pas obligé de se conformer lors de la décision finale.

Monsieur le président, voilà en substance les commentaires que je souhaitais formuler à propos de cette proposition. J'ai tenu à placer l'accent sur deux aspects particuliers, à savoir, d'une part, que le gouvernement dont je faisais partie en 1983 et 1985 aurait déjà pu mettre ces dispositions en œuvre s'il n'avait été confronté à un avis critique relatif à un point qui, désormais, a perdu toute pertinence aux yeux du Conseil d'État, et, d'autre part, que le texte actuel n'accorde pas sa place au fait régional bruxellois. Je me suis donc permis, pour ces deux raisons, d'introduire l'amendement qui vient d'être distribué sur les bancs.

Je souhaite néanmoins que l'on expérimente correctement la nouvelle loi qui, d'ailleurs, n'a plus grand-chose en commun avec la législation en vigueur puisque nous sommes passés d'une interdiction absolue, mais percée de trous comme un gruyère, à une tolérance, à une autorisation toutefois encadrée de toutes parts de barreaux, de grilles, de fils de fer qui empêchent tout débordement. Le contenu de cette proposition est certainement préférable à l'hyprocrisie que nous connaissions depuis 96 ans bien que cela me semble extrêmement lourd au point de vue administratif, voire sur le plan politique.

En conclusion, je dirai qu'il convient de laisser une chance à cette proposition, même si je ne puis me départir d'un certain scepticisme quant à ce qui en résultera. (*Applaudissements.*)

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Vergote.

De heer Vergote (VLD). — Mevrouw de voorzitter, eerst wens ik de heer D'Hooghe te feliciteren voor zijn bondig en uitstekend verslag.

De bespreking vandaag en de stemming donderdag aanstaande over het wetsvoorstel op het spel en over het regeringsamen-dement hierop dat wellicht de «wet op de kansspelen, de kansspel-inrichtingen en de bescherming van de spelers» zal worden, betekenen voor mij het voorlopige einde van een lange weg. Een weg die mij in contact bracht met ex-gokverslaafden en de gevolgen van hun gokverslaving op hun leven en dat van de mensen die hen omringen. Een weg die mij van een andere kant toonde wat er in België mogelijk is en waartoe een door de politiek niet-onderkend maatschappelijk fenomeen kan leiden.

Gokverslaving is wellicht een van de minst bekende, doch een van de meest destructieve verslavingen en vormt een ernstig maatschappelijk probleem. Samen met de hulpverleners sta ik nog versteld van de problemen die gokken kan meebrengen. Gewone mensen die plots door het gokvirus worden gebeten, sluiten zich af van de wereld. Voor hen is gokken het enige wat nog telt. Deze angstaanjagende vaststelling intrigeerde mij en daarom kaartte ik de gesignaleerde problemen ook in het Parlement aan. Deze bekommernis mondde uit in diverse interventies en in een resolutie die de Senaat op 12 maart 1998 unaniem heeft aangenomen.

Ik wil hier nogmaals cijfers citeren die de ernst van de situatie aantonen. Het rapport van de dienst Strafrechtelijk Beleid van het ministerie van Justitie, waarin een extrapolatie van buitenlands onderzoek naar de Belgische situatie werd gemaakt en waaruit bleek dat België 100 000 verslaafde spelers en 20 000 à 25 000 zware verslaafden zou tellen, ging als een schok door ons land. Experts noemen deze cijfers evenwel nog steeds een onderschatting. Die schok veroorzaakte echter geen kentering in de gokpraktijken. De belangstelling voor het probleem, zowel in de pers als bij de publieke opinie, verminderde langzaam. De geldstroom bleef echter lopen: cijfers uit 1996 wezen op een omzet in de legale gokbusiness in België van jaarlijks ongeveer 162 miljard frank. Waarschijnlijk gaat het nu, anno 1998, reeds om enkele miljaren meer.

Volgens het Matt Talbot Instituut en professor Minet van de ULB doet gokverslaving zich voor in alle sociale lagen van de bevolking. Een overgrote meerderheid van de verslaafden, ongeveer 90 %, is van het mannelijke geslacht en driekwart speelt op gokautomaten. Nagenoeg de helft is jonger dan 25 jaar. Jongeren tussen 12 en 18 jaar en sociaal zwakkeren, zoals niet-werkende en laag opgeleide mannen tussen 18 en 35 jaar, zijn het kwetsbaarst. De gokverslaafde verspeelt niet alleen zijn eigen geld, maar ook dat van zijn gezin en zijn familie en soms ook dat van zijn werkgever of zijn personeel. Dit leidt tot torenhoge schulden en misdrijven, zoals diefstal en overvallen. De sociale-maatschappelijke gevolgen van de gokverslaving zijn zeer pijnlijk: gezinsontwrichting, financieel onvermogen, faillissementen, psychiatrische behandeling, drugs, alcoholisme, diefstal, moord en zelfmoord. Dit kan iemand die zich wil inzetten voor het oplossen van maatschappelijke problemen, toch niet onbewogen laten.

De resolutie en de voorafgaande hoorzittingen in de commissie vormen een goede leidraad voor het begrijpen van deze verborgen problematiek, waarin de volksvertegenwoordiging geen echt inzicht heeft. Het ontbreken van degelijk wetenschappelijk materiaal, waarop de resolutie onder meer wijst, bemoeilijkt het verkrijgen van inzicht in deze materie. Tijdens de hoorzittingen werd in een beperkt tijdsbestek een zo representatief mogelijk staal van alle betrokken partijen samengebracht: ex-gokverslaafden, hulpverleners, zelfhulpgroepen, aanbieders van kansspelen, zoals casino-uitbaters, fabrikanten van gokspelen en de Nationale Loterij, en de ministers van Justitie, Financiën en Volksgezondheid.

De resolutie dringt er bij de regering op aan een wetenschappelijke studie te laten uitvoeren over de omvang en de oorzaken van de gokverslavingsproblematiek, een financieel-maatschappelijke kosten-batenanalyse te maken, te zorgen voor een actuele en sluitende wetgeving en te streven naar een betere coördinatie met de gemeenschappen teneinde in het overlegcomité een beter op elkaar afgestemd preventie- en opvangbeleid uit te werken.

De resolutie werd op 12 maart 1998 in de plenaire vergadering van de Senaat goedgekeurd. Sindsdien is er veel gebeurd. De besprekingen van de onderhavige tekst werden aangevat. Iedereen zal moeten toegeven dat het regeringsamendement een degelijk werkstuk was, gebaseerd op belangrijke uitgangspunten, dat kon leiden tot een ommekeer in het denken over gokverslaving. Het bood alle actoren een wetgevend kader waardoor de feitelijke illegaliteit zou verdwijnen. Voorst regelde het de oprichting van een kansspelcommissie, een onafhankelijk orgaan voorgezeten door een magistraat, dat de regering op een objectieve manier zal adviseren, vergunningen zal toekennen en zal toezien op de naleving van de wet. Ten slotte omvatte het regeringsamendement en duidelijk vergunningsstelsel en enkele maatregelen ter bescherming van de spelers.

Het voorstel vertoont nochtans enkele grote lacunes. In de eerste plaats is het een kaderwet, die de invulling overlaat aan de regering. De lijst van de toegestane kansspelen, en het maximumbedrag van de inzet per spel en per speelkans en de maximale winst of verlies per speelduur moeten bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit worden bepaald. Bovendien worden een aantal belangrijke actoren, zoals de Nationale Loterij, van het toepassingsgebied van het voorstel uitgesloten. Andere spelen, zoals onschuldige kermisattracties, vallen niet onder de wet, maar krijgen ook geen beschermde naam, zodat de consument of zijn ouders geen onderscheid kunnen maken tussen ongevaarlijke en gevaarlijke kansspelen.

Het wetsvoorstel wordt aldus misschien een zeer flexibel wetgevend instrument, maar kan op langere termijn een beleid bemoeilijken. Er werd reeds meermaals gesuggereerd dat de deur opnieuw op een kier staat voor de jackpot, de eenarmige bandiet. Over het nieuwe, negende casino, dat in Brussel zal worden gevestigd, zal bij regeringsdictaat worden beslist. Deze louter arbitrair-politieke keuze laat Antwerpen, Limburg en het Duitstalig Gewest in de kou staan. Deze schending van het gelijkheidsbeginsel kan aanleiding geven tot een procedureslag bij het Arbitragehof. Spelbedienden krijgen door het wettelijk worden van de casino's geen beter statuut en hun loon blijft afhankelijk van het «drinkgeld» dat ze op de winsten ontvangen. Een aantal belangrijke maatregelen ter bescherming van de spelers die in de resolutie waren opgenomen, zoals het preventiefonds, werden niet opgenomen in het voorstel. Aangezien elke waardevolle inbreng werd geweerd, was er dus geen echte inspraak.

Gokken verbieden is zinloos. Het leidt immers tot illegaliteit, vlucht naar het buitenland, verlies aan controlemogelijkheden en verlies aan inkomsten voor de overheden. Het biedt trouwens ook geen fundamentele oplossing voor de gokverslaving. De verslaving dient zo goed mogelijk te worden bestreden met beschermingsmaatregelen voor de spelers. Zulke maatregelen vereisen geen alles regulerend keurslijf van wetteksten, maar bij voorkeur samenwerkingsverbanden met de goksector en impliceren een subtiel evenwicht tussen de bescherming van de spelers, het economisch belang en de werkgelegenheid in de goksector en de financiële inkomsten voor de diverse overheden. Jammer genoeg is hiervan in de voorliggende tekst weinig terug te vinden.

Dat de gokverslaving zo goed mogelijk moet worden bestreden, is evident. Zoals in Nederland moet absoluut een adequaat preventie- en opvangbeleid worden uitgebouwd. Een samenleving die door de belasting op de kansspelen mee profiteert van de lusten, moet ook oog hebben voor de lasten. Een actief en gecoördineerd preventie- en opvangbeleid behoren dan ook tot de essentiële taken van de overheid. Er moeten preventiecampagnes komen, speciaal voor de jeugd via onderwijsinstellingen. De uitbreiding van bestaande CAD-centra ten behoeve van gokverslaafden moet, zoals in Nederland, een prioriteit worden. Voorts dient er speciale aandacht te worden besteed aan de problematiek van de speelschulden en de herintegratie van de gokverslaafden in de arbeidsmarkt. Ook in dit verband vermeldt de voorliggende tekst geen duidelijke maatregelen.

De toekomst van de Belgische goksector valt uit de nieuwe wet niet af te lezen, onder meer door het ontbreken van een beleidsverklaring van de regering. Wat indien de Nationale Loterij wordt geprivatiseerd? Dan krijgen we een geprivatiseerde onderneming die expliciet buiten de wet op de kansspelen valt!

Het gebrek aan visie en inzicht in nieuwe ontwikkelingen, bijvoorbeeld via de informatiesnelweg, springt in het oog. Virtuele casino's maken ook in ons land reeds slachtoffers. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de Amerikaanse Senaat zich in juli van dit jaar met een ruime meerderheid van 90% heeft uitgesproken tegen gokspelen op Internet, onder meer omdat ze moeilijker te controleren zijn en minderjarigen er gemakkelijker toegang toe hebben. *Providers* kunnen er worden verplicht om gok-sites te sluiten en uitbaters van een dergelijke site riskeren tot vier jaar cel. Het voorstel heeft het over een verbod om «meerdere toestellen met elkaar te verbinden» en in de toelichting bij haar amendement zegt de regering met deze wetgeving mogelijke misbruiken te kunnen aanpakken. Ze maakt echter de fout te veel te vertrouwen op de tekst. Het opnemen van bepalingen over Internet zou passend zijn geweest.

Evenmin wordt de internationale concurrentie, bijvoorbeeld van casino's net over de grens, beteugelbaar met deze wet. Concurrentievervalsing en het aanzetten tot gokken vanuit het buitenland blijven zonder meer mogelijk. Op Europees en mondiaal vlak dienen in dit verband dan ook dringend wetgevende initiatieven te worden genomen.

De besprekingen in de commissie waren een lachertje. Heel wat amendementen van ons werden als het ware systematisch weggestemd. Niet omdat ze niet goed waren — daarover was iedereen het in de wandelgangen eens —, maar wel omdat ze de speelruimte van de regering al te veel beperkten. Bovendien werd de bespreking op een draffe afgehaspeld, wellicht opdat het Brussels casino er vlug kan komen. De stemming — in afwezigheid van de minister — kende het traditionele meerderheid-minderheidsresultaat. Wel was er de opvallende onthouding van de commissievoorzitter. Wegens de manier van werken, luidde zijn stemverklaring.

Niet het gezond verstand, maar de verborgen agenda van sommige belanghebbenden heeft de overhand gehaald. Enkele voorbeelden van geweigerde amendementen wil ik u toch niet onthouden.

Wij stelden voor de term «lunapark» voor te behouden voor ongevaarlijke kansspelen die volgens artikel 3.3 terecht niet onder de bepalingen van het voorstel vallen. Als benaming voor plaatsen waar echte kansspelen worden uitgebaat, hebben we naar Nederlands voorbeeld de term «speelautomatenhal» voorgesteld. Dit zegt het publiek wellicht iets meer dan het steriele «kansspelinrichting klasse II». Het uitsluiten van de Nationale Loterij van het toepassingsgebied van de wet, zet de poort open voor oneigenlijk gebruik. Nu reeds experimenteert de Nationale Loterij met verslavende kansspelen, zoals de krasloten, zonder zich zelf maar bewust te zijn van de mogelijke gevolgen. Een vertegenwoordiger van de Nationale Loterij gaf dit op de hoorzittingen toe. Onder druk van de op geld beluste regering, moet de Nationale Loterij, wel op zoek gaan naar vers geld en beweegt zij in de richting van nieuwe en verslavende spelen. De regering deed de Nationale Loterij immers een eenmalige aderslating van vijftien miljard ondergaan om de openbare financiën te helpen saneren en ze melkt de loterij verder uit met een jaarlijkse monopolierente van 2,5 miljard. Daarenboven roomt de Ministerraad de jaarlijkse nettowinst van de loterij af met een bedrag van 7,2 miljard. Dergelijk kortetermijndenken leidt evenwel tot onvoorziene sociale catastrofes. Wanneer laagdrempelige, verslavende producten via een «door de overheid gecontroleerde instelling» worden verspreid, krijgt het publiek een verkeerd beeld. De overheid kiest opnieuw voor de lusten, zonder rekening te houden met de lasten. De uitgelekte experimenten van de Nationale Loterij met de videoloterij doen het ergste vrezen.

Ook andere amendementen werden systematisch afgeketst. Ik denk hier aan het voorstel dat de kansspelcommissie jaarlijks een beleidsnota zou opstellen en zou instaan voor een wetenschappelijke studie over de omvang en de oorzaken van de gokverslaving, met inbegrip van een financieel-maatschappelijke kostenbatenanalyse.

Het voorstel om ten minste eenmaal per jaar een overleg te organiseren met vertegenwoordigers van exploitanten en werknemers, hulpverleners, zelfhulpgroepen en de gemeenschappen vond evenmin genade bij de meerderheid. Amendementen strekkend tot oprichting van een preventiefonds gestijfd door bijdragen van de uitbaters van kansspelen, tot bepaling van een uniform sluitingsuur voor speelautomatenhallen en casino's, zoals dat in het buitenland het geval is, en tot invoering van een gelijkvormigheidsattest, een ijkingscertificaat en een zwarte doos voor automatische kansspelen, werden eveneens verworpen.

Deze zogezegde «sociale» coalitie heeft in mijn ogen heel wat aan geloofwaardigheid verloren. De CVP sprak met twee tongen: deze van de aandacht voor de gokverslavingen bij monde van senator Olivier en deze van de aandacht voor de economische belangen van bepaalde actoren bij monde van senator Weyts. De tekstueel en juridisch overbodige toevoeging van «al dan niet automatische» aan de omschrijving van kansspelinrichtingen klasse I

suggereert een aantal filiëres. De SP probeerde aan politieke recuperatie te doen door enkele sociale amendementen over te nemen en onder haar naam opnieuw in te dienen.

Indien artikel 58 zou impliceren dat ook voor kansspelinrichtingen klasse I creditkaarten verboden zijn, dan wordt niet alleen een veiligheidsprobleem in het leven geroepen, maar wordt vooral de definitieve doodsteek gegeven aan de sector.

Mijn conclusie is duidelijk: de VLD kan onmogelijk een wetsontwerp goedkeuren dat onvoldoende rekening houdt met de door de Senaat unaniem goedgekeurde resolutie. De Senaat heeft zijn eigen resolutie zo maar ter zijde geschoven en daardoor zijn zeggingskracht uitgehold. De senatoren die de getuigen aanhoorden tijdens de hoorzittingen van de commissie voor de Sociale Aangelegenheden zijn niet dezelfde als die welke de amendementen bespraken in de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden. Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat de «economische» geesten het haalden van de «sociale». Een evenwicht tussen beide benaderingen ware beter geweest.

Ik had verwacht dat de Senaat, als reflectiekamer, zich als een onpartijdige ethicus over de hele problematiek zou hebben gebogen. Mocht deze tekst worden goedgekeurd dan vrees ik dat er een historische kans wordt gemist om een adequate en sluitende wetgeving te maken. Churchill zei: «Gambling is a rather difficult, highly controversial and politically moderately important subject.» Hij heeft nog steeds gelijk.

De VLD zal zich bij de stemming onthouden.

Mme la présidente. — La parole est à M. Hatry pour un fait personnel.

M. Hatry (PRL-FDF) (fait personnel). — Madame la présidente, je souhaite intervenir pour un fait personnel à la suite de l'intervention de M. Vergote. En effet, notre collègue a révélé le contenu d'un vote en commission alors que précisément, selon la tradition du Sénat, les votes en commission sont anonymes: seul leur résultat est consigné au rapport.

J'ai dit moi-même à la tribune que j'étais perplexe sur certains points. Dès lors, je ne suis pas opposé à ce que soit mentionnée mon abstention. Je précise d'ailleurs que je me suis abstenu sur de nombreux textes. Mais en tant que président de la commission, je ne puis être d'accord, au niveau du principe, sur le fait que l'on fasse état de votes intervenus en commission.

En ce qui concerne plus particulièrement la Loterie nationale, largement évoquée, M. Vergote ne me paraît pas du tout au courant de la situation réelle. En effet, la privatisation de la Loterie nationale ne présente aucun intérêt, sauf peut-être pour le VLD, car dès qu'une privatisation est réalisée, il n'est plus question de monopole et la Loterie nationale n'aurait alors plus de valeur pour son éventuel acquéreur. En d'autres termes, dans ce cas de figure, l'acquéreur ne bénéficiait d'aucune rente de situation: l'Union européenne nous obligerait alors à accueillir toutes les loteries qui poursuivent des buts humanitaires, philanthropiques et autres. Dès lors, le fait que M. Vergote me reproche de m'être abstenu sur ce point n'a aucun sens, compte tenu de nos obligations vis-à-vis de l'Union européenne. La Loterie nationale doit — malheureusement — rester dans le secteur public tant que les autorités européennes ne changent pas d'attitude. Selon moi, l'intervention de M. Vergote dénote un manque de compréhension de cette réalité des choses. (*Applaudissements.*)

Mme la présidente. — La parole est à M. Hotyat.

M. Hotyat (PS). — Madame la présidente, je voudrais me joindre aux remerciements exprimés par le président de la commission des Finances et des Affaires économiques.

Mon intervention visera à indiquer brièvement les raisons essentielles pour lesquelles le groupe socialiste soutient la proposition qui vous est soumise.

Il s'agit de sortir d'une situation de non-droit. L'aspect le plus caractéristique du monde du jeu en Belgique réside sans doute dans la politique de tolérance appliquée par les parquets depuis

près d'un siècle à l'égard des établissements où, *contra legem*, le jeu se pratique ouvertement. Or, il n'est jamais bon qu'une loi reste lettre morte si son utilité sociale est démontrée, ce qui est le cas en matière de jeu.

Il est évident que toute situation aux marges de la légalité entraîne inévitablement des problèmes de contrôle et de surveillance, laissant la porte ouverte aux dérives et aux abus. Une telle tolérance, qui rend difficile toute répression en la matière, est inévitablement suspecte d'inégalité des citoyens devant la loi pénale, et donc d'inéquité. Or, contrôle et répression sont et restent nécessaires car, si l'interdiction absolue de toute forme de jeu paraît excessive, il est vrai aussi que le jeu peut conduire certains individus à une véritable déchéance, due à l'asservissement qu'il peut causer, et à la ruine de ces mêmes individus et de leur famille. Trop de témoignages en ce sens confirment ce phénomène redoutable.

En outre, ce domaine hors la loi peut aussi s'avérer dangereusement propice à des manipulations financières telles que le blanchiment d'argent sale.

En l'absence de toute législation, autre qu'une interdiction absolue et, par là même, inapplicable ou à tout le moins inappliquée, le contrôle et son nécessaire corollaire, la sanction pénale, sont presque impossibles ou, à tout le moins, guère efficaces. Il faut donc sortir de cette situation de non-droit et nous pensons que la proposition qui nous est soumise y réussit.

En effet, elle permet d'abord de clarifier la situation existante en distinguant nettement trois catégories d'établissements de jeu et en y attachant des obligations précises et bien adaptées à leur nature.

Elle permet ensuite d'introduire de multiples dispositions visant à prévenir la dépendance au jeu.

Elle permet enfin d'organiser un contrôle efficace de l'ensemble du circuit du jeu dans tous ses aspects car, non seulement les établissements, mais aussi le personnel et, de manière générale, tous les acteurs, fabricants, fournisseurs, réparateurs et autres loueurs, seront soumis au contrôle de la commission des jeux de hasard. Cette commission qui doit être créée, sera composée, sous la présidence d'un magistrat, de représentants des ministres fédéraux concernés, c'est-à-dire de la Justice, des Finances, des Affaires économiques, de l'Intérieur et de la Santé publique.

Le rôle de la commission qui devra faire rapport de ses activités chaque année aux chambres législatives, est crucial.

C'est grâce à elle que sera récoltée l'information destinée à éclairer le gouvernement aussi bien que le législateur.

Elle est organe d'avis mais c'est aussi elle qui est chargée du contrôle du respect de la loi et de l'application de ses arrêtés d'exécution. C'est donc par elle que seront combattus les effets sociaux néfastes liés au jeu, de la dépendance aux manipulations de fonds.

Elle aura un pouvoir considérable: celui d'octroyer, de suspendre ou de retirer la licence d'exploitation ainsi que d'interdire provisoirement ou définitivement l'exploitation de jeux de hasard.

Enfin, la proposition, c'est important, veille également au nécessaire équilibre sur le plan des régions.

Tout cela nous permet de conclure qu'avec l'adoption de cette proposition, fruit d'un travail très approfondi de la commission des Finances et des Affaires économiques — plus de 110 amendements ont été débattus —, un grand pas sera fait dans l'assainissement du secteur.

En effet la Belgique possédera alors l'une des législations les plus strictes en la matière.

Voilà les raisons essentielles qui conduisent le groupe socialiste à approuver cette proposition avec conviction. (*Applaudissements.*)

De voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Van der Wildt.

Mevrouw Van der Wildt (SP). — Mevrouw de voorzitter, bij de aanvang van de uiteenzetting die ik namens de SP-fractie zal houden, wens ik de rapporteurs van de adviserende commissies en uiteraard ook rapporteur D'Hooghe te feliciteren met hun bijzon-

der waardevol werk. Natuurlijk past het ook hulde te brengen aan de initiatiefnemer, senator Weyts, die met zijn persoonlijk studiewerk de aanpak van de nieuwe wetgeving mogelijk maakte. Ik vind het ook belangrijk te onderstrepen dat ik hier vooral sta in de plaats van mijn gewezen collega Geert Van Goethem, die voor de SP-fractie de werkzaamheden intens heeft gevolgd, maar door onverwachte politieke wendingen uit dit halfroond is verdwenen.

Het wetsvoorstel op het spel stelt de SP-fractie voor niet zo evidente keuzes. Is het opportuun een activiteit te reglementeren die ons sowieso verwerpelijk lijkt? Is het te verantwoorden de ogen te blijven sluiten voor overtredingen die blijkbaar breed maatschappelijk aanvaard en zelfs economisch en fiscaal ingeburgerd zijn? Alleszins wil men met het wetsvoorstel een aangelegenheid regulariseren die zich, zacht uitgedrukt, in een brede grijze schmerzzone bevindt. De wet op het spel van 24 oktober 1902 is intussen niet alleen achterhaald door maatschappelijke, economische en technische evoluties, het is bovendien te wijten aan de summierse zeven artikelen van deze oude wet dat gangbare praktijken inzake kansspelen gedurende jaren door de rechterlijke macht werden gedoogd. Van meet af aan willen we dan ook duidelijk verklaren dat we onverdeeld positief staan tegenover het feit dat we als wetgever door het goedkeuren van dit voorstel uiteindelijk rechtszekerheid zullen brengen.

Het moet echter evenzeer duidelijk zijn dat de SP-fractie principieel geen voorstander is van het ongebreideld toestaan van kansspelen. Daarom zijn de beperkende maatregelen om de maatschappelijk perverse effecten van overmatig gokken tot een minimum te beperken, voor ons absolute voorwaarden om uiteindelijk met het wetsvoorstel in te stemmen.

De resolutie betreffende gokverslaving van collega Vergote, die inmiddels door de Senaat is goedgekeurd, vormde een uitstekende steun om in de wet de noodzakelijke garanties op te nemen om overmatig gokken tegen te gaan. De getuigenissen die we bij de voorbereiding van deze resolutie hebben gehoord, waren zo schrijnend dat ze voor de SP-fractie de goedkeuring van het voorstel erg moeilijk maakten. Er werden dan ook tal van amendementen ingediend en goedgekeurd. Belangrijk hierbij was de zeer uitvoerige amendering van de regering die het oorspronkelijke voorstel-Weyts een meer aanvaardbare wending gaf. Toch vond de SP-fractie het noodzakelijk om door middel van amendementen van collega Erdman, collega Van Goethem en mijzelf, het sociaal gehalte van de door de regering geamendeerde versie te verhogen. We konden alleen maar met genoegen vaststellen dat een ruime meerderheid in de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden onze inzichten inzake sociale correcties heeft gevolgd. Ik betreur dan ook de laetdunkende uitlatingen van de heer Vergote aan ons adres in verband met politieke recuperatie. De sociale correcties waren voor ons een absolute voorwaarde om het voorstel zelfs maar bespreekbaar te maken. Ik wil dan ook graag op deze sociale correctie, de aandacht vestigen.

De oprichting en bevoegdheden van de kansspelcommissie als controle-, beslissings- en adviesorgaan zijn hierbij van groot belang. Deze kansspelcommissie zal de minister binnen een strikte termijn advies geven over de bij koninklijk besluit toegestane kansspelen. Het advies van onafhankelijke specialisten is erg nuttig om het maatschappelijk risico van bepaalde toestellen, onder meer en vooral in verband met gokverslaving, concreet te kunnen inschatten.

Bij amendement van collega Erdman kwam een regeling tot stand voor het statuut van de magistraat-voorzitter. Om een sterke vereenzelviging met de sector te vermijden, werden de termijnen van de mandaten in de kansspelcommissie bij amendement van de SP beperkt. Tevens werd een regeling uitgewerkt om disfunctionele continuïteitsbreuken in de uitoefening van de mandaten te vermijden. Een vertegenwoordiger van de minister van Volksgezondheid zal deel uitmaken van de kansspelcommissie meer bepaald om de problematiek van de gok- en spelverslaving op te volgen. De kansspelcommissie zal jaarlijks een werkingsverslag bezorgen aan de ministers van Economische Zaken, Binnenlandse Zaken en Justitie evenals aan de Wetgevende Kamers. Dit zal een uitgebreide opvolging van de gehele

problematiek mogelijk maken. De uitvoerende en de Wetgevende macht zullen aldus ook over een uitstekend instrument beschikken om indien nodig op korte termijn het beleid bij te sturen.

De kansspelcommissie heeft trouwens ook een meldingsplicht aan de minister van Financiën aangaande elementen die mechanismen gericht op fiscale fraude of onwettelijke transacties doen vermoeden. De SP-fractie heeft er uitvoerig op gewezen dat de garantie tegen geld-witwaspraktijken in de wereld van de casino's en kansspelen onvoldoende sluitend is. De meldingsplicht bij vermoeden of vaststelling van onwettelijke transacties en het langdurig bijhouden van de registers wanneer er op naam wordt gespeeld, kunnen ons inziens niet volstaan. De oprichtings-, personeels- en werkingskosten die gepaard gaan met de installatie van de kansspelcommissie worden gedragen door de uitbaters van de kansspelinrichtingen. Dit mag de autonomie van de kansspelcommissie geenszins in het gedrang brengen. Autonomie is immers van groot belang voor de geloofwaardigheid en de effectiviteit van de commissie. Naast het initiatiefrecht tot beleidsadviserend werk bij wetgeving of regelgeving, zal de kansspelcommissie ook straffen kunnen opleggen en zelfs de exploitatievergunning kunnen intrekken.

Nu de kansspelen en de verschillende kansspelinrichtingen uit de gedoogzone worden gehaald, werd de discussie over het aantal inrichtingen van klasse I en II en de precieze implantatieplaatsen zeer dringend. De wet beperkt het aantal kansspelinrichtingen van klasse I tot negen inrichtingen die ingeplant zijn op de historisch gekende plaatsen en locaties. Voor klasse II komen er maximaal 200 inrichtingen in aanmerking. De wet voorziet in een aantal voorwaarden en conditionele drempels die misbruiken en ongebreidelde en ongecontroleerde gebruik aan banden moeten leggen: ondubbelzinnige identificatieplicht; transparantie en gescheiden locatie van speelzalen opgelegd aan vergunninghouders van klasse I; strikte regels betreffende de inrichting en locatie van kansspelinrichtingen van klasse II; maximumaanbod van twee kansspelen per spelinrichting klasse III, waarmee cafés worden bedoeld; algemeen verbod om kosteloos of onder de marktprijs verplaatsingen, maaltijden, dranken en geschenken aan te bieden aan het cliënteel van kansspelinrichtingen van klasse I, II en III. Deze praktijken worden immers nu veelvuldig toegepast door de gokpaleizen net over de grens met de bedoeling onder valse voorwendsels potentiële gokkers te ronselen.

De toegangsleeftijd tot de gokpaleizen en de gokapparatuur werd op 21 jaar gebracht en de lijst van het toegangsverbod voor bepaalde functies, ambten, beroepen of werkzaamheden werd uitgebreid. Voor inrichtingen van klasse I geldt het absolute toegangsverbod voor personen met geestelijke achterstand. In de nabijheid van onderwijsinstellingen, ziekenhuizen en plaatsen die vooral door jongeren worden bezocht, geldt een vestigingsverbod voor kansspelinrichtingen van klasse II.

In het pakket van sociale beschermingsmaatregelen beklemtonen wij vooral het belang van de kredietbeperkingen. Apparaten voor geld distributie mogen in de inrichting niet aanwezig zijn en er mag evenmin krediet worden verleend ter betaling van winst of verlies. Verder kunnen gemeenten waar een kansspelinrichting is gevestigd bijkomende maatregelen nemen voor de regeling van de lokale sociale controle en de beperking van de maatschappelijke overlast.

We zijn zeer tevreden dat heel wat amendementen, die precies deze sociale waarborgen versterken, werden aangenomen. Toch moeten we waakzaam blijven. We betreuren dat de kansspelcommissie niet bevoegd is om sociaal-economische aspecten van de diverse gokactiviteiten op te volgen en te bestuderen.

De samenstelling van de commissie laat vermoeden dat zij deze studies evenwel niet zelf zal kunnen verrichten. Toch mag niets de leden verhinderen deze uitermate belangrijke maatschappelijke problematiek via studies en onderzoeken te laten opvolgen.

Er wordt in deze wet heel veel overgelaten aan de Koning. Aan de ene kant is dit echt een noodzaak. Het opnemen van een zeer technische reglementering voor speelautomaten in een wettekst lijkt ons niet wenselijk, gezien de razendsnelle technologische ontwikkelingen in de elektronische kansspelen. Aan de andere kant vereist de regelgeving via koninklijke besluiten een strikte en intensieve opvolging door de wetgevende macht van de resultaten van de realisatie ervan.

De belangenbehartiging, ja zelfs de druk van de lobby's, die in de loop van de parlementaire behandeling van het voorstel duidelijk werden, hebben onze argwaan verscherpt en hebben vooral ongerustheid en vragen doen rijzen over de correcte en loyale toepassing van de wet door sommige actoren op het terrein. Financieel-economische belangen hebben bij velen voorrang op de bescherming van de spelers en het voorkomen van gokverslaving. De hardnekkigheid van deze belangenbehartiging is volgens ons van die aard dat de minister, de kansspelcommissie en de gerechtelijke autoriteiten hierin een belangrijke aansporing tot waakzaamheid bij de toepassing van de wet moeten vinden.

Artikel 57 bepaalt dat de Koning alle nodige maatregelen treft om verslaving aan kansspelen tegen te gaan. Het vermeldt uitdrukkelijk de voorlichting van het publiek omtrent de gevaren van kansspelen. De regering krijgt hierdoor een grote sociale verantwoordelijkheid, wat tevens duidelijke afspraken en engagementen van de gemeenschappen impliceert. Een goede aanpak van het voorlichtingsbeleid kan vele sociale drama's vermijden.

Hoewel de wet het begrip «kansspelen» zeer ruim definieert, is ze toch niet van toepassing op de producten van de Nationale Loterij. De senaatscommissie voor de Sociale Aangelegenheden vestigde nochtans de aandacht op de aard van enkele van die producten. Hier doet zich onmiskenbaar een evolutie in slechte zin voor. Diverse hulpverleners waarschuwen bijvoorbeeld voor het gevaar van de zogenaamde scratchbiljetten die een steeds groter aandeel van de markt innemen. De commissie voor de Sociale Aangelegenheden wees op de sociale risico's van dit soort spelen. Na het vele en belangrijke werk om tot een wettelijke regeling te komen en gokverslaving en sociale drama's te vermijden, mogen we deze producten van de Nationale Loterij niet zomaar uit het oog verliezen, ook al vallen ze buiten het toepassingsgebied van deze wet.

De SP-fractie zal dit wetsvoorstel goedkeuren. We doen dit niet omdat we zo enthousiast zijn over deze regelgeving, maar omdat een wettelijke regeling het mogelijk maakt controleerbare en afdwingbare voorwaarden op te leggen, die kunnen helpen om de gokverslaving en zijn dramatische gevolgen aan banden te leggen.

Mme la présidente. — La parole est à Mme Willame.

Mme Willame-Boonen (PSC). — Madame la présidente, je voudrais tout d'abord remercier M. D'Hooghe pour le rapport complet et pertinent qu'il a fait de nos travaux en commission.

Je voudrais aussi remercier M. Weys de temps et de l'énergie qu'il a consacrés à sa proposition et à l'amendement du gouvernement. Je tenais à le remercier publiquement de la ténacité dont il a fait preuve.

L'objectif poursuivi tant par l'auteur de la proposition de loi que par l'amendement du gouvernement a été de donner une base légale aux jeux de hasard afin d'en finir avec les abus et les tolérances qui sont aujourd'hui légion. Le but est de créer un cadre qui soumettrait les opérateurs de jeux à des règles d'exploitation plus strictes en contrepartie de la sécurité professionnelle et de la certitude d'un gain raisonnable pour les joueurs.

En effet, la loi du 24 octobre 1902 sur le jeu et l'arrêté royal du 13 janvier 1975 portant la liste des appareils de jeu dont l'exploitation est autorisée sont tous deux, compte tenu de l'évolution technologique et de l'apparition d'Internet, un modèle d'archéologie industrielle du jeu qui compromettait le développement normal d'une entreprise et menaçait la sécurité juridique la plus élémentaire. Comment peut-on contrôler de manière manuelle et traditionnelle des jeux de plus en plus perfectionnés et des appareils qui font appel à l'informatique ?

Il était, en effet, devenu intolérable et juridiquement intenable que les procureurs généraux tolèrent qu'un groupe déterminé s'adonne à des pratiques illicites qui restaient interdites à un autre groupe. L'industrie du jeu devait sortir de la zone d'ombre que constituait ce climat de quasi-délict et devenir une branche d'activité normale jouissant d'une sécurité juridique tout en étant soumise à un contrôle adéquat de la part des pouvoirs publics et à une fiscalité équitable.

Il aurait été possible d'adopter le point de vue de la libéralisation du secteur, tout en maintenant certaines restrictions, à cause de la sensibilité du secteur à un certain danger.

Cependant, conserver le principe général de l'interdiction de l'exploitation des jeux de hasard, tempéré par l'adoption d'exceptions, fixe le sujet dans la sphère pénale et permet ainsi de sévir. Vu le rôle social dévolu à la loi pénale, la protection des personnes peut être mieux organisée et lève certaines appréhensions toujours présentes, malgré la réelle évolution des mentalités à l'égard de la problématique des jeux de hasard. Enfin, la lutte contre les entreprises de la criminalité organisée trouvait une base légale plus solide. C'est donc ce principe qui a été retenu.

La loi définit donc le champ d'application des mesures de protection individuelle des personnes ainsi que celles protégeant la collectivité et, enfin, elle organise le contrôle du secteur. Une fois ce cadre général fixé, les arrêtés d'exécution sont laissés à la compétence du Roi.

La loi prévoit trois exceptions qui nécessitent l'octroi d'une licence d'exploitation, à savoir les casinos, les établissements de jeux automatiques et, enfin, les débits de boissons qui sont définis par le type d'activités qui y sont exercées à titre principal et secondaire, ainsi que le type et le nombre de jeux qui peuvent être exploités sur la base de critères objectifs tels que les mises, les gains, les pertes, le *return* ou taux de remboursement de la mise.

Pour contrôler l'application de la présente loi et octroyer les licences, il est institué, sous la dénomination de «Commission de jeux de hasard», une autorité administrative indépendante d'avis, de décision et de contrôle, composée de représentants des ministres de la Justice, des Finances, des Affaires économiques et de l'Intérieur.

À la suite du débat qui s'est tenu à la commission des Affaires sociales au sujet de la problématique de la dépendance au jeu, nous avons également tenu à ce que le ministère des Affaires sociales soit représenté au sein de cette commission.

En effet, des discussions et des auditions, il est apparu clairement que le jeu pouvait avoir des conséquences économiques et sociales très dévastatrices. Il nous a donc paru important que cette approche de la question soit également prise en compte au sein de la commission.

Dans le même ordre d'idée, la présente loi prévoit un certain nombre de mesures de protection qui ont pour objectif d'empêcher que l'offre de jeux ne stimule la demande. Ces mesures visent essentiellement deux catégories à risque: les mineurs et les joueurs dépendants ou invétérés.

Après cette présentation globale, j'aimerais attirer l'attention sur deux problématiques spécifiques, à savoir le champ d'application de la loi et les casinos.

La problématique du champ d'application a suscité un important débat en commission des Finances et des Affaires économiques. Fallait-il inclure la Loterie nationale ainsi que les sports et les paris engagés à cette occasion? Ni la proposition de loi ni le texte du gouvernement ne le prévoyait. Dans une logique rationnelle, la loi aurait peut-être dû englober l'ensemble de la problématique du jeu. Cependant, cette optique n'a pas été retenue.

En ce qui concerne la Loterie nationale, cette dernière reste sous le monopole du ministre des Finances; elle est donc exclue du champ d'application de la loi. Cette démarche a été largement acceptée en commission, et ce parce que la loterie contribue à alimenter les recettes de l'État et qu'il ne faudrait pas mettre en péril l'équilibre budgétaire. Il est cependant évident que si la Loterie nationale n'avait pas été exclue du champ d'application, un certain nombre de produits vendus auraient dû être retirés du marché. Un exemple, le plus connu et le plus révélateur, est le Kéno qui, en tant que pari à gains fixes, n'aurait pas pu être autorisé.

En ce qui concerne les sports et plus particulièrement les paris engagés à l'occasion de ceux-ci, nous devons nous rendre à l'évidence: notre travail présente une lacune. En effet, même les représentants du secteur revendiquaient un cadre réglementaire. Cependant, vu l'urgence et le manque de connaissances en la matière, de longues discussions auraient encore été nécessaires afin d'appréhender et de comprendre la signification intrinsèque du secteur.

En ce qui concerne toute la question de savoir combien de casinos il fallait autoriser et à quel endroit, le Conseil d'État avait attiré l'attention sur le fait que les critères retenus, tant par la

proposition que par le texte du gouvernement, n'étaient pas objectifs puisqu'ils se basaient sur des critères géographiques et historiques.

La proposition de loi prévoyait la création de trois casinos supplémentaires: un à Bruxelles, un à Anvers et enfin un en région germanophone. Le gouvernement, lui, se limitait à introduire un neuvième casino à Bruxelles.

Le casino prévu pour Bruxelles était largement accepté, et ce à la suite des diverses pressions de la Région bruxelloise en la matière qui, à titre d'information, avait déjà prévu dans son budget de l'année 1995 un poste réservé au casino.

Je me rappelle avoir interrogé à l'époque, en tant que chef de groupe au Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale, le ministre du Budget, M. Chabert. Le ministre semblait assuré de l'installation du casino en 1995, mais ce ne fut pas le cas. Toutefois, dès 1995, un poste du budget lui était réservé. De manière plus réaliste, ce poste est désormais prévu pour le budget 1999. La démarche initiale visait sans doute à accélérer le processus de décision législatif.

Je souhaiterais à présent émettre quelques remarques au sujet de la proposition d'amendement de M. Hatry.

Tout d'abord, ce que M. Hatry propose pour la Région de Bruxelles-Capitale pourrait peut-être s'appliquer aux autres régions. M. Hatry estime normal de ne pas remettre en cause les situations de fait des casinos dans les autres régions. Mais on ignore ce qui peut se produire dans ces régions: l'un ou l'autre casino, tant au nord qu'au sud du pays peut faire faillite. Le gouvernement devrait peut-être aussi examiner dans quelles communes ils seraient installés. Un certain nombre de personnes désignées par la Région flamande et la Région wallonne devraient rejoindre le Comité d'implantation. Dans cette optique, monsieur Hatry, ne s'agirait-il pas d'une sorte de régionalisation de la loi sur les casinos? Ce n'était pas vraiment le but.

Deuxième argument: vous avez dit que ce projet vous laissait perplexe parce qu'il était lourd administrativement et politiquement. À mon sens, votre amendement ne contribue pas à l'alléger.

Mon troisième argument est plus politique. Comme vous le savez, monsieur Hatry, au Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale, je siége dans l'opposition. Pour désigner les cinq membres supplémentaires du Comité d'implantation, il conviendra donc de mettre d'accord M. Picqué, qui veut un casino à Saint-Gilles, et M. de Donnée qui en veut un à Bruxelles-Ville. Songez-vous à la désignation de deux PS et de deux PRL au sein de ce Comité d'implantation, plus une autre personne?

M. Hatry (PRL-FDF). — Votre argument ne tient pas puisque M. de Donnée ne veut, en aucun cas, un casino à Bruxelles-Ville.

Mme Willame-Boonen (PSC). — Je réfléchis dans l'absolu, monsieur Hatry. Compte tenu de l'entente qui règne actuellement au sein du gouvernement bruxellois, il ne sera pas vraiment facile de désigner pour ce comité des membres issus du gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale.

Je relirai donc attentivement l'amendement que nous avons reçu ce matin et qui sera soumis à notre vote jeudi. Mais, à première vue, il ne me paraît pas aller dans le sens souhaité.

En ce qui concerne les deux autres casinos prévus par la proposition Weyts, la question fut beaucoup plus controversée, et ce pour des raisons de viabilité économique. Compte tenu de la répartition géographique des casinos existants mais également des dispositions qui ne permettaient pas d'exploiter des jeux de hasard automatiques dans les casinos, nous avons décidé de ne permettre que neuf casinos. Cependant, nous avons prévu qu'en cas de fermeture d'un casino existant, le Roi déciderait quelle commune se verrait octroyer l'autorisation d'accueillir un nouveau casino.

L'interdiction d'exploiter des jeux automatiques dans les casinos prévue dans le texte du gouvernement était peu réaliste compte tenu de la situation que connaissent nos pays voisins immédiats, qui sont autorisés à exploiter ce type de jeux. Afin de ne pas fermer la porte à cette possibilité, un consensus a été trouvé: le Roi peut, le cas échéant, permettre également les jeux automatiques dans les casinos.

Enfin, je voudrais répéter que notre travail en commission s'est fait de manière critique et à la lumière de la problématique de la dépendance au jeu et de ses conséquences socio-économiques. Refusant un discours hypocrite par rapport à la problématique du jeu qui existe et qui existera toujours, même sans aucune base légale, nous avons préféré autoriser des exceptions en la matière en les conditionnant à un grand nombre de garde-fous, tant en termes d'âge d'accès aux différents établissements que de prévention du problème du surendettement dont sont souvent victimes les joueurs qui perdent conscience de la valeur économique de l'argent, et ce, grâce à des interdictions de consentir des crédits, directement ou indirectement aux joueurs.

En conclusion, mon groupe approuvera cette proposition qui a le mérite d'exister, même si certaines lacunes y subsistent. (*Applaudissements.*)

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Loones.

De heer Loones (VU). — Mevrouw de voorzitter, met deze nieuwe wet in wording wordt op een pragmatische wijze en zonder veel ethische beslommeringen, een wettelijk kader gecreëerd waarbinnen de acht bestaande casino's verder kunnen werken en wordt meteen ruimte gecreëerd voor een negende casino in Brussel. Daarnaast wordt ook een regeling uitgewerkt voor de gokautomaten. Maximum 200 lunaparken en horecazaken komen voor installatie in aanmerking.

Van een gedoogbeleid stappen we dus over naar een vergunningsbeleid. Een systeem van vergunningen impliceert het omschrijven van de voorwaarden waaraan moet worden voldaan om een vergunning te krijgen en een instantie die het geheel moet beoordelen, in dit geval de kansspelcommissie die in de toekomst ongetwijfeld berucht zal worden.

Uit de uitvoerige besprekingen halen wij een aantal vragen die volgens ons onvoldoende werden beantwoord.

In de eerste plaats is er de inbreuk op het principe van de vrije vestiging zoals bepaald in artikel 52 van het Europees Verdrag. Voorts is er de nood aan objectieve selectiecriteria voor het toekennen van een vergunning, zowel aan casino's als aan lunaparken. Er zijn vragen bij de rol van de gemeenschappen en de gewesten in heel deze materie, bij de structurele aanpak in de strijd tegen witwaspraktijken en bij de vrijwel onbeperkte gokmogelijkheden via Internet. Dit laatste element is hier vandaag al wel aangehaald, maar men maakt er zich blijkbaar niet al te veel zorgen over.

Het Hollands model waarbij de overheid eigenaar is van de casino's is onvoldoende bestudeerd. Men had minstens kunnen onderzoeken of een belangrijke overheidsparticipatie in casino's niet zinvol kan zijn.

Er is de blijvende onduidelijkheid over de uiteindelijke omzet van de casino's en de lunaparken. Het lijkt mij onwaarschijnlijk dat de Nederlandse casino's 1,7 miljard frank belastingen opbrengen en de acht Belgische casino's nog niet aan de helft daarvan komen. Er wordt hier gesproken over een bedrag van 714 miljoen. Men verwacht wel dat het nieuwe Brusselse casino evenveel zal opbrengen als de acht thans bestaande casino's samen. Hier heerst de grootste onduidelijkheid.

Een volgend knelpunt is de automatische verlenging van de concessierechten voor de uitbating van de huidige casino's met 20 jaar. De rol van de gemeenten is hier wel erg onduidelijk.

Een onderdeel van deze kritieken wil ik toch speciaal toelichten. Het betreft de vrije vestiging en de lokalisatie van de casino's in een systeem van vergunningen.

De Raad van State is in zijn advies bij de voorstellen daarover zeer scherp geweest. Het Europees recht, meer bepaald artikel 52 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, verplicht de lidstaten de beperkingen van de vrijheid van vestiging geleidelijk af te bouwen. De Raad van State oordeelt dat de vrijheid van vestiging slechts kan worden beperkt op basis van objectieve criteria waarover het Parlement moet oordelen. Wij delen deze zienswijze.

In het huidig voorstel ligt het objectief criterium in de historische rechten van de acht gemeenten waar thans een casino gevestigd is. Brussel, hoofdstad van het Rijk, wordt eraan toegevoegd.

Volgens de memorie van toelichting is de motivering van het criterium om geen nieuwe vestiging toe te staan de volgende: «Deze rechten zijn immers nog verbonden met de ligging of de functie van deze gemeenten en een specifieke vorm van toerisme welke ervoor zorgt dat er een aantrekkingskracht is voor het cliënteel van de casino's. Dit zorgt ervoor dat er een aangepaste infrastructuur en bekwaam personeel aanwezig is.»

Als objectief criterium ter beperking van nieuwe vestigingen is dit wel erg vaag, meer nog, het is nietszeggend. Een casino in Antwerpen zal dezelfde toeristische en culturele aantrekkingskracht kunnen uitoefenen en zal ongetwijfeld ook over de aangepaste infrastructuur en bekwaam personeel kunnen beschikken. Hetzelfde geldt, a fortiori, voor een nieuw casino aan de westkust.

Ten tijde van de oprichting van de vier «historische» casino's aan de Vlaamse kust, in Knokke, Blankenberge, Oostende en Middelkerke, wist de massatoerist de weg naar De Panne, Koksijde of Nieuwpoort misschien niet te vinden. Ondertussen is de westkust echt wel ontsloten en is het gebied bereikbaar geworden. De moderne toeristische infrastructuur, waaronder ook casino's en golfterreinen, zou er perfect in passen. De concurrentiepositie van de westkust tegenover de middenkust en de oostkust en ook tegenover de casino's in Frans-Vlaanderen, en in het bijzonder Duinkerke, wordt geschaad. Hierbij klaag ik dan ook de schending van het gelijkheidsbeginsel aan.

Ik heb hierover reeds vroeger vragen gesteld, onder meer in een schriftelijke vraag aan de vorige minister van Justitie op 25 november 1997, waarop ik tot op heden nog geen antwoord, laat staan een argument, heb gehoord.

Het vergunningenbeleid wordt in het wetsvoorstel onvoldoende objectief omschreven en schendt het gelijkheidsbeginsel. Als de tekst in de Kamer niet wordt aangepast, zal hij ongetwijfeld voor het Arbitragehof worden aangevochten.

Een ander essentieel punt van kritiek slaat op de betrokkenheid van de gemeenschappen en de gewesten. In de huidige stand van de wetgeving is de federale wetgever allicht bevoegd om het gedoogbeleid om te buigen tot een vergunningenbeleid. De implementatie van dat beleid behoort echter de gewesten toe. Zij zijn in deze materie bevoegd voor alles wat verband houdt met de sociale preventie en opvang, de aspecten economie, toerisme en cultuur, en de fiscale opbrengsten van de sector. De VU-fractie vindt het totaal onaanvaardbaar dat de gewesten, en wat de Vlaamse kust betreft het Vlaamse Gewest, zelfs niet worden betrokken bij de lokalisatie van casino's en lunaparken. Dit is een anomalie van formaat.

Het voorliggend wetsvoorstel voldoet volgens ons niet. De VU-fractie heeft zeer sterk de indruk dat het wetsvoorstel vooral moet zorgen voor de inplanting van een Brussels casino. Wij betreuren dat de materie niet toekomstgericht en aangepast aan de federale structuur van het land werd aangepakt. De VU-fractie zal dit wetsvoorstel dan ook niet goedkeuren.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Verreycken.

De heer Verreycken (Vl. Bl.). — Mevrouw de voorzitter, ik begin mijn betoog met een Antwerps voorbeeld. De stedelijke overheid van Antwerpen verzet zich nadrukkelijk tegen de prostitutie, maar heft een taks van 100 000 frank per raam. Ze heeft dus alle belang bij de instandhouding van de prostitutie en de aanwezigheid van een groot aantal ramen. Men kan haar dus van poeierij beschuldigen.

De Belgische Staat verzet zich nadrukkelijk tegen de gokverslaving. Ondertussen ontvangt hij van de Nationale Loterij dan eens een bedrag van 15 miljard, een andere keer een bedrag van 2,5 miljard. Ook besteedt hij 7,2 miljard die hij van de Nationale Loterij heeft ontvangen. De Belgische Staat heeft er dus belang bij dat het gokken niet aan banden wordt gelegd. Daarom leek dit debat mij bij de aanvang eigenaardig.

Vandaag is mij echter veel duidelijk geworden. De bedoeling van dit wetsvoorstel is blijkbaar het legaliseren van de bestaande casino's, het creëren van ruimte voor een nieuw Brussels casino, het niet-belasten van de Nationale Loterij en geschenken geven aan de grote verdelers van spel- en gokautomaten. Stel u voor dat ik niet wist dat de wetgevende macht zich hiertoe moest lenen. Het

woord «moest» is hier wel degelijk op zijn plaats, want de discussie in de commissie ging uiteindelijk over het regeringsamen-
dement, dat de oorspronkelijke tekst van het voorstel volledig heeft vervangen.

Bovendien lees ik in artikel 3 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van gemeenschappen en gewesten: «Volgende belastingen zijn gewestelijke belastingen: 1° de belasting op de spelen en weddenschappen, 2° de belasting op de automatische ontspanningstoestellen.» Een van de argumenten bij het totstandkomen van de oorspronkelijke financieringswet was trouwens dat de federale overheid zich niet langer zou mengen in zaken die tot het domein van de vrijetijdsbesteding of het toerisme behoren. Deze vaststelling had ertoe moeten leiden dat de Senaat zich onbevoegd verklaarde en het hele dossier voor verder gevolg zou hebben doorgeschoven naar de parlementen van de deelstaten. Ik geef toe dat ik terzake geen enkele illusie meer koester. Ik weet dat het recuperatiefederalisme *à la belge* steeds weer zal pogen het gezag van de deelstaatar-
parlementen uit te hollen.

Ik zal mijn drie opmerkingen in het kort toelichten. In de eerste plaats worden de bestaande acht casino's in dit voorstel naar de naam van de gemeente waar ze gevestigd zijn, opgesomd. Er wordt eveneens voorzien in een Brusselse uitbreiding. Wie vandaag dus een casino uitbaat, wie vandaag de gokverslaving stimuleert, wie vandaag de witwasmachine bij uitstek bezit, kan rekenen op wettelijke erkenning. Wie echter morgen hetzelfde onderneemt, begeeft zich in de onwettigheid, tenzij hij in Brussel optreedt. Deze vestigingswet voor casino's is volkomen in strijd met elk gelijkheidsbeginsel en is op het lijf geschreven van de casinolobby.

Tijdens een van de commissievergaderingen vroeg ik mij af waarom de Nationale Loterij niet werd onderworpen aan de regelgeving waaraan andere inrichters van kansspelen wel zijn onderworpen. In een hoogst verwarde uitleg werd mij aange-
toond waarom de Nationale Loterij beter — of alleszins anders — zou zijn dan de andere inrichters. Ik moest vaststellen dat het verschil tussen inkomsten en subsidiëringen van de Nationale Loterij neerkomt op een jaarlijkse miljoenentransfer naar Wallonië. De Nationale Loterij heeft dit overigens niet ontkend. Dat verklaart waarom deze uitzondering werd bewaard in het voorstel en waarom de heer Hatry zich in zijn uiteenzetting zo fanatiek verzette tegen elke vorm van privatisering van de Nationale Loterij. Dat is in elk geval een reden te meer voor alle Vlamingen om deze uitzondering af te wijzen.

Mijn derde opmerking betreft het geschenk aan de grote verdelers van spelautomaten in de klasse E. De waarborgsom voor een grote uitbater met bijvoorbeeld duizend toestellen — laten wij hem de fictieve naam «Michiels» geven — is even hoog als het bedrag dat X, Y of Z moet ophoesten voor tien toestellen.

Was het niet veel eerlijker om een waarborgsom te bepalen die evenredig is aan de grootte van de uitbating? Grote uitbaters die voor de aankoop van een bingotoestel maximaal 300 000 frank betalen en die sommige cafés wegcopen van kleine uitbaters — waarbij een sterke verdenking rust op het aanwenden van zwart geld — kunnen hun waarborgsom tegen een geraamde opbrengst die tot 500 000 frank per maand kan bedragen, op korte tijd afschrijven, terwijl kleine uitbaters in dezelfde situatie aankijken tegen een onbetaalbare lastenverhoging.

Daarmee heb ik vernomen dat de bingo goed is voor een omzet van ongeveer 80 miljard per jaar. De belastingen daarop mogen naar mijn oordeel draconisch worden verhoogd, niet lineair maar toenemend naargelang het aantal aangeboden toestellen en uiteraard alleen indien de opbrengst ervan wordt gestort in een preventiefonds dat door de gewesten wordt beheerd en het niet terechtkomt bij de slokop van de Staat.

Indien het automatengedoe dan toch noodzakelijk zou zijn ter bevrediging van de goklust, vraag ik me af waarom het Nederlandse model niet werd gevolgd waar een automatenwacht bestaat die efficiënte controles ter plaatse uitvoert. De kansspelcommissie is naar mijn mening geen goed alternatief.

Sommige sprekers verwezen reeds naar de web-casino's of de virtuele casino's op Internet. Ik begrijp dat aan dit fenomeen in dit debat niet veel aandacht werd besteed, maar het gokken via Inter-

net moet alleszins aan bod komen in het debat dat de Senaat aan de informaticasnelweg zal wijden. Internet is immers een belangrijke aanbieder van virtuele casino's en zal gokverslavend werken, zoals trouwens reeds in het buitenland werd vastgesteld.

Mevrouw de voorzitter, ik vat samen. De federale overheid moet de geest van de financieringswet eerbiedigen en het regelen van kansspelen helemaal overlaten aan de deelstaatar-
parlementen. Indien er in een onstuitbare recuperatiedrang toch een federale regelgeving moet komen, dan mag die niet op het lijf worden geschreven van de bestaande casino's, dan mogen geen uitzonderingen worden toegestaan aan transfermachines zoals de Nationale Loterij en mag er geen bevoordeling bestaan van grote uitbaters van goktoestellen.

Dit voorstel kan dan ook niet op onze goedkeuring rekenen, zoals de Senaat allicht al had begrepen. (*Applaus.*)

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Olivier.

De heer Olivier (CVP). — Mevrouw de voorzitter, alvorens in te gaan op de inhoud van dit belangrijke wetsvoorstel, dat werd ingediend door de heer Weyts, wil ik de auteurs van de respectieve verslagen, mevrouw Nelis-Van Liedekerke voor het advies van de commissie voor de Sociale Aangelegenheden, de heer Bourgeois voor het verslag van de commissie voor de Justitie en de heer D'Hooghe voor het lijvige verslag van de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden danken. Door hun initiatief en de belangrijke inbreng van de regering kunnen we dit voorstel vandaag in openbare vergadering bespreken.

Ik zal niet ingaan op de problematiek van de casino's, maar zoals collega Vergote aandacht besteden aan de gevolgen van de gokverslaving. Samen met collega Vergote heb ik overigens een resolutie terzake ingediend.

Dat gokken de mens in het bloed zit, hoeft geen betoog. Het volstaat te zien hoeveel mensen zich 's zaterdags nog vlug in de krantenwinkel een gokformulier aanschaffen en de resultaten van de trekking op de televisie gespannen afwachten. Vele mensen besteden hieraan belangrijke bedragen en zijn dan ook vaak diep ontgoocheld.

We hoeven er niet versteld van te staan dat de goksector in ons land niet alleen snel evolueert, maar ook in omvang groeit. De jaarlijkse omzet wordt geschat op ongeveer 165 miljard. De bingo's zijn goed voor 81 miljard of 50%, ze worden gevolgd door de Nationale Loterij met een jaarlijkse omzet van 37 miljard of 23% en op de derde plaats staan de casino's met 13 miljard ontvangsten of 18% van het totaal. Het gokken is dus een belangrijk fenomeen.

Dit wetsvoorstel is niet van toepassing op de Nationale Loterij en al haar producten, maar dat neemt niet weg dat het spel, georganiseerd door deze instelling, de tweede belangrijkste oorzaak van de gokverslaving vormt. We zijn het onszelf verplicht om ook hier vroeg of laat de gepaste initiatieven te nemen.

Voor de meeste mensen blijft gokken een aangenaam en onschuldig tijdverdrijf, maar voor een aantal leidt dit tot een hopeloze verslaving die in ernst en in kwalijke gevolgen voor de familiale omgeving niet moet onderdoen voor alcohol- en drugsverslaving. Deze verslavingen gaan in vele gevallen trouwens samen.

De cijfers die door collega Vergote werden geciteerd, zal ik niet in detail herhalen. Aangenomen wordt dat er van de 100 000 probleemgokkers ongeveer 20 000 echt verslaafd zijn.

De federale overheid is bevoegd voor de erkenning en de controle op de kansspelinrichtingen, de gemeenschappen zijn bevoegd voor de preventie. Ik heb mij als gemeenschapssenaar dan ook op beide niveaus voor deze problematiek ingezet, zij het dat ik vooral in het Vlaams Parlement actief ben geweest bij de totstandkoming van een motie gericht aan de Vlaamse regering.

De tekst van de motie kan als volg samengevat worden.

Allereerst vraagt het Vlaams Parlement de Vlaamse regering de onderzoeksresultaten van het centrum Matt Talbot uit Borgerhout rond de problematiek van de gokverslaving mede te delen, te evalueren en zo nodig de opdracht van het centrum uit te breiden.

Ten tweede wordt gevraagd de bestaande hulpcentra meer mogelijkheden te geven voor een optimale opvang van gokverslaafden. Het gaat onder meer om de centra voor geestelijke gezondheidszorg, de centra voor slachtofferhulp en de centra voor algemeen welzijnswerk.

Ten derde wordt gevraagd de preventiemedewerkers te sensibiliseren voor de problematiek van de gokverslaving en hen een passende opleiding te geven.

Ten vierde wordt gevraagd een doelgericht preventiebeleid te voeren door het rechtstreeks informeren en sensibiliseren van risicogroepen, zoals jongeren en sociaal zwakkeren. Hiervoor dienen de provinciale preventieplatforms te worden ingeschakeld. De regering wordt ook gevraagd de resultaten van de gevoerde onderzoeken onverwijld aan het Parlement mede te delen.

Ik verwijs naar deze motie van het Vlaams Parlement, omdat ze eigenlijk als een belangrijke begeleidende maatregel kan worden beschouwd bij het wetsvoorstel dat we hopelijk donderdag allemaal zullen goedkeuren. Het beleid inzake preventie van gokverslaving en opvang behoort tot de bevoegdheden van de gemeenschappen. In Vlaanderen bestaan er op dat vlak inderdaad al heel wat initiatieven. Verslaving in het algemeen en gokverslaving in het bijzonder leiden in mindere of meerdere mate tot problemen op psychisch, relationeel, sociaal, financieel en ook juridisch vlak. Verslaafden komen in een vicieuze cirkel terecht. Het ene probleem brengt het andere mee. Op familiaal vlak zijn de gevolgen vaak zeer dramatisch. Het hele gezinsbudget gaat naar het gokken en wordt gebruikt om schulden af te lossen. Steeds weer wordt de verslaafde verleid tot gokken, omdat hij bij elke nieuwe inzet hoopt voldoende te winnen om de gemaakte schulden te kunnen terugbetalen, met soms fatale gevolgen. Niet alleen spelen er zich familiedrama's af, in bepaalde extreme gevallen gebeurt het zelfs dat mensen die geen uitweg meer zien, uiteindelijk de hand aan zichzelf slaan.

Op wetgevend vlak moesten we tot nu toe terugvallen op de wet op de kansspelen van 1902. Deze wet was zeer duidelijk. Ze verbood alle kansspelen. In schril contrast hiermee stond het gedoogbeleid dat we al die jaren hebben gekend en nog altijd kennen. De acht casino's in ons land draaien illegaal en dan hebben we het nog niet over alle zwarte casino's, de ambulante casino's en de ronselacties, zoals het inleggen van bussen vanuit verschillende steden in het land waarmee potentiële gokkers gratis naar een casino worden gebracht. Hopelijk komt daarin nu verandering. De samenwerking tussen senatoren en regering heeft tot een tekst geleid die weliswaar niet volmaakt is, dat moeten we grif toegeven, maar wel in de goede richting gaat.

Bijzonder interessant waren de hoorzittingen die we in de commissie voor de Sociale Aangelegenheden hebben georganiseerd. De aanwezige commissieleden kregen koude rillingen bij het aanhoren van de getuigenissen van ex-verslaafden. Sommigen hadden hun hele inkomen verspeeld op de bingo in een plaatselijk café. Dit zorgde uiteraard voor armoede en drama's in hun gezinnen, die overigens vaak uit elkaar vielen.

Boeiend was de uiteenzetting van een vertegenwoordiger van de nationale anti-gokcoalitie. Hij formuleerde een aantal concrete voorstellen om gokkers tegen zichzelf te beschermen: voor jongeren onder de 21 jaar een toegangsverbod tot casino's en speelautomatenhallen, verbod van bankcontact- en wisselgeldautomaten in de casino's, alleen betalen met muntstukken, een toegangsverbod voor mensen met een sociale uitkering.

De heer Vergote beweerde dat er weinig of geen amendementen werden aanvaard, maar niets is minder waar. Zelf heb ik een amendement ingediend dat luidt als volgt: «Geen apparaten voor automatische geldistributie mogen aanwezig zijn in de kansspel-inrichting.» Dit amendement werd aangenomen.

De therapie voor de gokverslaafden is gericht op drie aspecten. Eerst moet de gokverslaafde de waarde van het geld opnieuw leren kennen. Vervolgens moet hij bewust worden gemaakt van zijn afwijkend gedrag en moeten de soms onderliggende redenen van de gokverslaving worden aangepakt.

Een hulpverlener formuleerde een drietal beleidsvoorstellen, onder meer het ter beschikking stellen van een deel van de winst aan de centra voor geestelijke gezondheidszorg. Met dit voorstel werd spijtig genoeg geen rekening gehouden, maar er is misschien nog een initiatief mogelijk via een koninklijk besluit.

Vanuit mijn mandaat als Vlaams volksvertegenwoordiger en vanuit mijn bezorgdheid om de preventie pleitte ik ervoor dat er voor de speelautomatenhallen een convenant zou worden gesloten tussen het gemeentebestuur enerzijds en de automatenhandelaars anderzijds. Hierin moeten duidelijke afspraken gemaakt worden over het aantal automaten die op een bepaalde plaats mogen worden opgesteld, wie er toegang toe krijgt en wie er namens de gemeente controle op uitoefent. Ook dit amendement werd aangenomen, samen met het amendement op het verbod van kansspelinrichtingen in de omgeving van scholen, ziekenhuizen of plaatsen waar de jeugd bijeenkomt.

Tijdens de hoorzittingen gaf de minister van Volksgezondheid toe dat de aanpak van de gokverslaving nooit een grote prioriteit is geweest van het departement Volksgezondheid. Wij betreuren dat. Een gokverslaafde kan in zijn provincie terecht bij het Centrum voor Alcohol- en Drugspreventie. Enige bijkomende specifieke ondersteuning voor de opvang van die gokverslaafden is noodzakelijk.

De minister van Financiën poneerde dat de overheid een gedoogbeleid voert maar dan wel binnen zeer strikte grenzen en met de nodige controles. Wij blijven aandringen op deze controles. Een specifieke controle van de bingo toestellen door het ministerie van Financiën gebeurt echter niet.

Alle hoop wordt gesteld op de nog op te richten kansspelcommissie. Zij zal in de toekomst streng toezien op de toepassing van deze wet.

Niettegenstaande de commissievoorzitter klachten heeft over de manier waarop dit wetsvoorstel werd behandeld, meen ik dat de Senaat toch een belangrijke rol heeft gespeeld.

Door het werk van de twee commissies en ook dankzij de talrijke hoorzittingen is degelijk wetgevend werk tot stand gebracht. Niet minder dan 110 amendementen werden ingediend. Dit mag misschien een teken zijn van de lage kwaliteit van de oorspronkelijk tekst, het is alleszins ook een blijk van de aandacht die de Senaat aan deze problematiek heeft gewijd.

Het door de commissie goedgekeurde voorstel deelt de gokbranche in, in twee sectoren.

Ten eerste zijn er de spelen, waaronder de casino's en de automatische spelen in lunaparken en in de horeca.

Ten tweede zijn er de weddenschappen, waaronder het gokken op paardenrennen. Het door de senaatscommissie goedgekeurde voorstel is enkel van toepassing op de casino's, de lunaparken en de horecazaken waar echte kansspelen zijn opgesteld. Het gaat dus niet om lunaparken met onschuldige videospelletjes.

Het wetsvoorstel bepaalt dat casino's, lunaparken en horecazaken een vergunning moeten aanvragen voor de uitbating van kansspelen. Deze vergunningen worden afgeleverd door een nog op te richten kansspelcommissie. Ook voor het personeel, de handel in, het verhuur, de invoer en zelfs het onderhoud van toestellen, dient men over een vergunning te beschikken.

Het voorstel beperkt het aantal casino's tot negen: zijnde de acht bestaande en een nog op te richten casino in het Brussels. Het besteedt veel aandacht aan het opleggen van beschermende maatregelen, waarvan een aantal tijdens de hoorzittingen uitvoerig aan bod kwamen en in het voorstel werden opgenomen. Zo werd onder meer een leeftijdsgrens van 21 jaar vastgelegd voor casino's en lunaparken en van 18 jaar voor horecazaken met kansspelen. Per horecazaak mogen er nog maximaal twee bingo toestellen worden geplaatst.

Wij hopen dat de tekst die door de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden werd goedgekeurd, ook door de plenaire vergadering zal worden aanvaard en dat de Kamer nadien spoedig hetzelfde zal doen.

Het wetsvoorstel doet niet aan overreglementering. Wel wil het een einde maken aan het gedoogbeleid, door sommige bestaande toestanden te legaliseren en door de uitbouw van een systeem van vergunningen met een efficiënt controlesysteem. Heel veel moet nog worden geregeld via koninklijke besluiten. Wij hebben echter het volste vertrouwen in de regering en in de minister, die in de commissie reeds heeft duidelijk gemaakt in welke richting hij denkt initiatieven te nemen. (Applaus.)

De voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Nelis.

Mevrouw Nelis-Van Liedekerke (VLD). — Mevrouw de voorzitter, het wetsvoorstel heeft een heel lange weg afgelegd en is uiteindelijk via een omweg gerealiseerd. Wij moeten immers erkennen dat collega Vergote voor een versnelde behandeling van deze ingewikkelde, maar ook zeer boeiende materie heeft gezorgd door een resolutie in te dienen, die door de Senaat unaniem werd goedgekeurd.

De heer Moens, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

Reeds in oktober 1995 en in juni 1996 stelde hij de minister van Justitie vragen met betrekking tot de casino's en de kansspelen.

Met het «wetsvoorstel op het spel» ingediend door senator Weyts op 23 september 1996 werd het wetgevend werk gestart. De VLD feliciteert de heer Weyts voor het omvangrijk voorbereidend werk dat hij heeft geleverd.

Het vermelden waard is dat de tekst van het regeringsontwerp werd ingediend in de vorm van een amendement op het oorspronkelijke voorstel van de heer Weyts, wat wijst op de waardering voor het parlementaire werk.

De talrijke amendementen die uitvoerig werden besproken, getuigen van een grote bezorgdheid van de Senaat voor feilloos wetgevend werk.

Mijn dank gaat tevens naar senator D'Hooghe voor zijn uitmuntend verslag en naar de collega's die aan de werkzaamheden hebben deelgenomen en die de resolutie van senator Vergote hebben ondertekend. Zij hebben uitstekend werk verricht.

Ik zal het in mijn uiteenzetting hoofdzakelijk hebben over de materie waarover de commissie voor de Sociale Aangelegenheden een advies heeft uitgebracht, namelijk de gokverslaving op zich. Vervolgens zal ik enkele bedenkingen formuleren bij een aantal items die zowel in het oorspronkelijke wetsvoorstel als in de tekst van de regering werden behandeld.

Spelen en gokken is eigen aan de menselijke natuur. In alle landen, in alle culturen werd en wordt er gegokt als een ontspannend fait divers, en dat zal ook in de toekomst zo zijn. Vaak gaat dat gokken echter gepaard met een geldelijke of materiële inzet en steeds is er de stille hoop in de prijzen te vallen. Daar begint natuurlijk het gevaar. Bij sommigen is de lokroep van het winnen immers aantrekkelijker dan het spel zelf, vooral als het om veel geld gaat. Het gokplezier in het spel in se verdwijnt en de obsessie om te winnen wordt steeds groter.

Wat een onschuldig en aangenaam tijdverdrijf zou moeten blijven, verandert in de drang om wat men verloren heeft terug te winnen en eindigt in een wanhopige fase waarbij gokken het hele leven gaat beheersen.

Ik ga hier niet herhalen wat we in de commissie voor de Sociale Aangelegenheden tijdens de hoorzittingen hebben gehoord. De getuigenissen van de ex-gokverslaafden waren soms zeer pijnlijk.

Bijna alle ex-gokverslaafden wezen als boosdoeners het object, het gokapparaat, de uitbaters aan. Zelden hoorden wij iets over de eigen verantwoordelijkheid. Zij verwezen meestal naar de gevolgen van hun gokverslaving, geld, relatie, drugs, of familiale problemen. Nooit hadden ze het over de oorzaak van hun verslaving.

Ik veronderstel toch dat zij ooit op vrijwillige basis zijn begonnen te gokken. Dit wordt blijkbaar vaak vergeten. Ik wil geen steen werpen naar de verslaafden, maar stel vast dat zij de oorzaken van hun gokverslaving steeds bij anderen leggen. Zij leggen de verantwoordelijkheid bij de overheid die preventief moet optreden en die geen casino's mag toelaten. Ze leggen de verantwoordelijkheid bij de café-uitbaters die geen speelautomaten zouden mogen opstellen en bij de banken die geen kredieten zouden mogen verlenen. Dit zijn allemaal goede argumenten, maar slechts zelden zoeken de verslaafden de oorzaak bij zichzelf.

Ik stel mij dan ook de vraag hoe het zit met onze persoonlijke vrijheid en onze verantwoordelijkheid om neen te zeggen. Ik geef minister Colla gelijk wanneer hij stelt dat het feit dat bepaalde

gedragingen voor het psychisch en het fysiek welzijn negatieve gevolgen kunnen hebben, op zich geen argument is voor een verbod.

Een preventief beleid is noodzakelijk en verdient onze volle aandacht. Ik meen vooral dat we de jongeren moeten leren omgaan met geld. We moeten hen leren grenzen te stellen aan hun uitgaven. Ik merk hoe de jongeren vandaag de dag in grote luxe leven en met enorme geldbedragen omgaan. Hier is voor de opvoeders, de gemeenschap, de ouders, de scholen en de jeugdbewegingen een belangrijke taak weggelegd. Op scholen zou zeer dringend meer informatie over deze problematiek moeten worden verspreid. Spelen in de vroege adolescentie ligt immers vaak aan de basis van de verslaving.

Een gokverslaving is zelden een alleenstaand probleem, maar hangt samen met andere moeilijkheden zoals drugs, familiale problemen en alcohol, die een belangrijke weerslag hebben op financieel, sociaal, rationeel en emotioneel vlak. Hieruit blijkt eens te meer het grote belang van het weerbaar maken van jongeren en van een zinvolle vrijetijdsbesteding zodat jongeren andere dingen te doen hebben dan hun tijd te vullen met allerlei spelen. Sensibiliseringsacties voor ouders en scholen zijn zeker verantwoord.

De commissieleden waren het erover eens dat een wettelijk kader noodzakelijk is. Dit kader moet echter beantwoorden aan een normale vraag naar kansspelen. Een strakke regulerende wetgeving is zeker niet nodig. Een veralgemeend verbod leidt onvermijdelijk tot clandestiniteit en pas dan wordt de controle op het sociale gevaar onmogelijk.

Het dilemma tussen verbieden en gecontroleerd en voorwaardelijk toestaan is inherent aan deze problematiek. Alhoewel we de sociale beschermingsdimensie niet uit het oog mogen verliezen, is het toch niet zeker of we de gokker het best tegen zichzelf beschermen door middel van een preventief verbod.

Ik heb een drietal bedenkingen bij de tekst die uiteindelijk in de commissie werd goedgekeurd.

Met betrekking toe de verruiming van het begrip kansspel werd reeds herhaaldelijk opgemerkt dat een aantal gokactiviteiten niet als een kansspel worden beschouwd. Ik verwijs in dit verband naar de producten van de Nationale Loterij. Volgens de gegevens van de Nationale Loterij bedraagt de jaarlijkse inzet ongeveer 24 miljard, wat geen klein bedrag is. Er zijn nog talrijke andere systemen zoals krasbiljetten, Joker en Keno, waarvan de inzet 13 miljard bedraagt. Deze cijfers dateren van 1996. Wellicht zijn ze inmiddels nog gestegen.

Het gaat dus om fabuleuze bedragen, die weliswaar gespreid zijn over een groot aantal spelers. Aangezien er anoniem wordt gespeeld en enkel de gemiddelde inzet per bulletin kan worden nagegaan, heeft men geen kijk op de eventuele verslaving. Het is verheugend te vernemen dat de Lotto een spelverbod heeft ingevoerd voor minderjarigen. Blijkbaar is men zich ervan bewust dat dit spel een gevaar op verslaving inhoudt.

Het argument dat dergelijke spelen niet verslavend werken omdat men enkele dagen moet wachten op de uitslag, is niet van toepassing op krasbiljetten, waarvan de inzet ongeveer 800 miljoen bedraagt. Vele mensen spelen gewoonweg tweemaal per week. Het gaat wel steeds om kleine bedragen maar vele kleintjes maken een groot.

Er heerst een zekere hypocrisie. Enerzijds heeft het fenomeen vanuit een ethisch oogpunt een negatief imago. Anderzijds laat men er zich in de media op een extatische manier over uit en wordt vaak tot deelname aangezet. Ik verwijs naar de relatief uitgebreide zendtijd die onze media spenderen om de uitslagen van Lotto, Keno en andere kansspelen bekend te maken.

Het zou niet oninteressant zijn een onderzoek uit te voeren naar het verslavingsfenomeen in de Lotto. De heer Vergote heeft in zijn uiteenzetting zeker niet gepleit voor privatisering. Wellicht heeft de heer Hatry hem op dit vlak verkeerd begrepen. Het is echter niet omdat de Nationale Loterij een parastatale instelling is die de overheid heel wat inkomsten bezorgt, dat er niet aan deze instelling mag worden geraakt.

Voorts wil ik het hebben over de vestiging van de kansspelinrichting klasse I. Vele sprekers hebben hun opvattingen dien-aangaande reeds naar voren gebracht. Het aantal toegestane

kansspelinrichtingen klasse I is beperkt tot negen: acht bestaande en een nieuw op te richten casino op het grondgebied van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest. Er rijzen vragen bij de in overweging genomen criteria, met name de vestigingsmogelijkheden, de infrastructuurmogelijkheden en de sociale impact van de vestiging. Wij blijven bij ons standpunt dat de beperking van het aantal een arbitraire, objectief niet te verantwoorden beslissing is die in strijd is met Europeesrechtelijke bepalingen inzake de vrijheid van vestiging. Ik pleit echter niet voor een aanzienlijke verhoging van het aantal casino's aangezien dit zou kunnen leiden tot Las-Vegasachtige toestanden.

Waarom worden de acht gemeenten in de wet opgenomen? Het antwoord van de minister in de commissie voldoet ons niet. De historische rechten van de acht bestaande casino's volstaan niet om de beperking objectief te rechtvaardigen. Een bestaande situatie wordt gewoonweg bestendigd, waardoor een illegale toestand wordt gelegaliseerd. Er werd wel een amendement goedgekeurd, dat in de mogelijkheid voorziet de exploitatie van een casino te verplaatsen naar een andere gemeente van hetzelfde gewest.

De vraag blijft echter waarom er een negende casino in Brussel zal worden gevestigd en niet in Antwerpen, Gent of in het Duitstalig gebied. Ook op dat vlak hebben de antwoorden van de minister ons niet voldaan. Een louter politieke en arbitraire beslissing blijft gehandhaafd. Het is niet logisch dat andere steden geen kans krijgen. De Raad van State heeft overigens opmerkingen geformuleerd bij het oorspronkelijke wetsvoorstel en verklaarde dat de criteria voor de toekenning van een casino op een objectieve manier moeten worden vastgelegd.

Op het amendement van de heren Coene en Vergote met betrekking tot een spreiding per een miljoen inwoners in een gewest en een gebied met een straal van 50 kilometer werd niet ingegaan.

Voorts blijven we ons afvragen hoe de vestigingscriteria voor het Brussels casino in concreto moeten worden geïnterpreteerd. Op onze vragen met betrekking tot het criterium sociale impact hopen we eveneens een antwoord te krijgen.

Een laatste item betreft artikel 72 met betrekking tot de bestaande concessieovereenkomsten tussen de casino's en gemeenten die gedurende twintig jaar gelden. Dit lijkt wel een cadeau, want er werd alleen voorzien in een overgangsregeling voor de casino's en niet voor de activiteiten waarvoor een vergunning B, C, D of E is vereist. Hierop heeft de Raad van State trouwens gewezen. Dit zal een bron zijn van juridische problemen. Er wordt afbreuk gedaan aan de rechtszekerheid van de betrokken sectoren.

Het wetsvoorstel betekent een belangrijke vooruitgang. Het is echter jammer dat met de amendementen van de VLD, die nochtans evenwichtig en positief waren, onvoldoende rekening werd gehouden. Daarom zal onze fractie zich bij de stemming onthouden. (*Applaus.*)

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Weyts.

De heer Weyts (CVP). — Mijnheer de voorzitter, het geeft me voldoening dat mijn wetsvoorstel op de kansspelen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de spelers, opgesteld in 1995 en bij de Senaat ingediend op 23 september 1996, vandaag wordt besproken en hopelijk donderdag aanstaande zal worden goedgekeurd.

Het voorstel vertoont inderdaad leemten. Het houdt immers geen bepalingen in met betrekking tot de paardenwedrennen noch met de Nationale Loterij. Het lag in de bedoeling een reglementering uit te werken voor de kansspelen en vooral voor de casino's die in feite onwettelijk zijn. Legalisering was dan ook noodzakelijk.

Op het moment van de studie was het niet mogelijk de paardenwedrennen in het voorstel op te nemen aangezien die alleen in Vlaanderen plaatsvinden en het merendeel van de organisatoren zo goed als failliet was.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1998-1999
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1998-1999

De activiteiten van de Nationale Loterij worden geregeld in de wetten van 1851 en van 22 juli 1991. In de Senaat werd een wetsvoorstel ingediend dat tot doel heeft de wetgeving te herzien. Er kan dan ook niet worden beweerd dat er voor deze onderwerpen geen aandacht bestaat.

Het wetsvoorstel dat we thans bespreken, heeft uitzonderlijk veel aandacht gekregen van de leden van de Hoge Vergadering, niet alleen in de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden, maar ook in de commissies voor de Justitie en voor de Sociale Aangelegenheden, die na grondige besprekingen advies hebben uitgebracht.

De Raad van State heeft twee adviezen uitgebracht: een eerste over het oorspronkelijk wetsvoorstel op 15 januari 1997 en een tweede over het regeringsamendement van 19 januari 1998 op 14 juli 1997.

De goede tekst die vandaag voorligt, werd goedgekeurd op 14 oktober 1998. De tekst is klaar en evenwichtig en ik durf te beweren dat wij misschien wel de strengste wet hebben uitgewerkt en alleszins de beste die nergens in het buitenland zijn gelijke vindt. Het oorspronkelijke wetsvoorstel kwam tot stand na een rechtsvergelijkende studie. Uit alle disciplines en uit de meest verscheiden milieus werden bijdragen geleverd die de volledigheid van de tekst ten goede zijn gekomen. Ik dank uitdrukkelijk iedereen die heeft bijgedragen om dit werk tot een goed einde te brengen.

Wie naar Nederland verwijst, wil ik tot realisme aanmanen. Onze tekst is beter dan de Nederlandse. Nederland mag dan het monopolie hebben gegeven aan het ministerie van Financiën, het instrument dat wij hebben uitgewerkt is efficiënter. Het wetsvoorstel maakt het mogelijk om iedere muntinworp waar ook in het land en in welk toestel ook te registreren op een centrale computer. De controle is in alle opzichten, ook fiscaal, sluitend.

Gedoozaamheid maakt plaats voor rechtszekerheid. Een strenge wetgeving brengt ordening en veiligheid in een materie die vroeger moeilijk werd beheerst. Er worden duidelijke maatregelen ter bescherming van spelers en gokkers ingebouwd maar ook ter verhinderen en sanctienering van het witwassen van zwartgeld of van geld met een criminele oorsprong. De wet vormt een strak keurslijf zonder ruimte voor improvisatie.

Tijdens het rijpingsproces is het duidelijk geworden dat een regeling van de kansspelen niet kon zonder de nodige aandacht te besteden aan de gokverslaving. Vandaar het grote belang van het nieuwe hoofdstuk met «maatregelen ter bescherming van spelers en gokkers». De leden van de commissie voor de Sociale Aangelegenheden hebben ook bij de behandeling van de resolutie oog gehad voor de maatschappelijke gevolgen van de gokverslaving. Voortaan worden jongeren geweerd uit de casino's en de lunaparken, spelen op cafétoestellen is voor jongeren verboden.

Met betrekking tot de bingo's, die hier in de loop van het ochtenddebat reeds meerdere malen ter sprake zijn gekomen, wil ik even in herinnering brengen dat ik persoonlijk acht jaar geleden in de toenmalige Vlaamse Raad het initiatief heb genomen om de taks op deze toestellen te verhogen van 36 000 tot 144 000 frank. Als minister van Justitie, heeft de heer Wathelet ons in de Senaat voortdurend gesteund in ons streven om dit toestel te veranderen. De eenarmige dief van weleer bestaat niet meer. De besluiten die door minister Wathelet werden genomen, hebben het concept van dit toestel volledig veranderd. Ten onrechte werd er zowel tijdens de hoorzittingen als tijdens dit debat naar de oude bingo verwezen.

Kredietverlening wordt streng beteugeld. Ronselpraktijken worden bij voorbaat gebannen. De regering zal bovendien een arsenaal aan maatregelen uitwerken om voorlichting te verstrekken over de risico's van het gokken.

De legalisatie van de kansspelen en de kansspelinrichtingen gaat samen met een sluitende controle. Wij zullen er op toezien dat de uitvoeringsbesluiten snel worden genomen en dat de wet wordt toegepast.

Het verbod om onder welke vorm ook, op welke plaats ook en op welke manier ook een of meer kansspelen of kansspelinrichtingen uit te baten, blijft algemeen. Er wordt slechts een uitzondering toegestaan voor spelen en inrichtingen die in de wet zijn opgenomen of waarvoor een voorafgaandelijke en schriftelijke vergunning werd ontvangen.

De vergunning moet worden begrepen als een gunst waarvan de toekenning en het behoud aan zeer strenge voorwaarden zijn onderworpen. In het totaal zijn er vijf soorten vergunningen, telkens met zeer strikte voorwaarden. Er is duidelijk omschreven en afgebakend wat iemand in de sector kan en mag doen, welke activiteiten mogen worden gecombineerd en aan welke strenge eisen inzake financiële openheid, moraliteit en controle moet worden voldaan.

De kansspelinrichtingen worden in drie klassen, klasse I, II en III, ingedeeld. Per klasse bepaalt de Koning bij een in Minister-raad overlegd besluit de lijst van kansspelen en het aantal kansspelen waarvan de exploitatie is toegestaan.

Bij het ministerie van Justitie wordt de kansspelcommissie opgericht. Ze bestaat uit elf leden, onder voorzitterschap van een magistraat, en is het advies-, beslissings- en controleorgaan inzake kansspelen. De ministers van Justitie, Financiën, Economische Zaken, Binnenlandse Zaken en Volksgezondheid zijn allen in deze commissie vertegenwoordigd. De bevoegdheden van de leden zijn zeer uitgebreid. Op die manier hebben we op elk ogenblik een beeld van wat er op het terrein gebeurt. Hun jaarlijks verslag zorgt voor de democratische controle. Belangrijk is ook dat de kansspelcommissie instaat voor de controle op de toepassing van de wet in de ruimste zin van het woord. Ze waakt onder meer over de vergunningen en wie een regel overtreedt, wordt geschrapt. Bij een ernstige inbreuk wordt de vergunning ingetrokken en deze maatregel kan niet worden omgezet in een boete of een andere straf. De kansspelcommissie en het systeem van vergunningen vormen de twee grote pijlers waarop de nieuwe wetgeving rust.

Het aantal casino's wordt beperkt tot negen, dit wil zeggen de huidige vier in Vlaanderen en de huidige vier in Wallonië plus een nieuw casino in Brussel. Het aantal speelautomatenhallen wordt tot 200 beperkt en drankgelegenheden mogen maximum twee kansspelen hebben. Zowel de café-uitbater als de eigenaar van de toestellen moeten een vergunning hebben. Ook hier werd gekozen voor de weg van de beste en strengste controle. Niet alleen de uitbaters, maar ook het personeel en al wie met kansspelen te maken heeft, moeten een vergunning hebben voor ze hun activiteit kunnen uitoefenen en hiervoor zijn opnieuw zeer duidelijk omschreven voorwaarden.

Met deze nieuwe wet luiden we in ons land een nieuwe periode in. Wettelijkheid en controle, preventie en sociale begeleiding zullen er de grote kenmerken van zijn. (*Applaus.*)

M. le président. — Plus personne ne demandant la parole, la discussion générale est close et nous passons à l'examen des articles.

Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene bespreking gesloten en vatten we de artikelsgewijze bespreking aan.

L'article premier est ainsi libellé :

Chapitre premier. — Dispositions générales

Article premier. La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Hoofdstuk I. — Algemene bepalingen

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 2. Pour l'application de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution, il faut entendre par :

1° jeu de hasard : tout jeu ou pari pour lequel un enjeu de nature quelconque est engagé, ayant pour conséquence soit la perte de l'enjeu par au moins un des joueurs ou des parieurs, soit le gain de quelque nature qu'il soit, au profit d'au moins un des joueurs, parieurs ou organisateurs du jeu ou du pari et pour lequel le hasard est un élément, même accessoire, pour le déroulement du jeu, la détermination du vainqueur ou la fixation du gain;

2° exploiter : mettre ou tenir en service, installer ou maintenir un ou plusieurs jeux de hasard ou établissements de jeux de hasard;

3° établissement de jeux de hasard : les bâtiments ou les lieux où sont exploités un ou plusieurs jeux de hasard.

Art. 2. Voor de toepassing van deze wet en haar uitvoeringsbesluiten wordt verstaan onder :

1° kansspelen : elk spel of weddenschap, waarbij een ingebrachte inzet van om het even welke aard, hetzij het verlies van deze inzet door minstens één der spelers of wedders, hetzij een winst van om het even welke aard voor minstens één der spelers, wedders of inrichters van het spel of de weddenschap tot gevolg heeft en waarbij het toeval een zelfs bijkomstig element is in het spelverloop, de aanduiding van de winnaar of de bepaling van de winstgrootte;

2° exploiteren : in werking stellen of houden, installeren of in stand houden van één of meerdere kansspelen of kansspelinrichtingen;

3° kansspelinrichting : de gebouwen of plaatsen waar één of meerdere kansspelen worden geëxploiteerd.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 3. Ne sont pas des jeux de hasard au sens de la présente loi :

1. les jeux relatifs à l'exercice des sports, ainsi que les paris engagés à l'occasion de ces jeux;

2. les jeux offrant au joueur ou au parieur comme seul enjeu le droit de poursuivre le jeu gratuitement et ce, cinq fois au maximum;

3. les jeux de cartes ou de société pratiqués en dehors des établissements de jeux de hasard de classe I et II, ainsi que les jeux exploités dans des parcs d'attractions ou par des industriels forains à l'occasions de kermesses, de foires commerciales ou autres et en des occasions analogues, ne nécessitant qu'un enjeu très limité et qui ne peuvent procurer, au joueur ou au parieur, qu'un avantage matériel de faible valeur;

4. les loteries au sens de la loi du 31 décembre 1851 sur les loteries, de la loi du 22 juillet 1991 relative à la Loterie nationale et des articles 301, 302, 303 et 304 du Code pénal.

Art. 3. Geen kansspelen in de zin van deze wet zijn :

1. spelen betreffende sportbeoefening en weddenschappen die naar aanleiding ervan worden aangegaan;

2. spelen die aan de speler of gokker geen ander voordeel opleveren dan het recht om maximaal vijf keer gratis verder te spelen;

3. kaart- of gezelschapsspelen, uitgeoefend buiten de kansspelinrichtingen klasse I en II, alsook spelen uitgebaat door pret-parken of door kermisexploitanten naar aanleiding van kermissen, handelsbeurzen of andere beurzen onder soortgelijke omstandigheden, die slechts een zeer beperkte inzet vereisen en aan de speler of gokker slechts een materieel voordeel van geringe waarde kunnen opleveren;

4. loterijen in de zin van de wet van 31 december 1851 op de loterijen, de wet van 22 juli 1991 betreffende de Nationale loterij en de artikelen 301, 302, 303 en 304 van het Strafwetboek.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 4. Il est interdit d'exploiter, en quelque lieu, sous quelque forme et de quelque manière directe ou indirecte que ce soit, un ou plusieurs jeux de hasard ou établissements de jeux de hasard autres que ceux autorisés conformément à la présente loi.

Nul ne peut exploiter un ou plusieurs jeux de hasard ou établissements de jeux de hasard sans licence écrite préalablement octroyée par la commission des jeux de hasard.

Art. 4. Het is verboden, onder welke vorm, op welke plaats en op welke rechtstreekse of onrechtstreekse manier ook, één of meer kansspelen of kansspelinrichtingen te exploiteren tenzij die overeenkomstig deze wet zijn toegestaan.

Niemand mag zonder voorafgaande schriftelijke vergunning van de kansspelcommissie een of meer kansspelen of kansspelinrichtingen exploiteren.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 5. La nullité des contrats conclus en vue de l'exploitation des jeux de hasard et des établissements de jeux de hasard autorisés conformément à la présente loi et à ses arrêtés d'exécution ne peut être invoquée en s'appuyant sur le seul motif que ces jeux de hasard ou ces établissements de jeux de hasard seraient illicites.

Art. 5. De nietigheid van de overeenkomsten met het oog op de exploitatie van de door deze wet en haar uitvoeringbesluiten toegestane kansspelen en kansspelinrichtingen kan niet worden opgeworpen alleen op grond van het feit dat deze kansspelen of kansspelinrichtingen ongeoorloofd zouden zijn.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 6. Les établissements de jeux de hasard sont répartis en trois classes, à savoir les établissements de jeux de hasard de classe I ou casinos, les établissements de jeux de hasard de classe II ou salles de jeux automatiques, les établissements de jeux de hasard de classe III ou débits de boissons, selon la nature et le nombre de jeux de hasard qui peuvent être exploités dans l'établissement de jeux de hasard, le montant maximum de l'enjeu, de la perte et du gain dans le chef des joueurs et des parieurs s'adonnant à ces jeux de hasard et la nature des activités connexes autorisées dans les établissements respectifs.

Art. 6. De kansspelinrichtingen worden in drie klassen ingedeeld, te weten de kansspelinrichtingen klasse I of casino's, de kansspelinrichtingen klasse II of speelautomatenhallen en de kansspelinrichtingen klasse III of drankgelegenheden, naargelang van de aard en het aantal kansspelen dat in de kansspelinrichting mag worden geëxploiteerd, van het maximumbedrag van de inzet, het verlies en de winst van de spelers en gokkers bij elk kansspel en van de aard van de in de respectieve inrichtingen toegestane nevenactiviteiten.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 7. Pour chacune de ces classes d'établissements de jeux de hasard, le Roi, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, arrête la liste et le nombre des jeux de hasard dont l'exploitation est autorisée dans les conditions de la présente loi. La commission des jeux de hasard rend un avis à ce sujet dans un délai de trois mois. Le Roi peut ne pas tenir compte de l'avis de cette commission pour autant qu'Il motive sa décision.

Art. 7. De Koning bepaalt bij een in de Ministerraad overlegd besluit per klasse van kansspelinrichting de lijst van kansspelen en het aantal kansspelen waarvan de exploitatie is toegestaan onder de voorwaarden van deze wet. De kansspelcommissie geeft hiervoor een advies binnen een termijn van drie maanden. De Koning kan van het advies van deze commissie afwijken mits Hij zijn beslissing met redenen omkleedt.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 8. Pour chaque jeu de hasard exploité dans un établissement de jeux de hasard de classe II et III, le Roi fixe, par possibilité de jeu, le montant maximum de la mise, de la perte et du gain dans

le chef des joueurs et des parieurs. Il peut en outre fixer le montant maximum de la perte que peut subir un joueur ou un parieur par période de jeu à déterminer par Lui.

Il peut également déterminer ces éléments pour les jeux de hasard exploités dans un établissement de jeux de hasard de classe I.

Art. 8. De Koning bepaalt voor elk kansspel geëxploiteerd in een kansspelinrichting klasse II en III per speelkans het maximumbedrag van de inzet, het verlies en de winst van de spelers en gokkers. Hij kan tevens het maximumbedrag bepalen dat een speler of gokker mag verliezen per door Hem vastgestelde speelduur.

Hij kan zulks ook bepalen voor kansspelen geëxploiteerd in een kansspelinrichting klasse I.

— Adopté.

Aangenomen.

Chapitre II. — De la commission des jeux de hasard

Art. 9. Il est institué auprès du ministère de la Justice, sous la dénomination de «commission des jeux de hasard», un organisme d'avis, de décision et de contrôle en matière de jeux de hasard dont le siège est établi dans l'arrondissement administratif de Bruxelles-Capitale.

Hoofdstuk II. — De kansspelcommissie

Art. 9. Bij het ministerie van Justitie wordt onder de benaming «kansspelcommissie» een advies-, beslissings- en controleorgaan inzake kansspelen opgericht waarvan de zetel in het administratieve arrondissement Brussel-Hoofdstad is gevestigd.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 10. § 1er. La commission comprend 11 membres, dont un magistrat qui en assume la présidence, et un même nombre de membres suppléants.

§ 2. Outre le président, la commission comprend :

— un représentant francophone et un représentant néerlandophone du ministre de la Justice;

— un représentant francophone et un représentant néerlandophone du ministre des Finances;

— un représentant francophone et un représentant néerlandophone du ministre des Affaires économiques;

— un représentant francophone et un représentant néerlandophone du ministre de l'Intérieur;

— un représentant francophone et un représentant néerlandophone du ministre de la Santé publique.

Les représentants et leurs suppléants sont nommés par le Roi sur proposition des ministres concernés.

§ 3. Le président et son suppléant sont nommés par le Roi, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, sur proposition du ministre de la Justice, parmi les magistrats ou les magistrats honoraires francophones ou néerlandophones qui, conformément à l'article 43quinquies de la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire, ont fourni la preuve de la connaissance, respectivement, de la langue néerlandaise ou de la langue française.

Le président exerce ses fonctions à temps plein.

Pendant la durée de son mandat, il ne peut exercer aucune autre activité professionnelle.

En tant que magistrat, le président de la commission conserve sa place dans la liste de rang. Il continue à bénéficier de son traitement et des augmentations et avantages qui y sont attachés. Il est censé exercer sa fonction pendant la durée de son mandat. Les dispositions relatives à la mise à la retraite et à la pension lui sont

applicables. Le magistrat est remplacé par la voie d'une nomination en surnombre, conformément aux dispositions du Code judiciaire. Lorsque le magistrat est un chef de corps, il est pourvu à son remplacement par la voie de la nomination en surnombre d'un magistrat de rang immédiatement inférieur.

§ 4. Les membres de la commission et leurs suppléants sont nommés pour une durée de trois ans, renouvelable une seule fois pour une période de trois ans pour les deux tiers d'entre eux. Trois ans au plus tôt après la fin de leur mission, les membres et leurs suppléants peuvent poser à nouveau leur candidature à la fonction qu'ils ont exercée. Ils peuvent être nommés une nouvelle fois pour une durée non renouvelable de cinq ans.

§ 5. Outre les frais de voyage et de logement, les membres de la commission ainsi que leurs suppléants, à l'exception du président, bénéficieront pour chaque réunion, de jetons de présence dont le montant sera déterminé par le Roi.

Art. 10. § 1. De commissie bestaat uit 11 leden, onder wie een magistraat die het voorzitterschap waarneemt, en evenveel plaatsvervangende leden.

§ 2. Naast de voorzitter telt de commissie volgende leden :

— een Nederlandstalige en een Franstalige vertegenwoordiger van de minister van Justitie;

— een Nederlandstalige en een Franstalige vertegenwoordiger van de minister van Financiën;

— een Nederlandstalige en een Franstalige vertegenwoordiger van de minister van Economische Zaken;

— een Nederlandstalige en een Franstalige vertegenwoordiger van de minister van Binnenlandse Zaken;

— een Nederlandstalige en een Franstalige vertegenwoordiger van de minister van Volksgezondheid.

De vertegenwoordigers en hun plaatsvervangers worden op voordracht van de betrokken ministers door de Koning benoemd.

§ 3. De voorzitter en zijn plaatsvervanger worden op voordracht van de minister van Justitie bij een in de Ministerraad overlegd besluit door de Koning benoemd uit de Nederlandstalige en Franstalige magistraten en eremagistraten die overeenkomstig artikel 43^{quinquies} van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken het bewijs van de kennis van de Franse, respectievelijk Nederlandse taal hebben geleverd.

De voorzitter oefent zijn ambt voltijds uit.

Hij mag tijdens de duur van zijn mandaat geen andere beroepsbezigheid uitoefenen.

De voorzitter van de commissie behoudt als magistraat zijn plaats op de ranglijst. Hij blijft zijn wedde met de daaraan verbonden verhogingen en voordelen genieten. Gedurende zijn opdracht wordt hij geacht zijn ambt te hebben uitgeoefend. De bepalingen inzake inruststelling en pensioen zijn op hem van toepassing. In de vervanging van de magistraat wordt voorzien door een benoeming in overtal overeenkomstig de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek. Wanneer het een korpschef betreft, wordt in zijn vervanging voorzien door de benoeming in overtal van een magistraat uit de onmiddellijk lagere rang.

§ 4. De leden van de commissie en hun plaatsvervangers worden aangewezen voor een termijn van drie jaar, die eenmaal kan worden verlengd voor twee derde van de leden van de commissie voor een termijn van drie jaar. Ten vroegste drie jaar na het einde van hun opdracht kunnen de leden en hun plaatsvervangers zich opnieuw kandidaat stellen voor het ambt dat zij hebben uitgeoefend. Zij kunnen worden aangewezen voor een termijn van vijf jaar, die niet kan worden verlengd.

§ 5. Met uitzondering van de voorzitter ontvangen de commissieleden en hun plaatsvervangers per vergadering reis- en verblijfkosten, alsook presentiegeld, waarvan de Koning het bedrag vaststelt.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 11. Pour être nommé et rester membre de la commission, effectif ou suppléant, il faut :

1. être Belge;
2. jouir de ses droits civils et politiques et être d'une moralité irréprochable;
3. avoir l'âge de 35 ans accomplis;
4. avoir son domicile en Belgique;
5. ne pas exercer ou avoir exercé de fonction dans un établissement de jeux de hasard ou ne pas avoir ou avoir eu un intérêt direct ou indirect, quelle qu'en soit la nature, dans l'exploitation d'un tel établissement ou dans une autre activité soumise à licence et visée par la présente loi;
6. ne pas être titulaire d'un mandat électif, que ce soit au niveau communal, provincial, régional ou fédéral;
7. exercer depuis 10 ans au moins, une fonction académique, juridique, administrative, économique ou sociale.

Dans les cinq années qui suivent la fin de leur mandat, les membres effectifs et suppléants de la commission ne peuvent exercer aucune fonction dans un établissement de jeux de hasard ou avoir un quelconque intérêt, direct ou indirect, quelle qu'en soit la nature, dans l'exploitation d'un tel établissement.

Art. 11. Om tot lid of plaatsvervangend lid van de commissie te worden benoemd en het te blijven, moet men aan de volgende voorwaarden voldoen :

1. Belg zijn;
2. de burgerlijke en politieke rechten genieten en van goed zedelijk gedrag zijn;
3. de volle leeftijd van 35 jaar bereikt hebben;
4. zijn woonplaats in België hebben;
5. geen functie hebben uitgeoefend of uitoefenen in een kansspelinrichting of geen rechtstreeks of onrechtstreeks belang, van welke aard ook, hebben of gehad hebben in de exploitatie van een dergelijke inrichting of in een andere vergunningsplichtige activiteit als bedoeld in deze wet;
6. geen titularis zijn van een verkozen mandaat op gemeentelijk, provinciaal, regionaal of federaal vlak;
7. gedurende ten minste tien jaar een academisch, juridisch, administratief, economisch of sociaal ambt uitoefenen.

De leden en de plaatsvervangende leden van de commissie mogen gedurende een termijn van vijf jaar na beëindiging van hun mandaat geen functie uitoefenen in een kansspelinrichting of enig rechtstreeks of onrechtstreeks belang, van welke aard ook, hebben in de exploitatie van dergelijke inrichting.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 12. En cas d'absence de plus de trois mois du président, ainsi qu'en cas de vacance de son mandat, il est remplacé par son suppléant.

En cas d'empêchement du président, il est remplacé par un membre effectif désigné par la commission en son sein.

Art. 12. Ingeval de voorzitter gedurende meer dan drie maanden afwezig is of zijn mandaat vacant wordt, wordt hij vervangen door zijn plaatsvervanger.

Bij verhindering van de voorzitter wordt hij vervangen door een lid dat de commissie onder haar leden aanwijst.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 13. Il est interdit aux membres et aux suppléants de la commission d'être présents lors des délibérations sur des questions qui présentent un intérêt personnel ou direct pour eux ou pour leurs parents ou alliés jusqu'au quatrième degré.

Art. 13. De leden en de plaatsvervangende leden van de commissie mogen niet deelnemen aan een beraadslaging over zaken waarbij zij een persoonlijk en rechtstreeks belang hebben of waarbij hun bloed- of aanverwanten tot en met de vierde graad een persoonlijk en rechtstreeks belang hebben.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 14. La commission est assistée par un secrétariat composé de fonctionnaires du ministère de la Justice.

Le Roi en détermine l'organisation, la composition et le fonctionnement.

Art. 14. De commissie wordt bijgestaan door een secretariaat samengesteld uit ambtenaren van het ministerie van Justitie.

De Koning bepaalt de organisatie, de samenstelling en de werking van het secretariaat.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 15. § 1er. Pour l'accomplissement de toutes ses missions, la commission peut requérir le concours d'experts.

Elle peut charger un ou plusieurs de ses membres ainsi qu'un ou plusieurs des membres de son secrétariat, de procéder à une enquête sur place. Le président et les membres de la commission, ainsi que les membres du secrétariat ayant la qualité d'agent de l'État, ont la qualité d'officier de police judiciaire, officier auxiliaire du procureur du Roi après avoir été désignés par le Roi et avoir prêté le serment suivant : « Je jure fidélité au Roi, obéissance à la Constitution et aux lois du peuple belge. »

Dans l'exercice de leurs fonctions, ils peuvent :

1. pénétrer à toute heure du jour ou de la nuit dans les établissements, locaux et pièces dont l'accès est nécessaire à l'accomplissement de leur mission; toutefois, ils n'ont accès aux locaux habités que s'ils ont des raisons de croire à l'existence d'une infraction à la présente loi et à ses arrêtés d'exécution et moyennant une autorisation préalable du juge du tribunal de police;

2. procéder à tous examens, contrôles et auditions ainsi qu'à toutes les constatations utiles et exiger la communication de tous les documents pouvant être utiles à leur enquête;

3. se procurer tous les renseignements complémentaires qu'ils jugent utiles auprès des exploitants et de leur personnel, ainsi qu'auprès des services de police et des services administratifs de l'État;

4. saisir tous les objets, et plus particulièrement les documents, les pièces, les livres et les jeux de hasard qui peuvent servir de pièce à conviction concernant une infraction à la présente loi ou à ses arrêtés d'exécution ou qui sont nécessaires à la recherche des coauteurs ou des complices;

5. requérir l'assistance de la police communale, de la gendarmerie ou de la police judiciaire.

§ 2. La commission dénonce auprès du procureur du Roi toute infraction dont elle prend connaissance.

Les infractions sont constatées au moyen de procès-verbaux qui font foi jusqu'à preuve du contraire.

Dans tous les cas, les agents et officiers de police judiciaire informeront la commission de toute plainte ou déposition ainsi que de toute information ou constatation faite en rapport avec l'application de la présente loi.

Le procureur du Roi veille à la légalité des moyens de preuve ainsi qu'à la loyauté avec laquelle ils sont rassemblés.

Art. 15. § 1. Voor de uitvoering van haar taken kan de commissie een beroep doen op deskundigen.

Zij kan een of meer van haar leden of van de personeelsleden van haar secretariaat belasten met de uitvoering van een onderzoek ter plaatse. De voorzitter, de leden van de commissie en de leden van het secretariaat die ambtenaar zijn, hebben de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie, hulpofficier van de procureur des Konings nadat zij door de Koning zijn aangewezen en de volgende eed hebben afgelegd : « Ik zweer getrouwheid aan de Koning, gehoorzaamheid aan de Grondwet en aan de wetten van het Belgische volk ».

In het kader van de uitoefening van hun functie kunnen zij :

1. op elk ogenblik van de dag of nacht binnentreden in de inrichtingen, lokalen en vertrekken waar zij voor het vervullen van hun opdracht toegang moeten hebben; tot de bewoonde loka-

len hebben ze evenwel enkel toegang indien zij redenen hebben om te geloven dat een inbreuk op deze wet en haar uitvoeringsbesluiten wordt gepleegd enmits een voorafgaande toelating van de rechter van de politierechtbank;

2. overgaan tot elk onderzoek, elke controle en elk verhoor, alsook alle dienstige vaststellingen doen en eisen dat hen alle documenten worden overhandigd die nuttig kunnen zijn in het kader van hun onderzoek;

3. zich door de exploitanten en hun personeel, alsook door de politiediensten en de administratieve overheidsdiensten alle bijkomende inlichtingen doen bezorgen die zij nuttig achten;

4. alle voorwerpen, inzonderheid documenten, stukken, boeken en kansspelen, in beslag nemen die kunnen dienen als overtuigingsstuk betreffende een inbreuk op deze wet en haar uitvoeringsbesluiten of die nodig zijn om mededaders of medeplichtigen op te sporen;

5. een beroep doen op de bijstand van de gemeentepolitie, van de rijkswacht of van de gerechtelijke politie.

§ 2. De commissie doet bij de procureur des Konings aangifte van elk misdrijf waarvan zij kennis heeft.

De inbreuken worden vastgesteld door middel van processen-verbaal die bewijskracht hebben tot het tegendeel bewezen is.

De agenten en officieren van gerechtelijke politie stellen de commissie in elk geval in kennis van alle klachten en verklaringen, alsmede van alle inlichtingen en vaststellingen die verband houden met de toepassing van deze wet.

De procureur des Konings waakt voor de wettigheid van de bewijsmiddelen en de loyaliteit waarmee ze worden verzameld.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 16. La commission est tenue de faire chaque année rapport de ses activités aux Chambres législatives et aux ministres de l'Économie, de l'Intérieur, des Finances, de la Justice et de la Santé publique.

Art. 16. De commissie moet ieder jaar bij de wetgevende kamers en bij de ministers van Economische Zaken, Binnenlandse Zaken, Financiën, Justitie en Volksgezondheid een verslag over haar werkzaamheden indienen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 17. Sans préjudice de l'article 15, § 2, les membres de la commission et du secrétariat, ainsi que les experts dont le concours a été demandé, sont tenus de garder le secret des faits, actes ou renseignements dont ils ont eu connaissance dans l'exercice de leurs fonctions.

Toute infraction à cette règle est punie des peines prévues à l'article 458 du Code pénal.

Art. 17. Onverminderd artikel 15, § 2, zijn de leden van de commissie en het secretariaat en de deskundigen om wiens medewerking is verzocht, verplicht om de feiten, de handelingen of de inlichtingen waarvan zij uit hoofde van hun functie kennis hebben, geheim te houden.

Inbreuken op deze bepaling worden gestraft met de straffen bepaald in artikel 458 van het Strafwetboek.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 18. L'article 327 du Code des Impôts sur les Revenus 1992 est complété par un § 6, rédigé comme suit :

« § 6. la commission des jeux de hasard visée à l'article 9 de la loi du ... sur les jeux de hasard, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs, doit immédiatement informer le ministre des Finances lorsqu'elle constate auprès d'un organisme dont elle assure le contrôle, des éléments concrets permettant de présumer l'existence ou la préparation d'un mécanisme de fraude fiscale; »

Art. 18. Artikel 327 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 wordt aangevuld met een § 6, luidende :

« § 6. De kansspelcommissie als bedoeld in artikel 9 van de wet van ... op de kansspelen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de spelers, moet de minister van Financiën er onverwijld van in kennis stellen dat zij bij een orgaan dat zij controleert, concrete elementen heeft vastgesteld die vermoedelijk wijzen op het bestaan of op de voorbereiding van een mechanisme, gericht op fiscale fraude; »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 19. Les frais d'installation, de personnel et de fonctionnement de la commission et de son secrétariat sont mis entièrement à la charge des titulaires de licences de classe A, B, C et E.

Les frais sont facturés à ces derniers suivant des modalités fixées par le Roi.

Le Roi saisira les chambres législatives d'un projet de loi de confirmation de l'arrêté pris en exécution de l'alinéa précédent.

Art. 19. De oprichtings-, personeels- en werkingskosten van de commissie en haar secretariaat komen volledig ten laste van de houders van de vergunningen klasse A, B, C en E.

De Koning bepaalt de wijze waarop voornoemde kosten aan deze laatsten worden gefactureerd.

De Koning legt aan de wetgevende kamers een ontwerp van wet voor dat gericht is op de bekrachtiging van het besluit uitgevaardigd ter uitvoering van het vorige lid.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 20. La commission donne, d'initiative ou à la demande des ministres concernés, son avis sur toute initiative législative ou réglementaire dans les matières visées par la présente loi.

La commission contrôle l'application et le respect de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.

La commission octroie les licences de classe A, B, C, D et E.

La commission est l'autorité de contrôle et de tutelle visée aux articles 21 et 22 de la loi du 11 janvier 1993 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux.

La commission reçoit les plaintes selon les modalités déterminées par le Roi.

Art. 20. De commissie brengt op eigen initiatief of op verzoek van de betrokken ministers advies uit omtrent wetgevende of regelgevende initiatieven betreffende materies bedoeld in deze wet.

De commissie controleert de toepassing en naleving van deze wet en haar uitvoeringsbesluiten.

De commissie verleent de vergunningen van de klassen A, B, C, D en E.

De commissie is de controle- en toezichhoudende overheid bedoeld in de artikelen 21 en 22 van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld.

De commissie ontvangt klachten op de door de Koning bepaalde wijze.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 21. La commission peut :

1. par décision motivée et selon les modalités définies ci-après, octroyer une licence d'exploitation ou autre à la personne qui sollicite une telle licence;

2. par décision motivée et selon les modalités définies par le Roi, prononcer les avertissements, suspendre pour une durée déterminée ou retirer la licence et interdire provisoirement ou

définitivement l'exploitation d'un ou de plusieurs jeux de hasard en cas de non-respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.

L'intéressé, qui peut être assisté par son conseil, doit être entendu préalablement par la commission.

Art. 21. De commissie kan :

1. bij gemotiveerde beslissing en op de hierna omschreven wijze een exploitatievergunning of een andere vergunning uitreiken aan degene die dergelijke vergunning aanvraagt;

2. bij gemotiveerde beslissing en op de wijze die de Koning bepaalt, de waarschuwingen uitspreken, de vergunning voor een bepaalde tijd schorsen of intrekken en een voorlopig of definitief verbod van exploitatie van een of meer kansspelen opleggen ingeval de bepalingen van deze wet en haar uitvoeringsbesluiten niet worden nageleefd.

De betrokkene, die kan worden bijgestaan door zijn raadsman, moet vooraf door de commissie worden gehoord.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 22. Dans le mois de son installation, la commission établit son règlement d'ordre intérieur; ce règlement est soumis à l'approbation des ministres de l'Économie, de l'Intérieur, des Finances, de la Justice et de la Santé publique.

La commission ne délibère valablement que si la majorité au moins de ses membres est présente. Elle décide à la majorité absolue. En cas de parité des voix, la voix du président ou, s'il est absent, de son suppléant, est prépondérante.

Les membres suppléants ne délibèrent que lorsqu'ils remplacent un membre effectif.

Art. 22. Binnen een maand na haar oprichting, stelt de commissie haar intern reglement op, dat ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de ministers van Economische Zaken, Binnenlandse Zaken, Financiën, Justitie en Volksgezondheid.

De commissie beraadslaagt slechts dan op geldige wijze, wanneer ten minste de meerderheid van haar leden aanwezig is. Zij beslist bij volstreekte meerderheid. Bij staking van de stemmen is de stem van de voorzitter of, bij zijn afwezigheid, van zijn plaatsvervanger doorslaggevend.

De plaatsvervangende leden nemen slechts deel aan de beraadslaging als ze een gewoon lid vervangen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 23. Le Roi détermine les modalités d'organisation et de fonctionnement de la commission.

Art. 23. De Koning bepaalt de organisatie en de werking van de commissie.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 24. La commission rencontre au moins une fois par an les représentants des exploitants dans un comité de concertation, dont la composition et les modalités de fonctionnement sont fixées par le Roi.

Art. 24. De commissie ontmoet ten minste eenmaal per jaar de vertegenwoordigers van de exploitanten in een overlegcomité, waarvan de samenstelling en de werking door de Koning worden vastgesteld.

— Adopté.

Aangenomen.

Chapitre III. — Des licences

Art. 25. Il existe cinq classes de licences :

1. la licence de classe A permet, pour des périodes de quinze ans renouvelables, aux conditions qu'elle détermine, l'exploitation d'un établissement de jeux de hasard de classe I ou casino;

2. la licence de classe B permet, pour des périodes de neuf ans renouvelables, aux conditions qu'elle détermine, l'exploitation d'un établissement de jeux de hasard de classe II ou salles de jeux automatiques;

3. la licence de classe C permet, pour des périodes de cinq ans renouvelables, aux conditions qu'elle détermine, l'exploitation d'un établissement de jeux de hasard de classe III ou débit de boissons;

4. la licence de classe D permet, pour des périodes de cinq ans renouvelables, aux conditions qu'elle détermine, à son titulaire d'exercer une activité professionnelle de nature quelconque dans un établissement de jeux de hasard de classe I ou II;

5. la licence de classe E permet, pour des périodes de dix ans renouvelables, aux conditions qu'elle détermine, la vente, la location, la location-financement, la fourniture, la mise à disposition, l'importation, l'exportation, la production, les services d'entretien, de réparation et d'équipement de jeux de hasard.

En outre, elle permet, pour une période de dix ans renouvelable, l'exploitation de jeux de hasard dans les établissements de classe III.

Hoofdstuk III. — Vergunningen

Art. 25. Er bestaan vijf soorten vergunningen :

1. de vergunning klasse A staat voor hernieuwbare periodes van vijftien jaar, onder de door haar bepaalde voorwaarden, de exploitatie toe van een kansspelinrichting klasse I of casino;

2. de vergunning klasse B staat voor hernieuwbare periodes van negen jaar, onder de door haar bepaalde voorwaarden, de exploitatie toe van een kansspelinrichting klasse II of speelautomatenhal;

3. de vergunning klasse C staat voor hernieuwbare periodes van vijf jaar, onder de door haar bepaalde voorwaarden, de exploitatie toe van een kansspelinrichting klasse III of drankgelegenheid;

4. de vergunning klasse D staat voor hernieuwbare periodes van vijf jaar, onder de door haar bepaalde voorwaarden, de houder ervan toe een beroepsactiviteit, van welke aard ook, uit te oefenen in een kansspelinrichting klasse I of II;

5. de vergunning klasse E staat voor hernieuwbare periodes van tien jaar, onder de door haar bepaalde voorwaarden, de verkoop, de verhuur, de leasing, de levering, de terbeschikkingstelling, de invoer, de uitvoer en de productie van kansspelen, de diensten inzake onderhoud, herstelling en uitrusting van kansspelen.

Zij staat bovendien, voor een hernieuwbare periode van tien jaar, de exploitatie van kansspelen toe in de kansspelinrichtingen klasse III.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 26. Les licences octroyées ne peuvent être cédées.

Art. 26. De toegekende vergunningen kunnen niet worden overgedragen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 27. Il est interdit de cumuler les licences des classes A, B et D, d'une part, et la licence de classe E, d'autre part, dans le chef de la même personne physique ou morale, que ce soit directement ou indirectement, personnellement ou par l'intermédiaire d'une autre personne physique ou morale.

Les titulaires d'une licence de classe A, B ou C peuvent céder, à titre gratuit ou onéreux, des jeux de hasard, destinés et utilisés aux fins de l'exploitation d'un établissement de jeux de hasard de

classe I, II et III et qui ont été ou sont amortis en tant que tels moyennant information et autorisation préalables de la commission.

Art. 27. Het is een zelfde natuurlijke of rechtspersoon verboden de vergunningen klasse A, B en D enerzijds en de vergunning klasse E anderzijds rechtstreeks of onrechtstreeks, persoonlijk of door bemiddeling van een natuurlijke of rechtspersoon te cumuleren.

De houders van een vergunning klasse A, B of C kunnen kansspelen, bestemd en gebruikt voor de exploitatie van een kansspelinrichting klasse I, II en III en die als dusdanig werden of worden afgeschreven, overdragen om niet of onder bezwarende titel, mits voorafgaandelijke inlichting en toestemming van de commissie.

— Adopté.

Aangenomen.

Chapitre IV. — Des établissements de jeux de hasard

Section première. — Des établissements de jeux de hasard de classe I ou casinos

Art. 28. Les établissements de jeux de hasard de classe I sont des établissements dans lesquels sont exploités les jeux de hasard, automatiques ou non, autorisés par le Roi et dans lesquels sont organisées parallèlement des activités socio-culturelles, telles que des représentations, des expositions, des congrès et des activités du secteur horeca.

Hoofdstuk IV. — Kansspelinrichtingen

Afdeling I. — Kansspelinrichtingen klasse I of casino's

Art. 28. Kansspelinrichtingen klasse I of casino's zijn inrichtingen waarin de door de Koning toegestane al dan niet automatische kansspelen worden geëxploiteerd en socio-culturele activiteiten zoals voorstellingen, tentoonstellingen, congressen en horeca-activiteiten worden georganiseerd.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le président. — L'article 29 est rédigé comme suit :

Art. 29. Le nombre total des établissements de jeux de hasard de classe I autorisés est limité à 9.

Un établissement de jeux de hasard de classe I ne peut être exploité que sur le territoire des communes de Blankenberge, Chaudfontaine, Dinant, Knokke-Heist, Middelkerke, Namur, Ostende, Spa ainsi que sur le territoire d'une des 19 communes de la Région de Bruxelles-Capitale. Après avis du gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et sur la base des possibilités d'implantation et d'infrastructure ainsi que sur la base de l'impact social de l'implantation d'un établissement de jeux de hasard de classe I, le Roi désigne, par un arrêté délibéré en Conseil des ministres, la commune, parmi les communes de la Région de Bruxelles-Capitale qui ont posé leur candidature par lettre recommandée à la poste adressée au ministre de la Justice dans les trois mois à compter de l'entrée en vigueur de la présente loi.

Un seul établissement de jeux de hasard de classe I peut être exploité par commune. À cette fin, chaque commune conclut une convention de concession avec le candidat exploitant.

Le Roi peut déterminer par arrêté délibéré en Conseil des ministres les conditions auxquelles doit répondre la convention de concession.

En cas de fermeture d'un établissement de jeux de hasard de classe I, le Roi peut, sur avis de la commission, autoriser par un arrêté délibéré en Conseil des ministres le transfert de l'exploitation d'un établissement de jeux de hasard de classe I vers une autre commune de la même région.

Art. 29. Het totaal aantal toegestane kansspelinrichtingen klasse I is beperkt tot 9.

Een kansspelinrichting klasse I kan slechts worden geëxploiteerd op het grondgebied van de gemeenten Blankenberge, Chaudfontaine, Dinant, Knokke-Heist, Middelkerke, Namen, Oostende, Spa en een van de 19 gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Na advies van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, duidt de Koning, bij een in de Ministerraad overlegd besluit, op basis van de vestigings- en infrastructuurmogelijkheden, alsook van de sociale impact van de vestiging van een kansspelinrichting klasse I, de gemeente aan tussen de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die zich daarvoor kandidaat hebben gesteld en dit bij een ter post aangetekend schrijven, gericht aan de minister van Justitie, binnen drie maanden na de inwerkingtreding van deze wet.

Per gemeente kan slechts één kansspelinrichting klasse I worden geëxploiteerd. Daartoe zal elke gemeente een concessieovereenkomst afsluiten met een kandidaat-exploitant.

De Koning kan bij een in de Ministerraad overlegd besluit de voorwaarden bepalen waaraan de concessieovereenkomst dient te voldoen.

Bij sluiting van een kansspelinrichting klasse I, kan de Koning, op advies van de commissie, bij een in Ministerraad overlegd besluit de toestemming verlenen om de exploitatie van een kansspelinrichting klasse I te verplaatsen naar een andere gemeente van hetzelfde gewest.

M. Hatry propose l'amendement que voici :

« Remplacer le deuxième alinéa de cet article par les alinéas suivants :

« Un établissement de jeux de hasard de classe I peut seulement être exploité sur le territoire des communes de Blankenberge, Chaudfontaine, Dinant, Knokke-Heist, Middelkerke, Namur, Oostende, Spa ainsi que sur le territoire de la Région de Bruxelles-Capitale.

Sur avis conforme du comité d'implantation, le Roi désigne, dans un arrêté délibéré en Conseil des ministres, la commune parmi les communes de la Région de Bruxelles-Capitale qui ont posé leur candidature par lettre recommandée à la poste adressée au ministre de la Justice dans les trois mois à compter de l'entrée en vigueur de la présente loi.

Le comité d'implantation visé à l'alinéa précédent est composé de cinq membres désignés par le Roi en fonction de leur compétence dans le domaine économique et social.

Le gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale peut également désigner cinq membres supplémentaires, justifiant de compétences comparables et ayant également voix délibérative.

Ce comité d'implantation statue à la majorité des 2/3 des membres présents, après avis du gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et sur la base des possibilités d'implantation et d'infrastructure ainsi que sur la base de l'impact social de l'implantation d'un établissement de jeux de hasard de classe I.»

« Het tweede lid van dit artikel vervangen als volgt :

« Een kansspelinrichting klasse I kan slechts worden geëxploiteerd op het grondgebied van de gemeenten Blankenberge, Chaudfontaine, Dinant, Knokke-Heist, Middelkerke, Namen, Oostende, Spa alsmede op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijke Gewest.

Op eensluidend advies van het vestigingscomité duidt de Koning, bij een in de Ministerraad overlegd besluit, de gemeente aan binnen de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijke Gewest die zich daarvoor kandidaat hebben gesteld en dit bij een ter post aangetekende brief gericht aan de minister van Justitie, binnen drie maanden na de inwerkingtreding van deze wet.

Het vestigingscomité bedoeld in het vorige lid bestaat uit vijf leden aangewezen door de Koning op grond van hun deskundigheid op economisch en sociaal vlak.

De regering van het Brussels Hoofdstedelijke Gewest kan eveneens vijf bijkomende leden aanwijzen die het bewijs leveren van een vergelijkbare deskundigheid en die eveneens stemrechtig zijn.

Dit vestigingscomité beslist bij meerderheid van twee derde van de aanwezige leden, na advies van de regering van het Brussels Hoofdstedelijke Gewest en op basis van de vestigings- en infrastructuurmogelijkheden, alsmede op grond van de sociale weerslag van de vestiging van een kansspelinrichting klasse I.»

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 29 sont réservés.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 29 worden aangehouden.

Art. 30. La commission est chargée de vérifier si le candidat exploitant satisfait aux conditions prévues par la présente loi.

La commission peut décider d'entendre au préalable le demandeur, qui peut être assisté par son conseil.

Le demandeur doit, à sa requête, être préalablement entendu par la commission. Il peut être assisté par son conseil.

Art. 30. De commissie moet nagaan of de aanvrager voldoet aan de in deze wet gestelde voorwaarden.

De commissie kan beslissen vooraf de aanvrager te horen, waarbij deze laatste door zijn raadsman kan worden bijgestaan.

De aanvrager, die kan worden bijgestaan door zijn raadsman, moet op verzoek vooraf door de commissie worden gehoord.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 31. Pour pouvoir obtenir une licence de classe A, le demandeur doit :

1. si c'est une personne physique, avoir la qualité de ressortissant d'un État membre de l'Union européenne; si c'est une personne morale, qui ne peut être une association sans but lucratif, avoir cette qualité selon le droit belge ou le droit national d'un des États membres de l'Union européenne;

2. si c'est une personne physique, jouir pleinement de ses droits civils et politiques et être d'une conduite répondant aux exigences de la fonction; si c'est une personne morale, chaque administrateur ou gérant doit jouir pleinement de ses droits civils et politiques et être d'une conduite répondant aux exigences de la fonction;

3. présenter une convention de concession conclue, sous la condition d'obtenir la licence de classe A requise, avec les autorités communales de la commune dans laquelle l'établissement de jeux de hasard de classe I s'établirait;

4. fournir la preuve de sa solvabilité et de ses moyens financiers et, à tout moment et de manière scrupuleuse, communiquer à la commission tous les renseignements permettant à celle-ci de vérifier la transparence de l'exploitation et d'identifier l'actionnariat ainsi que les modifications ultérieures en la matière.

Art. 31. Om een vergunning klasse A te kunnen verkrijgen moet de aanvrager :

1. indien het gaat om een natuurlijk persoon, onderdaan zijn van een Lid-Staat van de Europese Unie; indien het gaat om een rechtspersoon, die geen vereniging zonder winstoogmerk mag zijn, deze hoedanigheid naar Belgisch recht of naar het recht van een Lid-Staat van de Europese Unie bezitten;

2. indien het gaat om een natuurlijk persoon, volledig zijn burgerlijke en politieke rechten genieten en zich gedragen op een wijze die beantwoordt aan de vereisten van de functie; indien het gaat om een rechtspersoon, moeten de bestuurders en zaakvoerders volledig hun burgerlijke en politieke rechten genieten en zich gedragen op een wijze die beantwoordt aan de vereisten van de functie;

3. een concessieovereenkomst voorleggen, die met de gemeentelijke overheid van de gemeente waar de kansspelinrichting klasse I zou worden gevestigd, gesloten is onder de voorwaarde dat de vergunning klasse A wordt verkregen;

4. het bewijs leveren van zijn kredietwaardigheid en financiële draagkracht en de commissie te allen tijde nauwgezet alle inlichtingen verstrekken die haar de mogelijkheid bieden de transparantie van de exploitatie en de identiteit van de aandeelhouders, alsook de latere wijzigingen daaromtrent te controleren.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 32. Pour pouvoir rester titulaire d'une licence de classe A, le demandeur doit :

1. si c'est une personne physique qui participe de quelque manière que ce soit, directement ou indirectement, personnellement ou par l'intermédiaire d'une personne morale, à l'exploitation d'un établissement de jeux de hasard de classe I, pouvoir être identifié en permanence et sans équivoque et son identité doit être connue de la commission;

2. mettre la commission en mesure d'identifier en permanence et sans équivoque et de connaître l'identité de toutes les autres personnes physiques qui participent, de quelque manière que ce soit, directement ou indirectement, personnellement ou par l'intermédiaire d'une personne morale, à l'exploitation d'un établissement de jeux de hasard de classe I;

3. communiquer à la commission les renseignements permettant à celle-ci de vérifier à tout moment la transparence de l'exploitation et d'identifier l'actionnariat ainsi que les modifications ultérieures en la matière;

4. au plus tard un mois après l'octroi de la licence de classe A, apporter la preuve qu'il est inscrit au registre de commerce de l'arrondissement dans lequel l'établissement de jeux de hasard de classe I est exploité, ainsi que la preuve que celui-ci a son siège social, ou au moins un siège d'exploitation, dans le même arrondissement;

5. séparer entièrement et rigoureusement l'espace réservé à l'exploitation des jeux de hasard des espaces ayant une autre affectation à l'intérieur du casino ainsi que des espaces extérieurs au casino qui sont accessibles au public, en ce sens qu'il ne peut en aucun cas être possible d'avoir, de l'extérieur de la salle de jeux, une vue sur les jeux de hasard; l'exploitant est toutefois autorisé à exploiter un bar ou un restaurant dans la salle de jeux ou d'en confier l'exploitation à un tiers qui détient une licence de classe D.

Art. 32. Om houder van een vergunning klasse A te kunnen blijven, moet de aanvrager :

1. indien het gaat om een natuurlijk persoon die op enigerlei wijze, rechtstreeks of onrechtstreeks, persoonlijk of door middel van een rechtspersoon deelneemt aan de exploitatie van een kansspelinrichting klasse I, te allen tijde op ondubbelzinnige wijze door de commissie kunnen worden geïdentificeerd en bij de commissie gekend zijn;

2. de commissie de mogelijkheid bieden om alle andere natuurlijke personen die op enigerlei wijze rechtstreeks of onrechtstreeks, persoonlijk of door middel van een rechtspersoon deelnemen aan de exploitatie van een kansspelinrichting klasse I, te allen tijde op ondubbelzinnige wijze te identificeren en de identiteit van die personen te kennen;

3. aan de commissie alle inlichtingen verstrekken die haar te allen tijde de mogelijkheid bieden de transparantie van de exploitatie en de identiteit van de aandeelhouders, alsook de latere wijzigingen daaromtrent te controleren;

4. ten laatste één maand na het toekennen van de vergunning klasse A het bewijs leveren dat hij is ingeschreven in het handelsregister van het arrondissement waar de kansspelinrichting klasse I wordt uitgebaut, alsook het bewijs leveren dat hij op zijn minst een bedrijfszetel in hetzelfde arrondissement heeft;

5. de ruimte waar de kansspelen worden geëxploiteerd, op zodanige wijze volledig en strikt scheiden van de ruimten in het casino die een andere bestemming hebben, alsook van de voor het publiek toegankelijke ruimten buiten het casino, dat de kansspelen van buiten de speelzaal niet kunnen worden gezien; het is de exploitant evenwel toegestaan in de speelzaal een bar of een restaurant uit te baten of zulks aan een derde die een vergunning klasse D heeft, toe te vertrouwen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 33. Le Roi détermine :

1. la forme de la licence de classe A;

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1998-1999
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1998-1999

2. les modalités d'introduction et d'examen des demandes de licence;

3. les modalités d'administration et de fonctionnement des établissements de jeux de hasard de classe I, étant entendu que la comptabilité des opérations de jeu doit être tenue distinctement de celle des autres activités auxquelles pourrait se livrer cet établissement de jeux de hasard;

4. les règles de fonctionnement des jeux de hasard;

5. les modalités de surveillance et de contrôle des jeux de hasard, notamment par un système informatique approprié.

Art. 33. De Koning bepaalt :

1. de vorm van de vergunning klasse A;

2. de wijze waarop de aanvragen van een vergunning moeten worden ingediend en onderzocht;

3. de wijze waarop kansspelinrichtingen klasse I moeten werken en worden beheerd, met dien verstande dat zowel met betrekking tot de spelverrichtingen als tot de andere activiteiten die de kansspelinrichting uitoefent, een afzonderlijke boekhouding moet worden gevoerd;

4. de werkingsregels van de kansspelen;

5. de regels van toezicht op en controle van de kansspelen, inzonderheid door middel van een passend informaticasysteem.

— Adopté.

Aangenomen.

Section II. — Des établissements de jeux de hasard de classe II ou salles de jeux automatiques

Art. 34. Les établissements de jeux de hasard de classe II sont des établissements dans lesquels sont exploités les jeux de hasard autorisés par le Roi.

Le nombre total des établissements de jeux de hasard de classe II autorisés est limité à 200.

Une convention est conclue entre l'établissement de jeux de hasard de classe II et la commune du lieu de l'établissement. La convention détermine où l'exploitant peut installer les jeux automatiques, qui pourra accéder aux différentes parties de la salle de jeux automatiques et qui exerce le contrôle de la commune.

Afdeling II. — Kansspelinrichtingen klasse II of speelautomatenhallen

Art. 34. De kansspelinrichtingen klasse II of speelautomatenhallen zijn inrichtingen waar de door de Koning toegestane kansspelen worden geëxploiteerd.

Er worden ten hoogste 200 kansspelinrichtingen klasse II toegestaan.

Er wordt een convenant afgesloten tussen de gemeente van vestiging en de uitbater van de kansspelinrichting klasse II. Dit convenant bepaalt waar automaten mogen worden opgesteld, wie toegang krijgt tot welk gedeelte van de automatenhal en wie het gemeentelijk toezicht waarneemt.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 35. La commission doit vérifier si le demandeur satisfait aux conditions fixées par la présente loi.

La commission peut décider d'entendre au préalable le demandeur, qui peut être assisté par son conseil.

Le demandeur doit, à sa requête, être préalablement entendu par la commission. Il peut être assisté par son conseil.

Art. 35. De commissie moet nagaan of de aanvrager voldoet aan de in deze wet vastgestelde voorwaarden.

De commissie kan beslissen vooraf de aanvrager te horen, waarbij deze laatste door zijn raadsman kan worden bijgestaan.

De aanvrager, die kan worden bijgestaan door zijn raadsman, moet op verzoek vooraf door de commissie worden gehoord.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 36. Pour pouvoir obtenir une licence de classe B, le demandeur doit :

1. si c'est une personne physique, avoir la qualité de ressortissant d'un État membre de l'Union européenne; si c'est une personne morale, avoir cette qualité selon le droit belge ou le droit national d'un des États membres de l'Union européenne;

2. si c'est une personne physique, jouir pleinement de ses droits civils et politiques et être d'une conduite répondant aux exigences de la fonction; si c'est une personne morale, chaque administrateur ou gérant doit jouir pleinement de ses droits civils et politiques et être d'une conduite répondant aux exigences de la fonction;

3. fournir la preuve de sa solvabilité et de ses moyens financiers et, à tout moment et de manière scrupuleuse, communiquer à la commission tous les renseignements permettant à celle-ci de vérifier la transparence de l'exploitation et d'identifier l'actionnariat ainsi que les modifications ultérieures en la matière;

4. veiller à ne pas établir l'emplacement de l'établissement de jeux de hasard de classe II à proximité d'établissements d'enseignement, d'hôpitaux, d'endroits fréquentés par des jeunes, de lieux de culte et de prisons.

Art. 36. Om een vergunning klasse B te kunnen verkrijgen moet de aanvrager :

1. indien het gaat om een natuurlijk persoon, onderdaan zijn van een Lid-Staat van de Europese Unie; indien het gaat om een rechtspersoon, deze hoedanigheid naar Belgisch recht of naar het recht van een Lid-Staat van de Europese Unie bezitten;

2. indien het gaat om een natuurlijk persoon, volledig zijn burgerlijke en politieke rechten genieten en zich gedragen op een wijze die beantwoordt aan de vereisten van de functie; indien het gaat om een rechtspersoon, moeten de bestuurders en zaakvoerders volledig hun burgerlijke en politieke rechten genieten en zich gedragen op een wijze die beantwoordt aan de vereisten van de functie;

3. het bewijs leveren van zijn kredietwaardigheid en financiële draagkracht en de commissie te allen tijde nauwgezet alle inlichtingen verstrekken die haar de mogelijkheid bieden de transparantie van de exploitatie en de identiteit van de aandeelhouders, alsook de latere wijzigingen daaromtrent te controleren;

4. ervoor zorgen dat de kansspelinrichting klasse II niet gevestigd wordt in de nabijheid van onderwijsinstellingen, ziekenhuizen, plaatsen die vooral door jongeren worden bezocht, plaatsen waar erediensten worden gehouden en gevangnissen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 37. Pour pouvoir rester titulaire d'une licence de classe B, le demandeur doit :

1. si c'est une personne physique qui participe, de quelque manière que ce soit, directement ou indirectement, personnellement ou par l'intermédiaire d'une personne morale, à l'exploitation ou à l'implantation d'un établissement de jeux de hasard de classe II, pouvoir être identifié en permanence et sans équivoque et son identité doit être connue de la commission;

2. mettre la commission en mesure d'identifier en permanence et sans équivoque et de connaître l'identité de toutes les autres personnes physiques qui participent, de quelque manière que ce soit, directement ou indirectement, personnellement ou par l'intermédiaire d'une personne morale, à l'exploitation ou à l'implantation d'un établissement de jeux de hasard de classe II;

3. communiquer à la commission les renseignements permettant à celle-ci de vérifier à tout moment la transparence de l'exploitation et d'identifier l'actionnariat ainsi que les modifications ultérieures en la matière;

4. au plus tard un mois après l'octroi de la licence de classe B, apporter la preuve qu'il est inscrit au registre de commerce de l'arrondissement dans lequel l'établissement de jeux de hasard de classe II est exploité, ainsi que la preuve que celui-ci a son siège social, ou au moins un siège d'exploitation, dans le même arrondissement;

5. séparer entièrement et rigoureusement l'espace réservé à l'exploitation des jeux de hasard des espaces ayant une autre affectation à l'intérieur de l'établissement de jeux de hasard de classe II ainsi que des espaces extérieurs à l'établissement de jeux de hasard de classe II qui sont accessibles au public, en ce sens qu'il ne peut en aucun cas être possible d'avoir, de l'extérieur de la salle de jeux, une vue sur les jeux de hasard; l'exploitant n'est pas autorisé à exploiter un bar ou un restaurant dans la salle de jeux ni à en confier l'exploitation à des tiers.

Art. 37. Om houder van een vergunning klasse B te kunnen blijven, moet de aanvrager :

1. indien het gaat om een natuurlijk persoon die op enigerlei wijze, rechtstreeks of onrechtstreeks, persoonlijk of door middel van een rechtspersoon deelneemt aan de exploitatie of zorgt voor de huisvesting van een kansspelinrichting klasse II, te allen tijde op ondubbelzinnige wijze door de commissie kunnen worden geïdentificeerd en bij de commissie gekend zijn;

2. de commissie de mogelijkheid bieden om alle andere natuurlijke personen die op enigerlei wijze rechtstreeks of onrechtstreeks, persoonlijk of door middel van een rechtspersoon deelnemen aan de exploitatie of zorgen voor de huisvesting van een kansspelinrichting klasse II, te allen tijde op ondubbelzinnige wijze te identificeren en de identiteit van die personen te kennen;

3. aan de commissie alle inlichtingen verstrekken die haar te allen tijde de mogelijkheid bieden de transparantie van de exploitatie en de identiteit van de aandeelhouders, alsook de latere wijzigingen daaromtrent te controleren;

4. ten laatste één maand na het toekennen van de vergunning klasse B het bewijs leveren dat hij is ingeschreven in het handelsregister van het arrondissement waar de kansspelinrichting klasse II wordt uitgebraat, alsook het bewijs leveren dat hij op zijn minst een bedrijfszetel in hetzelfde arrondissement heeft;

5. de ruimte waar de kansspelen worden geëxploiteerd, op zodanige wijze volledig en strikt scheiden van de ruimten in de spelinrichting klasse II die een andere bestemming hebben, alsook van de voor het publiek toegankelijke ruimten buiten de spelinrichting, dat de kansspelen van buiten de speelzaal niet kunnen worden gezien; de exploitant mag in de speelzaal geen bar of restaurant uitbaten, noch zulks aan een derde toevertrouwen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 38. Le Roi détermine :

1. la forme de la licence de classe B;

2. les modalités d'introduction et d'examen des demandes de licence;

3. les modalités d'administration et de fonctionnement des établissements de jeux de hasard de classe II, étant entendu que la comptabilité des opérations de jeu doit être tenue distinctement de celle des autres activités auxquelles pourrait se livrer cet établissement de jeux de hasard;

4. les règles de fonctionnement des jeux de hasard;

5. les modalités de surveillance et de contrôle des jeux de hasard, notamment par un système informatique approprié.

Art. 38. De Koning bepaalt :

1. de vorm van de vergunning klasse B;

2. de wijze waarop de aanvragen van een vergunning moeten worden ingediend en onderzocht;

3. de wijze waarop kansspelinrichtingen klasse II moeten werken en worden beheerd, met dien verstande dat zowel met betrekking tot de spelverrichtingen als tot de andere activiteiten die de kansspelinrichting uitoefent, een afzonderlijke boekhouding moet worden gevoerd;

4. de werkingsregels van de kansspelen;
5. de regels van toezicht op en controle van de kansspelen, inzonderheid door middel van een passend informaticasysteem.

— Adopté.

Aangenomen.

Section III. — Des établissements de jeux de hasard de classe III ou débits de boissons

Art. 39. Les établissements de jeux de hasard de classe III sont des établissements où sont vendues des boissons qui, quelle qu'en soit la nature, doivent être consommées sur place et dans lesquels sont exploités au maximum deux jeux de hasard.

Afdeling III. — Kansspelinrichtingen klasse III of drankgelegenheden

Art. 39. Kansspelinrichtingen klasse III of drankgelegenheden zijn inrichtingen waar drank, ongeacht de aard ervan, wordt verkocht voor gebruik ter plaatse en waarin maximaal twee kansspelen worden geëxploiteerd.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 40. La commission doit vérifier si le demandeur satisfait aux conditions fixées par la présente loi.

La commission peut décider d'entendre au préalable le demandeur, qui peut être assisté par son conseil.

Le demandeur doit, à sa requête, être préalablement entendu par la commission. Il peut être assisté par son conseil.

Art. 40. De commissie moet nagaan of de aanvrager voldoet aan de in deze wet vastgestelde voorwaarden.

De commissie kan beslissen vooraf de aanvrager te horen, waarbij deze laatste door zijn raadsman kan worden bijgestaan.

De aanvrager, die kan worden bijgestaan door zijn raadsman, moet op verzoek vooraf door de commissie worden gehoord.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 41. Pour pouvoir obtenir une licence de classe C, le demandeur doit jouir pleinement de ses droits civils et politiques et être d'une conduite répondant aux exigences de la fonction si c'est une personne physique. Si le demandeur est une personne morale, chaque administrateur ou gérant doit jouir pleinement de ses droits civils et politiques et être d'une conduite répondant aux exigences de la fonction.

Art. 41. Om een vergunning klasse C te kunnen verkrijgen moet de aanvrager, indien het gaat om een natuurlijk persoon, volledig zijn burgerlijke en politieke rechten genieten en zich gedragen op een wijze die beantwoordt aan de vereisten van de functie. Indien het gaat om een rechtspersoon, moeten de bestuurders en zaakvoerders volledig hun burgerlijke en politieke rechten genieten en zich gedragen op een wijze die beantwoordt aan de vereisten van de functie.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 42. Pour pouvoir rester titulaire d'une licence de classe C, le demandeur doit, au plus tard un mois après l'octroi de la licence de classe C, apporter la preuve qu'il est inscrit au registre de commerce de l'arrondissement dans lequel l'établissement de jeux de hasard de classe III est exploité.

Art. 42. Om houder van een vergunning klasse C te blijven, moet de aanvrager ten laatste een maand te rekenen van de toekenning van de vergunning klasse C het bewijs ervan leveren dat hij is ingeschreven in het handelsregister van het arrondissement waar de kansspelinrichting klasse III wordt geëxploiteerd.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 43. Le Roi détermine :

1. la forme de la licence de classe C;
2. les modalités d'introduction et d'examen des demandes de licence;
3. les modalités d'administration et de fonctionnement des établissements de jeux de hasard de classe III, étant entendu que la comptabilité des opérations de jeu doit être tenue distinctement de celle des autres activités auxquelles pourrait se livrer cet établissement de jeux de hasard;
4. les règles de fonctionnement des jeux de hasard;
5. les modalités de surveillance et de contrôle des jeux de hasard, notamment par un système informatique approprié.

Art. 43. De Koning bepaalt :

1. de vorm van de vergunning klasse C;
2. de wijze waarop de aanvragen van een vergunning moeten worden ingediend en onderzocht;
3. de wijze waarop kansspelinrichtingen klasse III moeten werken en worden beheerd, met dien verstande dat zowel met betrekking tot de spelverrichtingen als tot de andere activiteiten die de kansspelinrichting uitoefent, een afzonderlijke boekhouding moet worden gevoerd;
4. de werkingsregels van de kansspelen;
5. de regels van toezicht op en controle van de kansspelen, inzonderheid door middel van een passend informaticasysteem.

— Adopté.

Aangenomen.

Section IV. — Du personnel

Art. 44. Toute personne désirant exercer une quelconque activité professionnelle en rapport avec le jeu dans un établissement de jeux de hasard de classe I ou de classe II pendant les heures d'ouverture de la salle de jeux doit être en possession d'une licence de classe D et être en permanence porteuse de la carte d'identification attestant de la possession de cette licence.

Afdeling IV. — Personeel

Art. 44. Elke persoon die gedurende de openingsuren van de speelzaal binnen een kansspelinrichting klasse I of II enige beroepsactiviteit, van welke aard ook, wenst uit te oefenen die verband houdt met het spel, moet beschikken over een vergunning klasse D en het bewijs daarvan, in de vorm van een identifiëerkaart, steeds bij zich hebben.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 45. Pour pouvoir obtenir une licence de classe D et en rester titulaire, le demandeur doit jouir pleinement de ses droits civils et politiques et être d'une conduite répondant aux exigences de la fonction.

Art. 45. Om een vergunning klasse D te verkrijgen en te behouden moet de aanvrager volledig zijn burgerlijke en politieke rechten genieten en zich gedragen op een wijze die beantwoordt aan de vereisten van de functie.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 46. Il est interdit aux membres du personnel de prendre part, personnellement ou par des intermédiaires, aux jeux de hasard exploités, d'accepter des indemnités financières ou matérielles autres que celles prévues dans leur contrat de travail ou de consentir aux joueurs ou aux parieurs toute forme de prêt ou de crédit.

Art. 46. Het is de personeelsleden verboden om persoonlijk of door middel van tussenpersonen deel te nemen aan de geëxploiteerde kansspelen, andere geldelijke of materiële vergoedingen aan te nemen dan die bepaald in hun arbeidsovereenkomst of aan de spelers en gokkers enige vorm van lening of krediet toe te staan.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 47. Le Roi détermine :

1. la forme de la licence de classe D et de la carte d'identification qui l'accompagne;

2. les modalités d'introduction et d'examen des demandes de licence;

3. les aptitudes et les certificats requis pour obtenir une licence de classe D.

Art. 47. De Koning bepaalt :

1. de vorm van de vergunning klasse D en van de bijbehorende identificatiekaart;

2. de wijze waarop de aanvragen van een vergunning moeten worden ingediend en onderzocht;

3. welke bekwaamheden en welke getuigschriften nodig zijn om een vergunning klasse D te verkrijgen.

— Adopté.

Aangenomen.

Chapitre V. — De la vente, de la location, de la location-financement, de la fourniture, de la mise à disposition, de l'importation, de l'exportation, de la production, des services d'entretien, de réparation et d'équipements des jeux de hasard ainsi que de leur exploitation dans les établissements de classe III

Art. 48. La vente, la location, la location-financement, la fourniture, la mise à disposition, l'importation, l'exportation, la production, les services d'entretien, de réparation et d'équipements de jeux de hasard, ainsi que leur exploitation sous quelque forme que se soit dans les établissements de classe III, sont soumis à l'octroi d'une licence de classe E.

Hoofdstuk V. — Verkoop, verhuur, leasing, levering, terbeschikkingstelling, invoer, uitvoer, productie, diensten inzake onderhoud, herstelling en uitrusting van kansspelen, alsmede de exploitatie ervan in de kansspelinrichtingen klasse III

Art. 48. De verkoop, de verhuur, de leasing, de levering, de terbeschikkingstelling, de invoer, de uitvoer, de productie, de diensten inzake onderhoud, herstelling en uitrusting van kansspelen, alsmede de exploitatie ervan in welke vorm dan ook in de kansspelinrichting klasse III, kunnen slechts plaatsvinden na toekenning van een vergunning klasse E.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 49. La commission doit vérifier si le demandeur satisfait aux conditions fixées par la présente loi.

La commission peut décider d'entendre au préalable le demandeur, qui peut être assisté par son conseil.

Le demandeur doit, à sa requête, être préalablement entendu par la commission. Il peut être assisté par son conseil.

Art. 49. De commissie moet nagaan of de aanvrager voldoet aan de in deze wet vastgestelde voorwaarden.

De commissie kan beslissen vooraf de aanvrager te horen, waarbij deze laatste door zijn raadsman kan worden bijgestaan.

De aanvrager, die kan worden bijgestaan door zijn raadsman, moet op verzoek vooraf door de commissie worden gehoord.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 50. Pour pouvoir obtenir une licence de classe E, le demandeur doit :

1. si c'est une personne physique, avoir la qualité de ressortissant d'un État membre de l'Union européenne; si c'est une personne morale, avoir cette qualité selon le droit belge ou le droit national d'un des États membres de l'Union européenne;

2. si c'est une personne physique, jouir pleinement de ses droits civils et politiques et être d'une conduite répondant aux exigences de la fonction; si c'est une personne morale, chaque administrateur ou gérant doit jouir pleinement de ses droits civils et politiques et être d'une conduite répondant aux exigences de la fonction;

3. fournir la preuve de sa solvabilité et de ses moyens financiers et, à tout moment et de manière scrupuleuse, communiquer à la commission tous les renseignements permettant à celle-ci de vérifier la transparence de l'exploitation et d'identifier l'actionnariat ainsi que les modifications ultérieures en la matière.

Art. 50. Om een vergunning klasse E te kunnen verkrijgen moet de aanvrager :

1. indien het gaat om een natuurlijk persoon, onderdaan zijn van een Lid-Staat van de Europese Unie; indien het gaat om een rechtspersoon, deze hoedanigheid naar Belgisch recht of naar het recht van een Lid-Staat van de Europese Unie bezitten;

2. indien het gaat om een natuurlijk persoon, volledig zijn burgerlijke en politieke rechten genieten en zich gedragen op een wijze die beantwoordt aan de vereisten van de functie; indien het gaat om een rechtspersoon, moeten de bestuurders en zaakvoerders volledig hun burgerlijke en politieke rechten genieten en zich gedragen op een wijze die beantwoordt aan de vereisten van de functie;

3. het bewijs leveren van zijn kredietwaardigheid en financiële draagkracht en de commissie te allen tijde nauwgezet alle inlichtingen verstrekken die haar de mogelijkheid bieden de transparantie van de exploitatie en de identiteit van de aandeelhouders, alsook de latere wijzigingen daaromtrent te controleren.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 51. Pour pouvoir rester titulaire d'une licence de classe E, si le demandeur est une personne physique qui participe, de quelque manière que ce soit, directement ou indirectement, personnellement ou par l'intermédiaire d'une personne morale, à une activité soumise à l'octroi d'une licence de classe E, il doit pouvoir être identifié en permanence et sans équivoque et son identité doit être connue de la commission.

Le demandeur doit communiquer à la commission tous les renseignements permettant à celle-ci de vérifier à tout moment la transparence de l'exploitation et d'identifier l'actionnariat ainsi que les modifications ultérieures en la matière.

Art. 51. Indien de aanvrager van een vergunning klasse E een natuurlijk persoon is die op enigerlei wijze, rechtstreeks of onrechtstreeks, persoonlijk of door middel van een rechtspersoon deelneemt aan een activiteit onderworpen aan de toekenning van een vergunning klasse E, moet hij om houder van die vergunning te kunnen blijven, te allen tijde op ondubbelzinnige wijze door de commissie kunnen worden geïdentificeerd en bij die commissie gekend zijn.

De aanvrager moet aan de commissie alle inlichtingen verstrekken die haar te allen tijde de mogelijkheid bieden de transparantie van de exploitatie en de identiteit van de aandeelhouders, alsook de latere wijzigingen daaromtrent te controleren.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 52. Tout modèle de matériel ou d'appareil dans un établissement de jeux de hasard de classe I, II ou III, qui est importé ou fabriqué dans les limites et les conditions fixées par une licence de classe E doit, en vue de sa mise en vente ou de son exploitation sur le territoire belge, être agréé par la commission sur la base des

contrôles exécutés par une des instances mentionnées au deuxième alinéa du présent article. Un permis est ensuite délivré à titre de preuve.

Les contrôles sur la base desquels cette agrégation est délivrée sont exécutés :

— soit par le Service de la métrologie du ministère des Affaires économiques,

— soit par un organisme accrédité à cet effet dans le cadre de la loi du 20 juillet 1990 concernant l'accréditation des organismes de certification et de contrôle ainsi que des laboratoires d'essais, sous la supervision du Service de la métrologie,

— soit par un organisme d'un autre État membre de l'Union européenne reconnu par l'autorité de cet État membre pour exécuter ce type de prestation.

Les contrôles lors de la mise en service et en cours d'utilisation sont également exécutés par une des instances visées au deuxième alinéa.

Art. 52. Elk model van materiaal of van toestel dat met het oog op het gebruik in een kansspelinrichting klasse I, II en III, is ingevoerd of vervaardigd binnen de grenzen en voorwaarden vastgesteld in een vergunning klasse E, moet, teneinde op het Belgische grondgebied te kunnen worden verkocht of geëxploiteerd, goedgekeurd worden door de commissie op basis van de controles uitgevoerd door een van de instanties die vermeld zijn in het tweede lid van onderhavig artikel. Als bewijs hiervan wordt een vergunning uitgereikt.

De controles die de basis vormen voor de goedkeuring worden uitgevoerd door :

— hetzij de Metrologische Dienst van het ministerie van Economische Zaken,

— hetzij een orgaan dat hiertoe geaccrediteerd is in het raam van de wet van 20 juli 1990 betreffende de accreditatie van certificatie- en keuringsinstellingen, alsmede van beproevingslaboratoria, onder toezicht van de Metrologische Dienst,

— hetzij een orgaan van een andere Lid-Staat van de Europese Unie dat voor de vermelde activiteit door de overheid van die andere Lid-Staat is erkend.

De controles bij de ingebruikneming en bij het gebruik van het materiaal of van de toestellen bedoeld in het eerste lid worden eveneens uitgevoerd door de instanties bedoeld in het tweede lid.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 53. Le Roi détermine :

1. la forme des licences de classe E et des permis visés à l'article 52;

2. les modalités d'introduction et d'examen des demandes de licence;

3. les procédures de contrôle des jeux de hasard préalables à l'agrégation;

4. les règles de fonctionnement des jeux de hasard;

5. les modalités de surveillance et de contrôle des jeux de hasard, notamment par un système informatique approprié;

6. le montant et le mode de perception des rétributions relatives aux contrôles d'agrégation de modèle et aux contrôles subséquents.

Art. 53. De Koning bepaalt :

1. de vorm van de vergunningen klasse E en van die bedoeld in artikel 52;

2. de wijze waarop de aanvragen van een vergunning moeten worden ingediend en onderzocht;

3. de procedures betreffende de controle van de kansspelen die aan de goedkeuring voorafgaan;

4. de werkingsregels van de kansspelen;

5. de regels van toezicht op en controle van de kansspelen, inzonderheid door middel van een passend informaticasysteem;

6. het bedrag en de wijze van innen van de vergoedingen betreffende de controles voor de modelgoedkeuring en de navolgende controles.

— Adopté.

Aangenomen.

Chapitre VI. — Des mesures de protection des joueurs et des parieurs

Art. 54. § 1. L'accès aux établissements de jeux de hasard des classes I et II est interdit aux personnes de moins de 21 ans. La pratique des jeux de hasard dans les établissements de jeux de hasard de classe III est interdite aux mineurs.

§ 2. L'accès aux établissements de jeux de hasard de classe I et II est interdit aux magistrats, aux notaires, aux huissiers et aux membres des services de police.

§ 3. La commission prononce l'exclusion des salles de jeu des établissements de jeux de hasard des classes I et II :

1. des personnes qui ont volontairement sollicité une mesure d'interdiction;

2. des personnes qui ont été placées sous statut de minorité prolongée;

3. des incapables, à la demande de leur représentant légal ou de leur conseil judiciaire;

4. des personnes à qui, conformément à l'arrêté royal n° 22 du 24 octobre 1934, interdiction a été faite d'exercer certaines fonctions, professions ou activités, après notification par le ministère public.

§ 4. La commission peut prononcer préventivement l'exclusion des établissements de jeux de hasard des classes I et II :

1. des personnes à protéger pour lesquelles une requête a été introduite conformément à l'article 487*ter* du Code civil;

2. des personnes à protéger pour lesquelles une requête a été introduite conformément à l'article 488*bis*, b), du Code civil;

3. des personnes à protéger pour lesquelles une requête a été introduite conformément à l'article 5 de la loi du 26 juin 1990 relative à la protection de la personne des malades mentaux.

Les interdictions préventives énumérées au premier alinéa prennent fin lorsque la commission a été avisée des décisions visées respectivement aux articles 487*sexies* et 488*bis*, e), § 1er, du Code civil et aux articles 8, 12 et 30 de la loi du 26 juin 1990 relative à la protection de la personne des malades mentaux.

Hoofdstuk VI. — Maatregelen ter bescherming van spelers en gokkers

Art. 54. § 1. De toegang tot kansspelinrichtingen klasse I en II is verboden voor personen jonger dan 21 jaar. De deelneming aan kansspelen in kansspelinrichtingen klasse III is verboden voor minderjarigen.

§ 2. De toegang tot kansspelinrichtingen klasse I en II is verboden voor magistraten, notarissen, deurwaarders en leden van de politiediensten.

§ 3. De commissie ontzegt de toegang tot kansspelinrichtingen klasse I en II aan :

1. personen die daarom zelf hebben verzocht;

2. personen die in staat van verlengde minderjarigheid zijn verklaard;

3. onbekwaam verklaarden op verzoek van hun wettelijke vertegenwoordiger of van hun gerechtelijk raadsman;

4. personen aan wie krachtens het koninklijk besluit nr. 22 van 24 oktober 1934 een verbod is opgelegd bepaalde ambten, beroepen of werkzaamheden uit te oefenen, na kennisgeving door het openbaar ministerie.

§ 4. De commissie kan preventief de toegang tot de kansspelinrichtingen I en II ontzeggen aan :

1. de te beschermen persoon voor wie een verzoekschrift is ingediend overeenkomstig artikel 487ter van het Burgerlijk Wetboek;

2. de te beschermen persoon voor wie een verzoekschrift is ingediend overeenkomstig artikel 488bis, b), van het Burgerlijk Wetboek;

3. de te beschermen persoon voor wie een verzoekschrift is ingediend overeenkomstig artikel 5 van de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke.

De preventieve ontzeggingen opgesomd in het eerste lid nemen een einde wanneer de commissie in kennis is gesteld van de beslissing bedoeld in respectievelijk de artikelen 487sexies en 488bis, e), § 1, van het Burgerlijk Wetboek en in de artikelen 8, 12 en 30 van de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 55. 1. L'article 487ter du Code civil, modifié par la loi du 6 avril 1976, est complété par un quatrième alinéa, libellé comme suit:

«Une copie de la requête est adressée par le greffier à la commission des jeux de hasard visée à l'article 9 de la loi du ... sur les jeux de hasard, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs.»

2. Le premier alinéa de l'article 487sexies du Code civil, modifié par l'article 65 de la loi du 31 mars 1987, est remplacé par la disposition suivante:

«Les décisions mettant une personne sous régime de minorité prolongée, ordonnant que l'autorité parentale sera remplacée par la tutelle ou désignant un nouveau tuteur sont portées par le greffier à la connaissance du ministre de la Justice, du bourgmestre de la commune dans le registre de la population de laquelle la personne intéressée est inscrite et de la commission des jeux de hasard visée à l'article 9 de la loi du ... sur les jeux de hasard, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs.»

Art. 55. 1. Artikel 487ter van het Burgerlijk Wetboek, gewijzigd bij wet van 6 april 1976, wordt aangevuld met een vierde lid, luidende:

«Een afschrift van het verzoekschrift wordt door de griffier ter kennis gebracht van de kansspelcommissie als bedoeld in artikel 9 van de wet van ... op de kansspelen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de spelers.»

2. Het eerste lid van artikel 487sexies van het Burgerlijk Wetboek, gewijzigd bij artikel 65 van de wet van 31 maart 1987, wordt vervangen als volgt:

«De beslissingen waarbij iemand in staat van verlengde minderjarigheid wordt verklaard, waarbij gelast wordt het ouderlijk gezag te vervangen door de voogdij of waarbij een nieuwe voogd wordt benoemd, worden door de griffier ter kennis gebracht van de minister van Justitie, van de burgemeester van de gemeente waar de betrokkene in het bevolkingsregister is ingeschreven en van de kansspelcommissie als bedoeld in artikel 9 van de wet van ... op de kansspelen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de spelers.»

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 56. 1. L'article 488bis, b), § 2, du Code civil est complété par un troisième alinéa, libellé comme suit:

«Une copie de la requête est adressée par le greffier à la commission des jeux de hasard visée à l'article 9 de la loi du ... sur les jeux de hasard, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs.»

2. Le quatrième alinéa de l'article 488bis, e), § 1er, du Code civil, inséré par la loi du 18 juillet 1991, est complété par ce qui suit:

«et à la commission des jeux de hasard visée à l'article 9 de la loi du ... sur les jeux de hasard, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs.»

Art. 56. 1. Artikel 488bis, b), § 2, van het Burgerlijk Wetboek, wordt aangevuld met een derde lid, luidende:

«Een afschrift van het verzoekschrift wordt door de griffier ter kennis gebracht van de kansspelcommissie als bedoeld in artikel 9 van de wet van ... op de kansspelen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de spelers.»

2. Het vierde lid van artikel 488bis, e), § 1, van het Burgerlijk Wetboek, ingevoegd bij de wet van 18 juli 1991, wordt vervangen als volgt:

«Binnen dezelfde termijn brengt de griffier de beslissing ter kennis van de burgemeester van de verblijfplaats van de beschermde persoon en van de kansspelcommissie als bedoeld in artikel 9 van de wet van ... op de kansspelen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de spelers.»

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 57. 1. L'article 7, § 4, alinéa 2, de la loi du 26 juin 1990 relative à la protection de la personne des malades mentaux, est modifié de la manière suivante:

«Il envoie une copie non signée de la requête et cette décision aux avocats des parties ainsi qu'à la commission des jeux de hasard visée à l'article 9 de la loi du ... sur les jeux de hasard, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs, et, le cas échéant, au représentant légal, au médecin-psychiatre et à la personne de confiance du malade.»

2. L'article 8, § 2, deuxième alinéa, de la même loi, est modifié comme suit:

«Il envoie une copie non signée du jugement aux conseils, au procureur du Roi, à la commission des jeux de hasard visée à l'article 9 de la loi du ... sur les jeux de hasard, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs et, le cas échéant, au représentant légal, au médecin-psychiatre et à la personne de confiance du malade.»

3. L'article 30, § 4, alinéa 2, de la même loi, est modifié comme suit:

«Il envoie une copie non signée du jugement ou la notification de l'absence de jugement aux conseils, à la commission des jeux de hasard visée à l'article 9 de la loi du ... sur les jeux de hasard, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs, et, le cas échéant, au représentant légal, au médecin et à la personne de confiance du malade.»

Art. 57. 1. Artikel 7, § 4, tweede lid, van de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke wordt gewijzigd als volgt:

«Hij zendt een niet ondertekend afschrift van het verzoekschrift en deze beslissing aan de advocaten van de partijen en aan de kansspelcommissie als bedoeld in artikel 9 van de wet van ... op de kansspelen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de spelers, en in voorkomend geval, aan de wettelijke vertegenwoordiger, de geneesheer-psychiater en de vertrouwenspersoon van de zieke.»

2. Artikel 8, § 2, tweede lid, van dezelfde wet wordt gewijzigd als volgt:

«Hij zendt een niet ondertekend afschrift van het vonnis aan de raadslieden, aan de procureur des Konings, aan de kansspelcommissie als bedoeld in artikel 9 van de wet van ... op de kansspelen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de spelers, en in voorkomend geval, aan de wettelijke vertegenwoordiger, de geneesheer-psychiater en de vertrouwenspersoon van de zieke.»

3. Artikel 30, § 4, tweede lid, van dezelfde wet wordt gewijzigd als volgt:

«Hij zendt een niet ondertekend afschrift van het vonnis of kennisgeving van het ontbreken van een vonnis aan de raadslieden, aan de kansspelcommissie als bedoeld in artikel 9 van de wet van ... op de kansspelen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de spelers, en in voorkomend geval, aan de wettelijke vertegenwoordiger, de geneesheer en de vertrouwenspersoon van de zieke.»

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 58. Il est interdit à quiconque de consentir aux joueurs ou aux parieurs toute forme de prêt ou de crédit, de conclure avec eux une transaction matérielle ou financière en vue de payer un enjeu ou une perte.

Les exploitants des établissements de jeux de hasard sont tenus d'informer leur clientèle, de manière lisible et bien apparente, dans tous les locaux accessibles au public, de l'interdiction de consentir un crédit qui est prévue au premier alinéa.

La présence de distributeurs automatiques de billets de banque est interdite dans les établissements de jeux de hasard des classes I, II et III.

Art. 58. Niemand mag aan de spelers en de gokkers enige vorm van lening of krediet toestaan of met hen een geldelijke of materiële transactie aangaan ter betaling van een inzet of een verlies.

De exploitanten van de kansspelinrichtingen zijn verplicht in alle voor het publiek toegankelijke lokalen op duidelijk leesbare en goed zichtbare wijze het verbod van kredietverlening, bepaald in het eerste lid, ter kennis te brengen van hun cliënteel.

De aanwezigheid van geldautomaten in kansspelinrichtingen klasse I, II en III is verboden.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 59. Les jeux de hasard ne peuvent être pratiqués qu'avec des fiches ou des jetons payés comptant, propres à l'établissement de jeux de hasard concerné et fournis exclusivement par celui-ci à l'intérieur de celui-ci, ou encore avec des pièces de monnaie.

Art. 59. Aan de kansspelen mag alleen worden deelgenomen met contant betaalde speelpenningen en -fiches, die eigen zijn aan de spelinrichting en uitsluitend binnen haar muren door haar personeel worden uitgereikt, of met muntstukken.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 60. Il est interdit de proposer aux clients des établissements de jeux de hasard des classes I, II et III, des déplacements, des repas, des boissons ou des présents à titre gratuit ou à des prix inférieurs aux prix du marché de biens et de services comparables.

Art. 60. Het is verboden kosteloos verplaatsingen, maaltijden, dranken of geschenken aan te bieden aan het cliënteel van kansspelinrichtingen klasse I, II en III of zulks te doen onder de marktprijs van vergelijkbare goederen en diensten.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 61. Le Roi prend les mesures relatives à la rédaction d'un code de déontologie, à l'information du public des dangers inhérents au jeu et à l'interdiction de connecter deux ou plusieurs appareils entre eux en vue d'octroyer un prix unique.

Dans les établissements de jeux de hasard des classes I, II et III, des dépliants contenant des informations sur la dépendance au jeu, le numéro d'appel du service d'aide 0800 et les adresses d'assistants sociaux doivent être mis à la disposition du public à un endroit visible.

Art. 61. De Koning neemt maatregelen gericht op de uitwerking van een deontologische code, de voorlichting van het publiek omtrent de gevaren inherent aan kansspelen en het verbod op het op elkaar aansluiten van twee of meer toestellen met het oog op het toekennen van één prijs.

In kansspelinrichtingen klasse I, II en III moeten folders zichtbaar beschikbaar zijn met informatie over gokverslaving, het telefoonnummer van de hulplijn 0800 en adressen van hulpverleners.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 62. L'accès aux salles de jeux des établissements de jeux de hasard des classes I et II n'est autorisé que sur présentation, par la personne concernée, d'un document d'identité et moyennant

l'inscription, par l'exploitant, des nom complet, prénoms, date de naissance, lieu de naissance, profession et de l'adresse de cette personne dans un registre.

Une copie de la pièce ayant servi à l'identification du joueur doit être conservée pendant au moins cinq ans à dater de la dernière activité de jeu de celui-ci.

Le Roi détermine les modalités pratiques d'admission et d'enregistrement des joueurs.

Il arrête les conditions d'accès aux registres.

Art. 62. De toegang tot de speelzalen van kansspelinrichtingen van de klassen I en II is slechts toegestaan wanneer de betrokken persoon een identiteitsbewijs voorlegt en de exploitant zijn volledige naam, voornamen, geboortedatum, geboorteplaats, beroep en adres in een register inschrijft.

Een afschrift van het stuk waaruit de identiteit van de speler blijkt, moet gedurende ten minste vijf jaar na zijn laatste deelneming aan een kansspel worden bewaard.

De Koning bepaalt de wijze waarop de spelers worden toegelaten en geregistreerd.

Hij bepaalt de voorwaarden inzake toegang tot de registers.

— Adopté.

Aangenomen.

Chapitre VII. — Dispositions pénales

Art. 63. Sera punie d'un emprisonnement de six mois à cinq ans et d'une amende de 100 francs à 100 000 francs, ou d'une de ces peines seulement :

1. toute personne qui exploite, en quelque lieu, sous quelque forme et de quelque manière directe ou indirecte que ce soit, un ou plusieurs jeux de hasard ou établissements de jeux de hasard autres que ceux autorisés conformément à la présente loi;

2. toute personne qui exploite un ou plusieurs jeux de hasard ou établissements de jeux de hasard sans licence écrite préalablement octroyée par la commission;

3. toute personne qui cède la licence qui lui a été octroyée;

4. toute personne qui cumule les licences de classe A, B et D, d'une part, et une licence de classe E, d'autre part, dans le chef de la même personne physique ou morale, que ce soit directement ou indirectement, personnellement ou par l'intermédiaire d'une personne physique ou morale;

5. toute personne, titulaire d'une licence de classe A, B ou C, qui cède, à titre gratuit ou onéreux, des jeux de hasard, destinés et utilisés aux fins de l'exploitation d'un établissement de jeux de hasard des classes I, II et III et qui ont été ou sont amortis en tant que tels, sans aviser préalablement la commission;

6. toute personne, titulaire d'une licence de classe D qui prend part, personnellement ou par des intermédiaires, aux jeux de hasard exploités, qui accepte des indemnités financières ou matérielles autres que celles prévues dans son contrat de travail ou qui consent aux joueurs ou aux parieurs toute forme de prêt ou de crédit;

7. toute personne qui consent aux joueurs ou aux parieurs toute forme de prêt ou de crédit, ou qui conclut avec eux une transaction matérielle ou financière en vue de payer un enjeu ou une perte.

Hoofdstuk VII. — Strafbepalingen

Art. 63. Wordt gestraft met gevangenisstraf van zes maanden tot vijf jaar en met geldboete van 100 frank tot 100 000 frank of met een van die straffen alleen :

1. eenieder die onder welke vorm, op welke plaats en op welke rechtstreekse of onrechtstreekse manier ook, één of meer kansspelen of kansspelinrichtingen exploiteert die overeenkomstig deze wet niet zijn toegestaan;

2. eenieder die een of meer kansspelen of kansspelinrichtingen exploiteert zonder dat de commissie daartoe vooraf een schriftelijke vergunning heeft uitgereikt;

3. eenieder die de hem toegekende vergunning overdraagt;

4. ieder natuurlijk persoon of rechtspersoon die rechtstreeks of onrechtstreeks, persoonlijk of door middel van een natuurlijk persoon of een rechtspersoon, vergunningen klasse A, B en D cumuleert met een vergunning klasse E;

5. iedere houder van een vergunning klasse A, B of C die kansspelen bestemd en gebruikt voor de exploitatie van een kansspel-inrichting klasse I, II en III en die als dusdanig werden of worden afgeschreven, heeft overgedragen om niet of onder bezwarende titel, zonder voorafgaandelijk de commissie hierover te hebben ingelicht;

6. iedere houder van een vergunning klasse D die persoonlijk of door middel van tussenpersonen heeft deelgenomen aan de geëxploiteerde kansspelen, die andere geldelijke of materiële vergoedingen heeft aangenomen dan die bepaald in zijn arbeids-overeenkomst of aan de spelers en gokkers enige vorm van lening of krediet heeft toegestaan;

7. eenieder die aan spelers en gokkers enige vorm van lening of krediet heeft toegestaan of die met hen een financiële of materiële transactie is aangegaan ter betaling van een inzet of een verlies.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 64. Sera punie d'un emprisonnement d'un mois à trois ans et d'une amende de 26 francs à 25 000 francs, ou d'une de ces peines seulement :

1. toute personne qui aura permis l'accès à un établissement de jeux de hasard des classes I et II ainsi que la pratique de jeux de hasard dans les établissements de jeux de hasard de classe III à des personnes de moins de 21 ans;

2. toute personne qui aura permis l'accès à un établissement de jeux de hasard de classe I ou II aux personnes visées à l'article 54, § 3;

3. toute personne qui aura participé à la tenue d'un établissement de jeux de hasard non autorisé par la présente loi en qualité de banquier, d'administrateur, de préposé ou d'agent dudit établissement;

4. toute personne qui, par tout moyen, fait de la publicité ou s'occupe du recrutement de joueurs pour un établissement de jeux de hasard prohibé par la loi ou non explicitement autorisé en vertu de la loi, ou d'un établissement similaire situé à l'étranger;

5. toute personne qui offre des déplacements, des repas, des boissons ou des présents à titre gratuit à la clientèle des établissements de jeux de hasard des classes I, II et III ou qui le fait à des prix inférieurs aux prix du marché de biens et de services comparables;

6. toute personne qui, en sa qualité d'exploitant d'un établissement de jeux de hasard de classe I ou II aura autorisé l'accès à la salle de jeux à des personnes sans avoir requis la présentation d'un document d'identité, qui n'aura pas inscrit les nom complet, prénoms, date de naissance, lieu de naissance, profession et l'adresse de ces personnes dans un registre et qui n'aura pas conservé la pièce ayant servi à l'identification du joueur pendant cinq ans à dater de la dernière participation à un jeu de hasard.

Art. 64. Wordt gestraft met gevangenisstraf van een maand tot drie jaar en met geldboete van 26 frank tot 25 000 frank of met een van die straffen alleen:

1. eenieder die personen jonger dan 21 jaar toegang heeft verleend tot een kansspelinrichting klasse I of II of de mogelijkheid heeft geboden deel te nemen aan een kansspel in een spelinrichting klasse III;

2. eenieder die personen, als bedoeld in artikel 54, § 3, toegang heeft verleend tot een kansspelinrichting klasse I of II;

3. eenieder die aan de exploitatie van een op grond van deze wet niet-toegestane kansspelinrichting heeft deelgenomen in de hoedanigheid van bankhouder, bestuurder, aangestelde of vertegenwoordiger;

4. eenieder die op welke wijze ook reclame maakt of spelers werft voor een kansspelinrichting die bij wet is verboden of krachtens de wet niet uitdrukkelijk is toegestaan, of voor een daarmee vergelijkbare, in het buitenland gevestigde inrichting;

5. eenieder die kosteloos verplaatsingen, maaltijden, dranken of geschenken aanbiedt aan het cliënteel van kansspelinrichtingen klasse I, II en III of zulks doet onder de marktprijs van vergelijkbare goederen en diensten;

6. eenieder die als exploitant van een kansspelinrichting klasse I of II toegang tot de speelzaal heeft verleend aan personen zonder hen te hebben gevraagd een identiteitsbewijs over te leggen, die hun volledige naam, voornamen, geboortedatum, geboorteplaats, beroep en adres niet in een register heeft ingeschreven of gedurende ten minste vijf jaar na de laatste deelneming van een speler aan een kansspel geen afschrift van het stuk waaruit zijn identiteit blijkt, heeft bewaard.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 65. Les peines précitées peuvent être doublées :

1. en cas de récidive dans les cinq années suivant une condamnation en vertu de la présente loi ou de ses arrêtés d'exécution;

2. lorsque l'infraction a été commise à l'égard d'une personne de moins de 18 ans.

Art. 65. Voornoemde straffen kunnen worden verdubbeld :

1. bij recidive binnen vijf jaar volgend op een veroordeling krachtens deze wet of de besluiten tot uitvoering ervan;

2. ingeval de overtreding is gepleegd ten aanzien van een persoon jonger dan 18 jaar.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 66. L'interdiction de l'exercice de certains droits pourra également être prononcée conformément à l'article 33 du Code pénal.

Art. 66. Betrokkene kan overeenkomstig artikel 33 van het Strafwetboek bovendien uit bepaalde rechten worden ontzet.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 67. Dans tous les cas d'infractions seront confisqués : les fonds ou effets exposés au jeu ainsi que les meubles, instruments, ustensiles et appareils employés ou destinés au service des jeux.

Art. 67. Bij elke vorm van overtreding worden het bij het spel ingezette geld, de daarmee gelijkgestelde papieren, de meubelen, de instrumenten, het gereedschap en de toestellen gebruikt bij of bestemd voor de spelen verbeurdverklaard.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 68. Le juge peut ordonner la fermeture définitive ou temporaire de l'établissement de jeux de hasard.

Art. 68. De rechter kan de definitieve of tijdelijke sluiting van de kansspelinrichting bevelen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 69. Les dispositions du livre premier du Code pénal, sans exception du chapitre VII et de l'article 85, sont applicables aux infractions prévues par la présente loi.

Art. 69. Alle bepalingen van Boek I van het Strafwetboek, daaronder begrepen hoofdstuk VII en artikel 85, zijn van toepassing op de misdrijven omschreven in deze wet.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 70. Les personnes physiques ainsi que les administrateurs, gérants, gestionnaires, organes, préposés ou mandataires de personnes morales sont civilement responsables des condamnations aux dommages-intérêts, amendes, frais, confiscations et amendes administratives quelconques prononcées pour infraction aux dispositions de la présente loi.

Il en va de même pour les associés de toutes sociétés dépourvues de la personnalité civile, lorsque l'infraction a été commise par un associé, gestionnaire, préposé ou mandataire, dans le cadre des activités de la société. Ces personnes sont tenues solidairement des condamnations visées à l'alinéa 1er.

Les personnes physiques et les personnes morales visées aux alinéas 1er et 2 du présent article, pourront être citées directement devant la juridiction répressive par le ministère public ou la partie civile.

Art. 70. Naturellijke personen en bestuurders, zaakvoerders, beheerders, organen, aangestelden en lasthebbers van rechtspersonen zijn burgerrechtelijk aansprakelijk voor de veroordelingen tot schadevergoeding, boeten, kosten, verbeurdverklaringen en administratieve boeten van welke aard ook, die worden uitgesproken wegens overtreding van de bepalingen van deze wet.

Hetzelfde geldt voor vennoten van vennootschappen zonder rechtspersoonlijkheid wanneer een vennoot, een beheerder, een aangestelde of een lasthebber de overtreding hebben begaan in het kader van de activiteiten van de vennootschap. Deze personen zijn hoofdelijk gehouden tot het voldoen van de veroordelingen bedoeld in het eerste lid.

Het openbaar ministerie of de burgerlijke partij kunnen de natuurlijke personen en de rechtspersonen bedoeld in het eerste en tweede lid van dit artikel rechtstreeks voor het strafgerecht dagen.

— Adopté.

Aangenomen.

Chapitre VIII. — Du cautionnement et des frais

Art. 71. À l'exception de la licence de classe D, les licences visées à l'article 25 ne sont délivrées définitivement qu'après le versement d'une garantie réelle qui consiste en un cautionnement en numéraire ou en fonds publics. Cette garantie est destinée à couvrir le défaut de paiement des frais et dépenses visés aux articles 19 et 72. Ce cautionnement doit être versé à la Caisse des dépôts et consignations, au plus tard cinq jours avant le début des opérations de jeu.

En cas de défaut de paiement des frais, la garantie est amputée des sommes dues.

Lorsqu'en cours d'activité, la garantie s'avère insuffisante par défaut de paiement des frais, la commission exige le versement d'un montant complémentaire dans les cinq jours; à défaut de paiement dans ce délai, la licence est suspendue jusqu'au moment du versement.

La garantie réelle est fixée à :

1. la somme de 10 millions de francs pour une licence de classe A;
2. la somme de 3 millions de francs pour une licence de classe B;
3. la somme de 20 000 francs pour une licence de classe C;
4. la somme de 5 millions de francs pour une licence de classe E.

Le Roi est autorisé à modifier les montants de ces garanties réelles par arrêté délibéré en Conseil des ministres.

Le Roi saisira les chambres législatives immédiatement si elles sont réunies, si non dès l'ouverture de leur prochaine session, d'un projet de loi de confirmation de l'arrêté pris en exécution de l'alinéa précédent.

— Adopté.

Aangenomen.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1998-1999
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1998-1999

Hoofdstuk VIII. — Waarborgen en kosten

Art. 71. Met uitzondering van de vergunning klasse D worden de vergunningen bedoeld in artikel 25 slechts afgeleverd na storting van een zakelijke waarborg die bestaat uit geld of effecten. De waarborg, die wordt aangewend bij wanbetaling van de kosten en de uitgaven bedoeld in de artikelen 19 en 72, moet ten laatste vijf dagen voor aanvang van de spelverrichtingen bij de Consignatiekas worden gestort.

Bij wanbetaling van de kosten wordt de waarborg aangewend om de verschuldigde bedragen te betalen.

Indien tijdens de uitoefening van de activiteiten blijkt dat de waarborg ontoereikend is om de kosten te dekken, eist de commissie dat binnen vijf dagen een bijkomend bedrag wordt betaald op straffe van schorsing van de vergunning tot het tijdstip van storting.

Het bedrag van de waarborg wordt bepaald op :

1. 10 miljoen frank voor een vergunning klasse A;
2. 3 miljoen frank voor een vergunning klasse B;
3. 20 000 frank voor een vergunning klasse C;
4. 5 miljoen frank voor een vergunning klasse E.

De Koning kan de bedragen van de waarborg bij een in Ministerraad overlegd besluit wijzigen.

De Koning legt aan de wetgevende kamers, zodra zij verenigd zijn of bij de opening van hun volgende zitting, een ontwerp van wet voor dat gericht is op de bekrachtiging van het besluit uitgevaardigd ter uitvoering van het vorige lid.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 72. Les frais exposés seront facturés de manière détaillée au requérant suivant les modalités fixées par le Roi.

Sont visés en l'espèce les frais préalables, périodiques ou autres, exposés par la commission et le secrétariat dans l'exercice de leur missions.

Art. 72. De gemaakte kosten worden aan de aanvrager nauwkeurig gefactureerd op de wijze bepaald door de Koning.

Het gaat in dit verband om de voorafgaande, periodieke en andere kosten die de commissie en het secretariaat tijdens de uitoefening van hun opdrachten hebben gemaakt.

— Adopté.

Aangenomen.

Chapitre IX. — Des mesures abrogatoires et d'accompagnement

Art. 73. La loi du 24 octobre 1902 concernant le jeu, modifiée par les lois des 19 avril 1963 et 22 novembre 1974 est abrogée, de même que la loi interprétative du 14 août 1978.

Hoofdstuk IX. — Opheffings- en begeleidingsmaatregelen

Art. 73. De wet van 24 oktober 1902 betreffende het spel, gewijzigd bij de wetten van 19 april 1963 en 22 november 1974, alsook de uitleggingswet van 14 augustus 1978 worden opgeheven.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 74. L'article 305 du Code pénal est abrogé.

Art. 74. Artikel 305 van het Strafwetboek wordt opgeheven.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 75. L'article premier de la loi du 15 juillet 1960 sur la préservation morale de la jeunesse est complété par un alinéa, rédigé comme suit :

« Cette disposition n'est pas applicable aux établissements de jeux autorisés par la loi du ... sur les jeux de hasard, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs. »

Art. 75. Artikel 1 van de wet van 15 juli 1960 tot zedelijke bescherming van de jeugd wordt aangevuld met het volgende lid :

« Deze bepaling is niet van toepassing op kansspelinrichtingen die zijn toegestaan bij de wet van ... op de kansspelen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de spelers. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 76. À l'article 2bis de la loi du 11 janvier 1993 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux, modifiée par la loi du 10 août 1998, le 5° est remplacé par la disposition suivante :

« 5° les personnes physiques ou morales qui exploitent un ou plusieurs jeux de hasard de classe I visés dans la loi du ... sur les jeux de hasard, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs. »

Art. 76. In artikel 2bis van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld, gewijzigd door de wet van 10 augustus 1998, wordt het 5° vervangen als volgt :

« 5° de natuurlijke personen of de rechtspersonen die een of meer kansspelen van klasse I exploiteren, bedoeld in de wet van ... op de kansspelen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de spelers. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 77. Les conventions de concession qui, au moment de l'entrée en vigueur de la présente loi, sont conclues entre les établissements de jeux de hasard de classe I et les communes mentionnées à l'article 29 de la présente loi restent valables pour une période de 20 ans maximum pour autant que ces établissements de jeux de hasard se conforment aux articles de la présente loi dans l'année de son entrée en vigueur.

Art. 77. De concessieovereenkomsten die gelden op het ogenblik van de inwerkingtreding van deze wet tussen de kansspelinrichtingen klasse I en de gemeenten bedoeld in artikel 29 van deze wet blijven in voorkomend geval gelden gedurende maximum 20 jaar voor zover deze kansspelinrichtingen binnen een jaar na de inwerkingtreding van deze wet voldoen aan de voorwaarden bepaald in deze wet.

— Adopté.

Aangenomen.

Chapitre X. — Dispositions finales

Art. 78. Le Roi exerce les pouvoirs que Lui confère la présente loi, sur la présentation conjointe des ministres de l'Économie, de l'Intérieur, des Finances, de la Santé publique et de la Justice.

Hoofdstuk X. — Slotbepalingen

Art. 78. De Koning oefent de Hem door deze wet toegekende bevoegdheden uit op gezamenlijke voordracht van de ministers van Economische Zaken, Binnenlandse Zaken, Financiën, Volksgezondheid en Justitie.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 79. Les articles 9 à 23 entrent en vigueur le jour de leur publication au *Moniteur belge*.

Les autres articles entrent en vigueur à la date fixée par le Roi.

Art. 79. De artikelen 9 tot 23 treden in werking de dag waarop zij in het *Belgisch Staatsblad* worden bekendgemaakt.

De andere artikelen treden in werking op de datum bepaald door de Koning.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le président. — La commission propose un nouvel intitulé ainsi libellé : loi sur les jeux de hasard, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs.

De commissie stelt volgend nieuw opschrift voor : wet op de kansspelen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de spelers.

Ce texte rencontre-t-il l'accord du Sénat ?

Is de Senaat het eens met die tekst ? (*Instemming.*)

Le nouvel intitulé est approuvé.

Het nieuw opschrift is goedgekeurd.

Il sera procédé ultérieurement aux votes réservés et au vote sur l'ensemble de la proposition de loi.

We stemmen later over de aangehouden stemmingen en over het geheel van het wetsvoorstel.

Mesdames, messieurs, notre ordre du jour de ce matin est ainsi épuisé.

Onze agenda voor vanochtend is afgewerkt.

Le Sénat se réunira cet après-midi à 14 heures.

De Senaat vergadert opnieuw vanmiddag om 14 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(*La séance est levée à 12 h 55.*)

(*De vergadering wordt gesloten om 12.55 uur.*)

SÉANCE DE L'APRÈS-MIDI — NAMIDDAGVERGADERING

PRÉSIDENCE DE M. MOENS, VICE-PRÉSIDENT VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER MOENS, ONDERVOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 10.
De vergadering wordt geopend om 14.10 uur.

EXCUSÉS — VERONTSCHULDIGD

Mme Maximus, MM. Urbain, pour devoirs professionnels; Hazette, Mahoux, en mission à l'étranger, et Olivier, pour d'autres devoirs, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: mevrouw Maximus, de heren Urbain, wegens ambtsplichten; Hazette, Mahoux, met opdracht in het buitenland, en Olivier, wegens andere plichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

COMMUNICATIONS — MEDEDELINGEN

Cour d'arbitrage — Arbitragehof

M. le président. — En application de l'article 76 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au président du Sénat :

1. les recours en annulation partielle des articles 46 et 52 de la loi-programme du 10 février 1998 pour la promotion de l'entreprise indépendante, insérant ou remplaçant des dispositions diverses dans la loi-cadre du 1er mars 1976 réglementant la protection du titre professionnel et l'exercice des professions intellectuelles prestataires de services, introduits par J. Arnould et autres, par B. Van Hee et par D. Hamainte et M. Laloux (numéros du rôle 1394, 1398 et 1402);

2. le recours en annulation des articles 98, 99, 100 et 101 de la loi du 22 février 1998 portant des dispositions sociales (concernant l'assurance soins de santé et indemnités), introduit par le Groupe-ment des Unions professionnelles belges des médecins spécialistes et autres (numéro du rôle 1406);

3. le recours en annulation de l'article 48 de la loi-programme du 10 février 1998 pour la promotion de l'entreprise indépendante, en tant qu'il complète l'article 6, § 4, de la loi-cadre du 1er mars 1976 réglementant la protection du titre professionnel et l'exercice des professions intellectuelles prestataires de services, introduit par R. Vande Velde et C. Auquier (numéro du rôle 1399).

Met toepassing van artikel 76 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof aan de voorzitter van de Senaat kennis van :

1. de beroepen tot gedeeltelijke vernietiging van de artikelen 46 en 52 van de programmawet van 10 februari 1998 tot bevordering van het zelfstandig ondernemerschap waarbij diverse bepalingen worden ingevoegd of vervangen in de kaderwet van 1 maart 1976 tot reglementering van de bescherming van de beroepstitel en van de uitoefening van de dienstverlenende intellectuele beroepen, ingesteld door J. Arnould en anderen, door B. Van Hee en door D. Hamainte en M. Laloux (rolnummers 1394, 1398 en 1402);

2. het beroep tot vernietiging van de artikelen 98, 99, 100 en 101 van de wet van 22 februari 1998 houdende sociale bepalingen (betreffende de verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen), ingesteld door het Verbond der Belgische Beroepsverenigingen van geneesheren-specialisten en anderen (rolnummer 1406);

3. het beroep tot vernietiging van artikel 48 van de programmawet van 10 februari 1998 tot bevordering van het zelfstandig ondernemerschap, in zoverre dit artikel 6, § 4, van de kaderwet van 1 maart 1976 tot reglementering van de bescherming van de beroepstitel en van de uitoefening van de dienstverlenende intellectuele beroepen aanvult, ingesteld door R. Vande Velde en C. Auquier (rolnummer 1399).

— Pris pour notification.

Voor kennisgeving aangenomen.

En application de l'article 77 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au président du Sénat la question préjudicielle relative aux articles 2 et 8 de la loi du 10 juillet 1996 modifiant la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, posée par le tribunal de première instance de Bruxelles (numéro du rôle 1424).

Met toepassing van artikel 77 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof aan de voorzitter van de Senaat kennis van de prejudiciële vraag betreffende de artikelen 2 en 8 van de wet van 10 juli

1996 tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, gesteld door de rechtbank van eerste aanleg te Brussel (rolnummer 1424).

— Pris pour notification.

Voor kennisgeving aangenomen.

En application de l'article 113 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au président du Sénat :

1. l'arrêt n° 102/98, rendu le 21 octobre 1998, en cause les recours en annulation partielle des articles 102 et 103 de l'ordonnance de la Région de Bruxelles-Capitale du 5 juin 1997 relative aux permis d'environnement, introduits par M. Berg et S. Barreca (numéros du rôle 1135 et 1263, affaires jointes);

2. l'arrêt n° 103/98, rendu le 21 octobre 1998, en cause la question préjudicielle concernant les articles 2, 1°, e), et 23 de la loi du 11 avril 1995 visant à instituer «la charte» de l'assuré social et l'article 71 de la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale, modifié par la loi du 12 janvier 1993, posée par le tribunal du travail de Bruxelles (numéro du rôle 1148);

3. l'arrêt n° 104/98, rendu le 21 octobre 1998, en cause la question préjudicielle relative aux articles 322 et 323 du Code civil, posée par le tribunal de première instance de Liège (numéro du rôle 1155);

4. l'arrêt n° 106/98, rendu le 21 octobre 1998, en cause la question préjudicielle relative aux articles 4 et 10, alinéa 1er, de la loi du 20 mai 1994, portant statut des militaires court terme, posée par le Conseil d'État (numéro du rôle 1165);

5. l'arrêt n° 107/98, rendu le 21 octobre 1998, en cause les recours en annulation de l'article 353bis du Code judiciaire tel qu'il a été remplacé par l'article 84 de la loi du 17 février 1997 modifiant certaines dispositions du Code judiciaire en ce qui concerne le personnel des greffes et des parquets, introduits par C. Servaes et autres (numéros du rôle 1182, 1183, 1184 et 1185, affaires jointes).

Met toepassing van artikel 113 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof kennis aan de voorzitter van de Senaat van :

1. het arrest nr. 102/98, uitgesproken op 21 oktober 1998, in zake de beroepen tot gedeeltelijke vernietiging van de artikelen 102 en 103 van de ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 5 juni 1997 betreffende de milieuvergunningen, ingesteld door M. Berg en S. Barreca (rolnummers 1135 en 1263, samengevoegde zaken);

2. het arrest nr. 103/98, uitgesproken op 21 oktober 1998, in zake de prejudiciële vraag betreffende de artikelen 2, 1°, e), en 23 van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het «handvest» van de sociaal verzekerde en artikel 71 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, gewijzigd bij de wet van 12 januari 1993, gesteld door de arbeidsrechtbank te Brussel (rolnummer 1148);

3. het arrest nr. 104/98, uitgesproken op 21 oktober 1998, in zake de prejudiciële vraag betreffende de artikelen 322 en 323 van het Burgerlijk Wetboek, gesteld door de rechtbank van eerste aanleg te Luik (rolnummer 1155);

4. het arrest nr. 106/98, uitgesproken op 21 oktober 1998, in zake de prejudiciële vraag betreffende de artikelen 4 en 10, eerste lid, van de wet van 20 mei 1994 houdende statuut van de militairen korte termijn, gesteld door de Raad van State (rolnummer 1165);

5. het arrest nr. 107/98, uitgesproken op 21 oktober 1998, in zake de beroepen tot vernietiging van artikel 353bis van het Gerechtelijk Wetboek, zoals het werd vervangen door artikel 84 van de wet van 17 februari 1997 tot wijziging van sommige bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot het personeel van de griffies en parketten, ingesteld door C. Servaes en anderen (rolnummers 1182, 1183, 1184 en 1185, samengevoegde zaken).

— Pris pour notification.

Voor kennisgeving aangenomen.

Transmission d'arrêtés royaux

Overzending van koninklijke besluiten

M. le président. — En vertu de l'article 3bis des lois coordonnées sur le Conseil d'État, le ministre des Affaires sociales a transmis au Sénat, avant leur publication au *Moniteur belge* :

1. l'arrêté royal du 24 septembre 1998 instaurant une déclaration immédiate de l'emploi des intérimaires, en application de l'article 38 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions;

2. l'arrêté royal du 16 octobre 1998 portant modification de certaines dispositions en matière de la déclaration immédiate de l'emploi, en application de l'article 38 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions;

3. l'arrêté royal du 16 octobre 1998 portant des dispositions relatives à la signature électronique, qui s'applique à la sécurité sociale, en application de l'article 38 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions.

Met toepassing van artikel 3bis van de gecoördineerde wetten op de Raad van State heeft de minister van Sociale Zaken aan de Senaat overgezonden, voor de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad* :

1. het koninklijk besluit van 24 september 1998 tot invoering van een onmiddellijke aangifte van tewerkstelling van uitzendkrachten, met toepassing van artikel 38 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels;

2. het koninklijk besluit van 16 oktober 1998 tot wijziging van sommige bepalingen inzake de onmiddellijke aangifte van tewerkstelling, met toepassing van artikel 38 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels;

3. het koninklijk besluit van 16 oktober 1998 houdende bepalingen betreffende de elektronische handtekening, geldend voor de sociale zekerheid, met toepassing van artikel 38 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels.

— Distribution.

Ronddeling.

Parlement européen — Europees Parlement

M. le président. — Par lettre du 15 octobre 1998, le président du Parlement européen a transmis au Sénat une résolution sur le plan de restructuration de Levi-Strauss, adoptée au cours de la période de session du 5 au 9 octobre 1998.

Bij brief van 15 oktober 1998 heeft de voorzitter van het Europees Parlement aan de Senaat overgezonden een resolutie over de herstructureringsplannen van Levi-Strauss, aangenomen tijdens de vergaderperiode van 5 tot en met 9 oktober 1998.

— Renvoi à la commission des Affaires étrangères.

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

Par lettre du 19 octobre 1998, le président du Parlement européen a transmis au Sénat :

a) une résolution sur la communication de la Commission au Conseil et au Parlement européen sur une politique anticorruption de l'Union;

b) une résolution législative portant avis du Parlement européen sur la proposition de décision du Conseil relative à la conclusion de l'accord de coopération scientifique et technologique entre la Communauté européenne et le gouvernement des États-Unis d'Amérique;

c) une résolution sur la communication de la Commission au Conseil et au Parlement européen «Raccordement du réseau d'infrastructures de transport de l'Union avec celui de ses voisins — Vers une politique de réseau de transport paneuropéen en coopération»;

d) une résolution sur la communication de la Commission au Conseil et au Parlement européen concernant une stratégie communautaire et un cadre de déploiement de la télématique routière en Europe et des propositions d'actions initiales;

e) une résolution sur le rapport de la Commission au Conseil, au Parlement européen, au Comité économique et social et au Comité des régions sur les mesures communautaires affectant le tourisme 1995-1996);

f) une résolution sur Malte;

g) une résolution sur le décès de Semira Adamu au cours de son expulsion;

h) une résolution sur la libération de Leyla Zana;

i) une décision sur le protocole à l'accord de coopération et d'union douanière entre la Communauté économique européenne et la République de Saint-Marin à la suite de l'adhésion de la République d'Autriche, de la République de Finlande et du Royaume de Suède à l'Union européenne;

j) une résolution sur la communication de la Commission au Conseil, au Parlement européen, au Comité économique et social et au Comité des régions intitulée «Nouvelles programmations régionales 1997-1999 au titre de l'Objectif 2 des politiques structurelles communautaires — priorité à la création d'emplois»,

adoptées au cours de la période de session du 5 au 9 octobre 1998.

Bij brief van 19 oktober 1998 heeft de voorzitter van het Europees Parlement aan de Senaat overgezonden :

a) een resolutie over de mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over het beleid van de Unie ter bestrijding van de corruptie;

b) een wetgevingsresolutie houdende advies van het Europees Parlement inzake het voorstel voor een besluit van de Raad tot sluiting van de overeenkomst inzake wetenschappelijke en technologische samenwerking tussen de Europese Gemeenschap en de regering van de Verenigde Staten van Amerika;

c) een resolutie over de mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over de verbinding van het vervoersinfrastructuurnetwerk van de Unie en met de buurlanden — Op weg naar een samenwerkingsbeleid inzake het pan-Europees vervoersnetwerk;

d) een resolutie over de mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over een communautaire strategie en een communautair kader voor de invoering van telematica voor het wegvervoer in Europa en voorstellen voor eerste maatregelen;

e) een resolutie over het verslag van de Commissie aan de Raad, aan het Europees Parlement, aan het Economisch en Sociaal Comité en aan het Comité van de regio's over communautaire maatregelen die van invloed zijn op het toerisme (1995-1996);

f) een resolutie over Malta;

g) een resolutie over het overlijden van Semira Adamu, naar aanleiding van haar uitwijzing;

h) een resolutie over de vrijlating van Leyla Zana;

i) een besluit betreffende het protocol bij de overeenkomst tot instelling van een douane-unie en samenwerking tussen de Europese Economische Gemeenschap en de Republiek San Marino naar aanleiding van de toetreding van de Republiek Oostenrijk, de Republiek Finland en het Koninkrijk Sweden tot de Europese Unie;

j) een resolutie over de mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's betreffende de nieuwe regionale programma's voor de periode 1997-1999 in het kader van doelstelling 2 van het structuurbeleid van de Gemeenschap — toegepast op banengroei,

aangenomen tijdens de vergaderperiode van 5 tot en met 9 oktober 1998.

— Envoi à la commission des Affaires étrangères.

Verzending naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

PÉTITIONS — VERZOEKSCRIFTEN

M. le président. — Par pétitions établies à Halle et à Lint, les bourgmestres de cette ville et de cette commune transmettent au Sénat les motions relatives à l'octroi du droit de vote aux citoyens de l'Union européenne pour les élections communales, adoptées par le conseil communal de ladite ville et de ladite commune les 22 et 28 septembre 1998.

Bij verzoekschriften uit Halle en Lint zenden de burgemeesters van deze stad en gemeente aan de Senaat de moties betreffende de toekenning van gemeentelijk stemrecht aan onderdanen van de Europese Unie, aangenomen door de gemeenteraad van deze stad en deze gemeente op 22 en 28 september 1998.

— Envoi à la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives, chargée des pétitions.

Verzending naar de commissie voor de Binnenlandse en Administratieve Aangelegenheden, belast met de verzoekschriften.

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER ANCIAUX AAN DE MINISTER VAN VERVOER OVER «DE VEILIGHEID OP EN ROND DE LUCHTHAVEN VAN ZAVENTEM»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. ANCIAUX AU MINISTRE DES TRANSPORTS SUR LA « SÉCURITÉ À ET AUTOUR DE L'AÉROPORT DE ZAVENTEM »

De voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Anciaux.

Het woord is aan de heer Anciaux.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de voorzitter, het zal ook de minister niet ontgaan zijn dat de jongste tijd een aantal ernstige incidenten zich hebben voorgedaan te Zaventem. Twee noodlandingen en twee toestellen die op de luchthaven zelf botsten tijdens het taxiën.

Op 29 augustus maakte een Sabena-airbus 340-200 een geslaagde harde landing in Zaventem. Het toestel gleed op de rechtervleugel over de landingsbaan, nadat het rechter landingsgestel het begeven had. Bovendien bleek een van de nooddeuren niet open te gaan. Bij een ander incident, op 26 september, moest een toestel, een Boeing 737-200 met bestemming Lissabon, terugkeren naar de luchthaven na het ontploffen van een van de motoren. De inwoners van Diegem hebben mogen ondervinden wat het betekent om in de baan van een drukke aanvliegroute te liggen. De schade bleef beperkt. Door de ontploffing waren de brokstukken vrij klein.

Daarnaast was er de beroering over de bijna-crash van een vliegtuig van Sabena dat uit New York terugkeerde. Directe aanleiding was een fout van een verkeersleider in opleiding in West Drayton nabij de Londense luchthaven Heathrow. In Groot-Brittannië alleen al zouden er de afgelopen periode 32 bijna-crashes hebben plaatsgevonden. Er is duidelijk een gebrek aan verkeersleiders. De minister heeft trouwens zelf reeds te kennen gegeven dat de opleiding tot verkeersleider ook bij ons zal worden geïntensifieerd. Voor dat incident is Sabena natuurlijk niet verantwoordelijk.

Ook het volgend bericht doet de wenkbrouwen fronsen. Twee MD11's die Sabena huurde van City Bird, hadden met technische problemen te kampen. Zij moesten geregeld rechtsomkeer maken tijdens het taxiën.

Sinds de deregulering, eerst in de Verenigde Staten en nadien in Europa, is de luchtvaart aan een echte opmars bezig. Steeds dalende prijzen en het systeem van de *code-sharing* zijn de symp-

tomen van deze ontwikkeling. Bij vele maatschappijen lijkt «minder personeel, minder service» het motto te zijn. Arbeidscontracten worden steeds flexibeler en meer en meer mensen staan onder enorme druk.

Dat is natuurlijk niet alleen bij Sabena het geval. De Vereniging van Belgische Piloten liet vóór de zomer reeds verstaan dat ze niet akkoord gaat met de gang van zaken. Tijdelijke arbeidskrachten verhogen de prestatiedruk. De piloten staken ook een beschuldigende vinger uit naar het Bestuur van de Luchtvaart, dat al te gemakkelijk licenties zou toekennen aan buitenlandse piloten. Verder vreesden ze dat piloten die maar tijdelijk in dienst zijn, wel eens onder een zodanige druk zouden kunnen staan dat ze de veiligheidsmaatregelen en -procedures niet nauwgezet naleven. Het antwoord dienaangaande van de minister in de Kamer was niet erg duidelijk. Piloten van Sobelair, een dochtermaatschappij van Sabena, bleken meer uren te moeten kloppen dan wettelijk is toegestaan. Niets wijst erop dat deze praktijken enkel bij Sobelair voorkomen.

Reizen per vliegtuig wordt steeds goedkoper, zelfs in die mate dat een weekblad het vergelijkt met reizen per autobus. De vraag is of deze ontwikkelingen niet ten koste gaan van de veiligheid. Het valt mij alleszins op dat de woordvoerders van Sabena na een incident telkens de gemoederen proberen te bedaren. Problemen met het onderhoud worden steevast ontkend. In *Het Nieuwsblad* van 28 september zegt woordvoester Geert Duser hierover het volgende: «Sabena volgt zeer strenge veiligheidsvoorschriften. Piloten zeggen dat ze zich ondanks de toename van het luchtverkeer nog nooit zo veilig gevoeld hebben.» Ik heb toch mijn bedenkingen als ik hoor hoe ernstig de piloten de situatie aanklagen.

Ook in tal van gespecialiseerde weekbladen lees ik dat het steeds toenemende luchtverkeer in Zaventem, met 6 à 7% per jaar, onhoudbaar begint te worden. Dagelijks vertrekken en landen er zo een duizend vliegtuigen. Piloten kloppen vele uren. Sobelair de chartermaatschappij van Sabena, ontsnapt daardoor ternauwernood aan een vliegverbod. Het departement Luchtvaartveiligheid bij de Regie der Luchtwegen relativeert dit alles. Daar zegt men dat deze sterke toename geen extra gevaren meebrengt.

De onveiligheid bedreigt niet alleen de piloten en de passagiers, maar ook de omwonenden. Die zeggen dat een ongeval lang niet zo denkbeeldig is als velen menen. Men moet maar eens een hagel brokstukken van een vliegtuig over zich heen krijgen. Gelukkig zijn die meestal heel klein. De toenemende verkeersdrukte veroorzaakt ook andere problemen. Ze leidt vaak tot onvoorstelbare stresssituaties. Ik beschik over een medisch rapport over de inwoners van Diegem. Velen van hen zijn overspannen en kennen allerlei problemen in hun gezinnen, waar het leven vaak een hel wordt. Ook voor hen wordt er door de minister niets ernstigs ondernomen. Ik heb de indruk dat hij zijn verantwoordelijkheid niet op zich neemt.

Ik kom nu tot mijn concrete vragen. In welke mate is de minister verontrust door de vermelde incidenten? Welke waren de conclusies van het onderzoek over de noodlanding van 26 september? Wat leerde het onderzoek over het incident van 29 augustus? Hoe beoordeelt de minister het ongenoegen bij de piloten? Welke criteria hanteert het Bestuur van de Luchtvaart inzake veiligheidsprincipes bij de toekenning van licenties? Voert het bestuur ook effectief controles uit, zowel op de toestellen als op de prestatiedocumenten? Hoe evalueert de minister de werking van het Bestuur van de Luchtvaart? Wordt het personeelsbestand van dit bestuur spoedig uitgebreid of is dit reeds gebeurd? Aan welke privé-firma wordt de opleiding van verkeersleiders uitbesteed? Heeft de minister naar aanleiding van het incident van West Drayton de werkdruk van de verkeersleiders in ons land laten onderzoeken? Indien neen, waarom niet? Hoeveel nieuwe verkeersleiders zullen er worden aangeworven? Welke specifieke controles worden er uitgevoerd om de regelmaat van de onderhoudsbeurten van de vliegtuigen te onderzoeken? Zijn de vlieguren per toestel tussen twee onderhoudsbeurten de vorige jaren toegenomen? Acht de minister het niet noodzakelijk regulerend op te treden om te vermijden dat het meer presteren, zowel van personeel als van materiaal, ten koste gaat van de veiligheid?

Welke veiligheidsplannen heeft de minister uitgevaardigd voor de inwoners van Neder-over-Heembeek, Haren, Diegem en Zaventem die onder een aanvliegroute wonen. Is de minister niet opvallend laks voor het naleven van de veiligheidsvoorschriften door de luchtvaartmaatschappijen die op Zaventem vliegen? Ik weet welk risico ik loop, maar ik nodig de minister uit om enige nachten bij mij thuis door te brengen en proberen te slapen. Ik ben ervan overtuigd dat ik hem 's morgens niet zou moeten wakken. De rampvliegtuigen die hij op Zaventem toelaat en waarvoor er onvoldoende veiligheidsvoorschriften zijn, zullen hem wel wakker houden.

Welke initiatieven zal de minister nemen om de internationale veiligheid van het luchtverkeer te verbeteren? Hoe zal hij voorkomen dat bij een eventueel ongeval de verantwoordelijkheid wordt doorgeschoven ten nadele van de eventuele slachtoffers en bewoners? Hoe is het te verantwoorden dat sommige vrachtvliegtuigen op zeer lage hoogte boven het militair hospitaal van Neder-over-Heembeek scheren bij het landen of het opstijgen? Hoe is het te verantwoorden dat dezelfde vrachtvliegtuigen rakelings vliegen over het enige Seveso-bedrijf dat Brussel rijk is, namelijk de opslagplaats van Shell? De minister moet toch weten welke catastrofale gevolgen dit kan hebben.

De voorzitter. — Het woord is aan minister Daerden.

De heer Daerden, minister van Vervoer. — Mijnheer de voorzitter, de eerste zorg van de minister van Vervoer is natuurlijk de veiligheid van de vluchten en van de luchthaven. Elk incident dat een impact heeft op de veiligheid, wordt door experts onderzocht teneinde er de nodige lessen uit te trekken voor de verbetering van de veiligheid.

Wat reeds lang bestond, is nu verplicht in toepassing van de Europese richtlijn 94/56/EG van 21 november 1994 houdende vaststelling van de grondbeginselen voor het onderzoek van ongevallen en incidenten in de burgerluchtvaart.

Op 26 september jongstleden verloor een Boeing 737-200 van Sabena, die uitgerust was met motoren van Pratt & Whitney, juist na het opstijgen schoepen van de turbine. Het vliegtuig werd verder niet beschadigd en kon zonder moeilijkheden landen. Alle hulpdiensten van de luchthaven waren nochtans paraat op de landingsbaan.

Het onderzoek, waarbij experts van het Bestuur van de Luchtvaart, de Amerikaanse *Federal Aviation Administration*, Boeing, Pratt and Whitney, evenals van gespecialiseerde laboratoria zijn betrokken, bevindt zich in het eindstadium. De oorzaak is vermoedelijk louter accidenteel.

Bij het incident van 29 augustus was een Airbus A340 van Sabena betrokken. Onmiddellijk nadat het toestel de grond raakte, is de rechter steunarm van het hoofdlandingsgestel gebroken. Het onderzoek van de Belgische en de Franse luchtvaartautoriteiten en de vertegenwoordigers van Airbus Industries is afgerond. Na het onderzoek hebben de Franse luchtvaartautoriteiten een navigatievoorschrift uitgevaardigd waarin wordt gesteld dat de draaicirkel van deze vliegtuigen van 77 tot 55 graden moet worden verminderd. Zo wordt de belasting van het landingsgestel verminderd.

Piloten en luchtvaartmaatschappijen ijveren voor hetzelfde doel: het verzekeren van een volkomen veilige luchtvaart. Uiteenlopende financiële belangen doen hen echter dikwijls extreme standpunten innemen, die al te gemakkelijk door de media worden overgenomen. Sinds enkele maanden oefent het Bestuur van de Luchtvaart een scherpe controle uit op de opleiding en de prestaties teneinde onregelmatigheden op te sporen die aan één maatschappij een economisch voordeel geven, met nadelige gevolgen voor de veiligheid.

Een lijnpiloot moet om de zes maanden zijn licentie hernieuwen. Op dat ogenblik gaat de maatschappij die hem tewerkstelt, zijn geschiktheid na, onder andere door een simulatieoefening. Deze controle gebeurt onder toezicht van het Bestuur van de Luchtvaart. Ook de lichamelijke geschiktheid wordt gecontroleerd. Het Bestuur van de Luchtvaart is van oordeel dat de piloot tussen twee hernieuwingen in geschikt blijft.

De toestellen en de prestaties van de piloten worden effectief door het Bestuur van de Luchtvaart gecontroleerd. Elk vliegtuig wordt onderhouden volgens het door de constructeur voorgestelde programma, dat door het Bestuur van de Luchtvaart is goedgekeurd. De maatschappijen die het onderhoud uitvoeren, moeten overigens ook aan bepaalde eisen voldoen. Het niet-naleven van de reglementeringen terzake kan de intrekking van de AOC van de maatschappij tot gevolg hebben.

Ik ben tevreden over de werking van het Bestuur van de Luchtvaart. De veiligheid heeft prioriteit en het bestuur handelt in overeenstemming met deze doelstelling door actief deel te nemen aan de internationale programma's voor de constante verbetering van de veiligheid van de Europese Unie, de ICAO, de ECAC en de JAA.

De staten controleren elkaar. De Amerikaanse luchtvaartautoriteiten hebben onlangs een ploeg deskundigen naar de verschillende Europese landen, waaronder België, gestuurd teneinde na te gaan of de ICAO-normen worden nageleefd. Indien de resultaten negatief zijn, krijgen de vliegtuigen van het betrokken land vliegverbod in de Verenigde Staten.

Het personeelsbestand van het Bestuur van de Luchtvaart wordt voortdurend aangevuld. Sedert 1996 zijn er twaalf personeelsleden in technische graden in dienst getreden. Voor tien bijkomende personeelsleden — controleurs — is de wervingsprocedure aan gang.

Bij de onderhandelingen op regeringsvlak ijver ik in de eerste plaats voor de aanwerving van de noodzakelijke personeelsleden voor het Bestuur van de Luchtvaart. Ik wil immers een maximale veiligheid van de burgerluchtvaart verzekeren.

Tot voor enkele dagen stond de Regie der Luchtwegen in voor de opleiding van luchtverkeersleiders. Voortaan zal dit door Belgocontrol gebeuren. Een gedeelte van de opleiding gebeurt sinds kort in Groot-Brittannië in afwachting van de aankoop van een luchtverkeerssimulator.

Het incident te West Drayton in Groot-Brittannië zou de wijten zijn aan de onervarenheid van een stagiair-radarist.

In België wordt de werklust van de luchtverkeersleiders dagelijks geëvalueerd. Bij de verdeling van het werk wordt rekening gehouden met veiligheidsoverwegingen. Deze verdeling kan op elk ogenblik door de hoofdvluchtverkeersleider worden gewijzigd om een niet-voorzien verkeersstroom te vangen.

Het is een zeer soepel systeem en het is niet nodig het te wijzigen.

Elk jaar organiseert de RLW, nu Belgocontrol, een opleidingsessie voor luchtverkeersleiders. Er nemen 24 kandidaten aan deel, wat overeenkomt met de capaciteit van het vormingscentrum. Dat is ongeveer een tiende van de kandidaten die aan de selectieproef hebben deelgenomen.

Van de 24 kandidaten die tot de opleiding worden toegelaten, beëindigen er 15 tot 18 deze met succes. Na een theoretische en praktische opleiding van 4 à 5 jaar worden ze «radarist».

Elk vliegtuigtype heeft een door de constructeur voorgesteld onderhoudsprogramma, dat wordt goedgekeurd door de certificeringsautoriteiten van het land van de constructeur en van het land van inschrijving.

Dit programma coördineert het onderhoud van zo'n 100 000 onderdelen. Elk onderdeel heeft een eigen levensverwachting en eigen controlemodaliteiten.

Het aantal vliegreizen tussen twee onderhoudsbeurten is constant.

De toename van het luchtverkeer heeft geen invloed op de veiligheid van de toestellen.

Zoals ik reeds heb uitgelegd, wordt elk vliegtuig onderhouden volgens een door het Bestuur van de Luchtvaart gecontroleerd programma.

Zo krijgt een motor een dagelijkse visuele controlebeurt, worden bepaalde onderdelen na 125 uur gebruik gecontroleerd, met een grondiger controle om de 300 uur. Er zijn nog andere controles, te lang om uit te leggen. Wanneer een vliegtuig meer vliegt hebben deze controles frequenter plaats.

Het Bestuur van de Luchtvaart gaat na of de wetgeving op de vliegtijd wordt gerespecteerd. Verder gaan de vliegcapaciteiten van de piloten er uiteraard op vooruit naarmate zij meer ervaring hebben.

Plan III van het urgentieplan van de luchthaven bepaalt het alarmschema en de maatregelen die moeten worden genomen bij een luchtvaartramp buiten de luchthaven. Ook de bescherming van de bewoners onder de aanvliegroutes over Neder-over-Heembeek, Haren, Diegem en Zaventem wordt door dat plan geregeld.

De veiligheidsvoorschriften zijn normen en vallen dus onder de federale bevoegdheid. De veiligheidsvoorschriften gelden voor alle luchthavens, ongeacht of het regelmatig vluchten, charters of zakenvluchten betreft, dan wel of het om vracht- of passagiersvervoer gaat.

Zoals ik reeds zei, neemt België actief deel aan alle internationale initiatieven. Ons land is vertegenwoordigd in alle instanties die ijveren voor de bestendige verbetering van de luchtvaartveiligheid.

De verantwoordelijkheid van de luchtvervoerder wordt geregeld in verschillende internationale overeenkomsten. Dit doet niets af aan het recht van elk slachtoffer of elke rechthebbende om zich tot een rechtbank te wenden. Op 17 oktober van dit jaar is bovendien de Europese verordening 2027/97 betreffende de aansprakelijkheid van luchtvervoerders in werking getreden. Deze verordening bepaalt dat aan slachtoffers of rechthebbenden zeer snel een voorschot op de schadevergoeding moet worden uitbetaald.

Het kan gebeuren dat zware vrachtvliegtuigen laag over het militair hospitaal vliegen. Dit hangt af van het vermogen van het toestel, van de lading en van de weersomstandigheden. De start-route voor deze vliegtuigen wordt zo gekozen dat de hinder voor de omwonenden in het verlengde van de startbaan zo klein mogelijk blijft. Het is echter onmogelijk deze hinder tot nul terug te brengen.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Anciaux.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister omdat hij inderdaad op elke vraag een antwoord heeft gegeven. Ook al is de minister een aangenaam man, toch heb ik het moeilijk mijn wrevel te verbergen. Het is niet de eerste keer dat een minister als antwoord op een vraag om uitleg een verklaring aflegt die mij doet denken aan een spreekbeurt uit de lagere school. Ik heb het dan absoluut niet over het taalgebruik, maar over de inhoud.

Wanneer ik vraag hoe het komt dat vliegtuigen zo laag over het militair hospitaal vliegen, dan verwacht ik als antwoord niet dat dit waarschijnlijk te maken heeft met het prestatievermogen en de lading van het vliegtuig. Dat is toch onzin. Het kan toch niet dat de minister op elke precieze vraag een antwoord geeft zonder enige politieke verantwoordelijkheid in het dossier op zich te nemen.

Welke visie heeft de minister? Ik heb de indruk dat zijn antwoord werd opgesteld door een of andere vriendelijke mevrouw of mijnheer van zijn kabinet die van de hele luchtvaart niets afweet. Over het ongeval van 26 september zegt de minister: «*Quelle chance*, het vliegtuig is kunnen landen.» Hij voegt er doodleuk aan toe dat het onderzoek zich in een eindstadium bevindt en dat het ernaar uitziet dat het louter om een ongeluk gaat. Daarmee is de kous dan af. Ik heb helemaal niet gesuggereerd dat het om een aanslag ging. Ik neem dus aan dat het wel degelijk een ongeval was. Welke conclusies werden daaruit echter getrokken?

Over de gebeurtenis van 29 augustus zegt de minister dat het onderzoek is afgerond en heeft geleid tot het uitvaardigen van navigatievoorschriften door de Franse luchtvaartautoriteiten. Dat is prima, maar wat heeft de minister gedaan? Welke conclusies zijn er in België getrokken?

De minister heeft heel precies geantwoord op een aantal vragen over de controles. De antwoorden zijn echter zo precies dat ze niet meer kloppen. Hij verklaart dat het aantal vliegreizen tussen twee onderhoudsbeurten constant is. Prima, maar drie zinnen later zegt

hij dat de controles sneller gebeuren indien er meer wordt gevlogen. Bedoelt hij dat er sneller wordt gecontroleerd als het vliegtuig meer onderweg is? Blijven de vliegers constant of controleert men sneller? Het is het ene of het andere.

De minister heeft niets gezegd over de druk op de piloten. Ik neem aan dat er regels zijn voor de controles en onderhoudsbeurten van de vliegtuigen, maar men kan er zich toch niet van maken door te zeggen dat de veiligheid de eerste prioriteit is. De minister begon zijn uiteenzetting met de verklaring dat de veiligheid van vliegtuigen en luchthavens zijn grote prioriteit is. Laat me niet lachen. Een veertienjarige kon het hele Bestuur van de Luchtvaart enige tijd geleden voor aap zetten door rechtstreeks contact te leggen met de vliegtuigen in de lucht. En dan verklaart de minister dat de veiligheid van vliegtuigen en luchthavens zijn grootste prioriteit is. Ik herinner me dat de grote baas, de heer Kirsch, op de televisie verklaarde dat het wel moest gaan om onvoorstelbaar ingewikkelde spionage door een hoog opgeleid persoon die erin geslaagd was de veiligheidsvoorschriften van de regie te ontwijken. Het ging verdorie om de vrijetijdsbesteding van een snotneus. Welke conclusies werden daaruit getrokken?

Ik heb echt de indruk dat de minister deze zaken niet au sérieux neemt. De buurtbewoners, zeker deze van Diegem, stellen vragen over de druk op de piloten en op het materieel en de minister verklaart letterlijk dat «de toename van het luchtverkeer geen gevolgen heeft voor de veiligheid». Dat is niet ernstig.

Is er al eens een studie gemaakt over de toename van het aantal incidenten? De minister zal mij niet tegenspreken als ik zeg dat wij de jongste tijd meer ongevallen hebben gekend, ook in België. Mijn collega Jan Loones suggereert om eens een vergelijking te laten maken tussen de voorschriften waaraan de regionale luchthavens onderworpen zijn en die van Zaventem. Van een toename van de reglementering heb ik alleszins nog steeds niets gehoord. In feite heb ik de minister geen enkel initiatief weten nemen om de veiligheid te verhogen. Hij beweert dat verschillende instanties daarmee bezig zijn. En ja, als je navraag doet bij de Regie der Luchtwegen, bij het Bestuur van de Luchtvaart of bij Belgocontrol, dan krijg je allicht het antwoord dat zij het best geplaatst zijn om controles te organiseren.

De vraag is welke externe controles er gebeuren. Ik maak mij alleszins zorgen, net zoals iedereen trouwens die zich over de problematiek van de veiligheid op en rond de luchthavens een beetje informeert. Nog erger is dat ik na de verschillende vragen om uitleg die ik aan de minister heb kunnen stellen, tot de conclusie moet komen dat hij daar nooit ofte nimmer enig gevolg aan heeft gegeven. Alle problemen worden met de mantel der liefde toegedekt en op een onverantwoorde manier gerelativeerd. Dit getuigt van bijzonder weinig verantwoordelijkheidszin. Indien er zich een ongeval voordoet, zullen wij natuurlijk weer te horen krijgen dat dat niet te vermijden was. Ik zeg het vandaag in alle duidelijkheid: ongevallen zijn wel te vermijden en de minister zal zijn politieke verantwoordelijkheid bij een volgend ongeval niet ontlopen. Hij heeft de voorbije jaren niets ondernomen om ongevallen te vermijden en om de moordende druk in de luchthavens te verminderen. Ik kan alleen maar hopen dat hij niet zeer snel gedwongen zal worden om daarover verantwoording af te leggen.

M. le président. — La parole est à M. Daerden, ministre.

M. Daerden, ministre des Transports. — Monsieur le président, vous comprendrez aisément que je ne puis m'inscrire dans les conclusions tirées par M. Anciaux. À mes yeux, il faut vraiment être de mauvaise foi pour dire que, dans notre pays, on ne fait pas le maximum pour assurer la sécurité de notre aéroport. En effet, ce dernier est un des plus sécurisants du monde et tout est mis en œuvre pour améliorer constamment la situation. Il convient donc d'éviter de verser dans l'excès.

Comme vous l'avez évoqué vous-même à plusieurs reprises, monsieur Anciaux, il est vrai que, comme dans d'autres pays, nous sommes confrontés à une augmentation du trafic, laquelle implique d'augmenter, notamment, l'effectif en personnel pour effectuer des contrôles; sur ce point, nous procédons à une adaptation progressive.

J'insiste une fois encore sur le fait que tout est mis en œuvre pour maintenir et augmenter la sécurité mais, en la matière, le risque nul n'existe pas, il faut en être conscient.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

WETSONTWERP BETREFFENDE DE EURO (EVOCATIE)

*Algemene bespreking
(Artikel 60 van het Reglement)*

PROJET DE LOI RELATIVE À L'EURO (ÉVOCATION)

*Discussion générale
(Article 60 du Règlement)*

De voorzitter. — We vatten de bespreking aan van het wetsontwerp.

Nous abordons l'examen du projet de loi.

Volgens het Reglement geldt de door de commissie aangenomen tekst als basis voor de bespreking. (*Zie document nr 1-1022/3 van de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden van de Senaat. Zitting 1998-1999.*)

Conformément à notre Règlement, le texte adopté par la commission servira de base à notre discussion. (*Voir document n° 1-1022/3 de la commission des Finances et des Affaires économiques du Sénat. Session 1998-1999.*)

De algemene bespreking is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer D'Hooghe (CVP), rapporteur. — Mijnheer de voorzitter, de tekst die we nu bespreken, is in hoofdzaak een technische uitwerking van de stap die ons land op 1 januari 1999 zal zetten. Samen met tien andere lidstaten van de Europese Unie zal België dan toetreden tot de Economische en Monetaire Unie en de eenheidsmunt, de euro, aannemen. Het juridisch kader is vastgelegd in een aantal Europese regels. De verordeningen van 17 juni 1997 maken duidelijk welke positie de euro zal bekleden en wat de gevolgen van de overstap naar de eenheidsmunt voor de instellingen en de private rechtsverhoudingen zullen zijn. Deze regels hebben immers een rechtstreekse werking in de Belgische rechtsorde.

Alle Europese verplichtingen inzake de euro werden uitvoerig bestudeerd. Een aantal bepalingen van het Belgisch recht moeten nochtans in de aanloop naar een vlote invoering van de euro en de probleemloze toetreding tot de EMU via een wet aan de nieuwe omstandigheden worden aangepast.

Zowel in de kamer- als in de senaatscommissie beklemtoonde de minister meermaals dat het amalgaam aan technische correcties wellicht niet volledig is. Als er in de loop van de komende maanden nieuwe aanpassingen nodig zijn, dan zullen aanvullende teksten worden ingediend.

Vier belangrijke principes werden gehanteerd bij de redactie van het wetsontwerp. Deze wet slaat alleen op de overgangperiode waarin de euro en de Belgische frank in girale vorm naast elkaar zullen bestaan.

Naast de bepalingen waarvoor een wetswijziging nodig was, zullen nog koninklijke besluiten nodig zijn om de overgang naar de euro te begeleiden. Deze wet geeft trouwens in sommige aangelegenheden de Koning de mogelijkheid om later nog regelgevend op te treden.

Alleen maatregelen die rechtstreeks in verband staan met de euro worden in de wet opgenomen en de terminologie van de Europese verordeningen wordt overgenomen.

De maatregelen, bepaald in deze wet, moeten de continuïteit verzekeren, de overgang vergemakkelijken, de conformiteit waarborgen en een minimale nauwkeurigheid inzake omrekenen en afronden opleggen.

Na de bespreking in de Kamer werden enkele artikelen gewijzigd en werden, rekening houdend met de recente ontwikkelingen, enkele bepalingen toegevoegd. De Senaat heeft dit ontwerp geëvoceerd.

In de senaatscommissie wezen meerdere leden op het belang van de overgang naar de euro en op de omwenteling die dit zowel voor de particulieren als voor de gehele economie zal teweegbrengen.

Sommige senatoren benadrukten de gevolgen voor de internationale verplichtingen van België en derhalve de belangrijke rol die de Senaat hier te vervullen heeft.

De minister merkte op dat de euro een factor van monetaire stabiliteit zal zijn. Er is zowel de institutionele waarborg gelet op de onafhankelijke positie van de Europese Centrale Bank, als de wil en het vertrouwen van de landen die tot de EMU zullen toetreden.

Enkele commissieleden vreesden dat de hele operatie kostelijk zou zijn voor de kleinere ondernemingen. De particulieren lijken nu immers voldoende beschermd te zijn door de wettelijke waarborg van een kostenvrije operatie, maar als verzachtende omstandigheid ten aanzien van de KMO's haalde de minister aan dat in een overgangperiode van drie jaren is voorzien voor hun kostenverspreiding en dat reeds vanaf 1996 provisies mochten aangelegd worden wat nog eens herhaald is in de circulaire van oktober 1997.

Vóór 1 januari 2002 zal een inventaris worden opgemaakt van alle wettelijke bepalingen die bedragen bevatten. Niet alle wetteksten zullen opnieuw gepubliceerd worden, maar een grote eurowet zal zeker nodig zijn.

Wat de bevoegdheid van de Koning betreft om bepaalde sectoren uit te zonderen van de verplichting van dubbele affichering, deelde de minister mee dat er nog geen sectoren zijn aangewezen.

Naast deze punten, die strikt te maken hebben met voorliggende wetteksten, besprak de commissie ter gelegenheid van dit ontwerp samen met de minister de debatten die in de verschillende Europese gremia worden gevoerd over de externe vertegenwoordiging van de eurozone en de verhouding van de eurozone met de Europese Unie van de vijftien lidstaten.

Mijnheer de voorzitter, in afwachting dat de minister hier terug aanwezig is, zal ik nu de elementen toelichten die hij in de commissie heeft aangehaald in verband met de externe vertegenwoordiging van de eurozone. De minister vond dit een fundamentele kwestie, vooral voor de kleinere landen aangezien de eurozone op monetair vlak, dankzij de oprichting van de Europese Centrale Bank, een éénvormig standpunt zal innemen.

Wat het economisch beleid betreft, momenteel een bevoegdheid van respectievelijk de Europese Unie en de Raad van Ministers van de eurozone, is er nood aan een éénvormig standpunt op de diverse fora. De minister is van oordeel dat men hier zowel pragmatisch als standvastig moet zijn. Standvastigheid zal er zijn omdat de ECB, met aan het hoofd een voorzitter aangewezen voor een periode van acht jaar, een zekere stabiliteit zal hebben. De politieke vertegenwoordiging moet dezelfde stabiliteit nastreven omdat er in de praktijk nood is aan een eenvormig standpunt of ten minste aan een zekere gelijklopendheid in de verschillende standpunten als die van verschillende personen afkomstig zijn. Wij hebben immers als gesprekspartner de Verenigde Staten waar de heer Alan Greenspan het woord voert voor de Federal Reserve en waar het politiek standpunt wordt vertolkt door de heer Rubin, secretary of the Treasury.

Het voorstel van minister Viseur heeft tot doel de Europeanen op de verschillende fora een gemeenschappelijk standpunt te laten innemen. Daartoe wordt het standpunt van de Euro 11-zone vóór de vergaderingen op de diverse fora voorbereid met de commissie, op basis van overleg tussen de verschillende ministers. Tijdens de informele vergadering van Ecofin in Wenen is overeengekomen dat de informatie die nodig is voor deze voorbereiding zo snel mogelijk moet worden uitgewisseld. In de zomer van 1998 werd dit reeds in de praktijk gebracht naar aanleiding van de crisis in

Rusland. De betrokken ministers willen het systeem van telefonisch overleg, zoals dit is gebruikt tijdens de Russische crisis, verder uitwerken zodat ze vóór de verschillende vergaderingen het in te nemen standpunt kunnen bespreken.

Een ander probleem is de manier waarop een standpunt wordt verwoord. In welke omstandigheden is een gemeenschappelijk standpunt nodig? In dit verband werden twee gevallen naar voren gebracht: de crisissituaties en de vertegenwoordiging in het buitenland. Alle landen zijn het ermee eens dat het standpunt wordt verwoord door de voorzitter van de eurozone; die is niet tegelijkertijd de voorzitter van Ecofin wanneer hij afkomstig is uit een van de vier landen die geen deel uitmaken van de eurozone. De missies naar het buitenland gebeuren op initiatief van de voorzitter van de eurozone die wordt vergezeld door een lid van de Europese Commissie. Steeds wordt het standpunt van de elf landen van de eurozone vertolkt. Zo is de Oostenrijkse minister van Financiën naar Rusland gereisd namens de elf lidstaten nadat hij zijn collega's had geraadpleegd over het door hen in te nemen standpunt.

Bij een crisis moet onmiddellijk worden gereageerd en is dus een persoon nodig die het politieke standpunt verwoord. Men is het erover eens dat ook in dit geval de voorzitter van de eurozone, na overleg met zijn collega's, het standpunt van de elf moet vertolken.

Vervolgens is er de externe vertegenwoordiging in een aantal internationale fora. De minister heeft in dit verband de G7, het IMF, de G10 en de G22 als voorbeeld aangehaald. Het meest delicate punt is de vertegenwoordiging in de G7. Die is samengesteld uit de zeven voornaamste industrielanden, waaronder drie leden van de eurozone: Frankrijk, Duitsland en Italië. Deze drie leden worden door zes personen vertegenwoordigd: drie ministers en de drie gouverneurs van de respectieve centrale banken. De heer Strauss-Kahn is van mening dat het mogelijk moet zijn om deze zetelverdeling zodanig te wijzigen dat de Europese Centrale Bank en de voorzitter van de eurozone moeten kunnen deelnemen ook al behoort deze laatste niet tot een G7-land. Dit Franse voorstel is interessant omdat het de erkenning van een autonoom standpunt van de eurozone inhoudt. Het moet de invloed van Europa voor de andere zones aanvaardbaar maken. Dat standpunt werd echter niet gedeeld door de gouverneur van de Franse Centrale Bank.

Een tweede forum is het IMF en zijn Interimcomité, dat uit 24 ministers bestaat. Momenteel is noch de Europese Centrale Bank, noch de economische macht die de eurozone vormt, hierin vertegenwoordigd. In de toekomst zou het standpunt van de eurozone in het Interimcomité worden vertolkt door haar voorzitter, terwijl de Europese Centrale Bank het statuut van waarnemer bij het IMF zou hebben. Deze oplossing werd reeds tijdens de recentste vergadering van het Interimcomité toegepast. De voorzitter van de eurozone was een Oostenrijker. Aangezien Oostenrijk deel uitmaakt van de kiesgroep die door België wordt voorgezeten, heeft de Belgische minister eerst in naam van België gesproken, waarna de Oostenrijkse voorzitter zijn plaats heeft ingenomen.

De vertegenwoordiging in de G10 lijkt me van minder belang. Wat zich heeft voorgedaan met betrekking tot de G22 is evenwel opmerkelijk. Dit forum bestaat uit de landen van de G7 en vijftien opkomende landen. In dit forum hebben de vier kleine leden van de G10, waaronder België, een gemeenschappelijke actie ondernomen. Men kan geen forum oprichten los van het IMF; dat zou de werkzaamheden van het IMF op het vlak van de probleemanalyse alleen overdoen. De oplossing van de vier landen bestaat erin deze rol toe te kennen aan het Interimcomité en de eurozone. Aangezien de eurozone de opkomende landen financieel moet steunen, dient ze ook vertegenwoordigd te zijn in dit forum, dat volgens de vier moet verdwijnen.

De heer Strauss-Kahn stelde daarop voor het Interimcomité van het IMF om te vormen tot een vast comité, dat de politieke vleugel van het IMF kan vormen. De Amerikanen hebben erkend dat de G22 moest worden uitgebreid met de vier landen van de G10. Het voorstel tot uitbreiding werd onmiddellijk uitgevoerd.

Er is duidelijk gebleken dat de elf leden van de eurozone op deze vier fora met een gemeenschappelijk standpunt naar voren willen treden. De minister heeft er in naam van België op gewezen dat de voorzitter van de eurozone de meest geschikte persoon is om de elf te vertegenwoordigen. De impact van Europa en de continuïteit moeten immers verzekerd zijn.

Er werd voorgesteld het presidentschap niet toe te kennen op basis van een halfjaarlijkse beurtrol, zoals dat bij Ecofin gebeurt, maar door de verkiezing van een *primus inter pares* zoals in het Interimcomité van het IMF. Dat betekent dat de voorzitter wordt aangewezen voor een periode van één of meer jaren en dat er eveneens een vice-voorzitter wordt verkozen. Indien de voorzitter afkomstig is uit een land van de eurozone dat geen lid is van de G7, moet de vice-voorzitter minister zijn van een land van de G7, en omgekeerd. Met deze formule wordt de continuïteit verzekerd.

Deze voorstellen zullen op de Europese Top in november worden besproken.

Dat was het meest interessante gedeelte van het debat omdat deze materie nog niet ter sprake was gekomen op andere binnenlandse fora.

Voorts werd er gesproken over het fiscaal beleid en de fiscale harmonisatie. Velen waren de mening toegedaan dat het opstarten van de euro een versnelling in de fiscale harmonisatie zal teweegbrengen. Hoewel de hindernissen tot voor kort onoverkomelijk leken, kan er momenteel een evolutie in positieve zin worden waargenomen. De werkwijze van de groep Monti en van de Europese Commissie levert hoopgevende resultaten op. België is er steeds van uitgegaan dat men zich niet mag toespitsen op een bepaald onderdeel, maar dat iedereen in het bad moet, zodat iedereen wordt ingezeept. Dat betekent dat alle aspecten van de fiscale harmonisatie samen moeten worden bekeken.

Naast de bespreking van de zichtbare ongelijkheden moeten de vennootschapsbelasting, de belasting op het spaargeld en de andere aspecten van de fiscaliteit worden bestudeerd ten einde na te gaan op welke manier er in deze materie vooruitgang kan worden geboekt.

Binnen afzienbare tijd zal de Europese Commissie een eerste interimrapport opstellen met een grondige analyse van de belastingmechanismen in elke lidstaat.

De minister heeft enkele concrete systemen geschetst, zoals de gedragscode, de belasting op het spaargeld en de BTW-dossiers.

De rest van de bespreking werd vooral toegespitst op enkele elementen in de rand van het ontwerp. Aangezien er geen amendementen werden ingediend, werd de tekst integraal goedgekeurd. (*Applaus.*)

M. le président. — Je propose de suspendre nos travaux jusqu'à l'arrivée du ministre.

Ik stel voor de werkzaamheden te onderbreken in afwachting van de komst van de minister.

M. Hatry (PRL-FDF). — Monsieur le président, en tant que président de commission, j'ai pris l'engagement, vis-à-vis du monde économique et social, que ce texte serait voté au plus tard à la fin du mois d'octobre. Jeudi serait donc pour nous la dernière occasion de le voter. Évidemment, si le ministre n'est pas présent...

M. le président. — Le ministre a un empêchement majeur, il nous rejoindra dans quelques instants.

La séance est suspendue.

De vergadering is geschorst.

— *La séance est suspendue à 15 h 15.*

De vergadering wordt geschorst om 15.15 uur.

Elle est reprise à 15 h 20.

Ze wordt hervat om 15.20 uur.

M. le président. — La séance est reprise.

De vergadering is hervat.

Het woord is aan de heer Coene.

De heer Coene (VLD). — Mijnheer de voorzitter, allereerst wens ik de rapporteur te danken die, ondanks de afwezigheid van de minister, uitvoerig verslag heeft uitgebracht over de discussie in de commissie.

De liberale fractie heeft dit ontwerp geëvoceerd, omdat wij van oordeel zijn dat deze aangelegenheid in de feiten bijzonder nauw verbonden is met de internationale verdragen die ons land heeft ondertekend, om deze reden moet deze materie dan ook in de Senaat worden besproken vóór het ontwerp definitief wordt goedgekeurd.

Wij hebben geen amendementen ingediend omdat het ontwerp in hoofdzaak technische voorwaarden vastlegt die tijdens de overgangperiode de verhouding tussen de Belgische frank en de euro regelen.

De invoering van de euro zal voor ons land een enorme omwenteling betekenen, alleen al door het numerieke verschil dat de nieuwe munteenheid zal hebben ten opzichte van de Belgische frank. In Duitsland en Nederland zal dat veel minder zijn.

Aangezien de invoering van de euro een grote mentaliteitswijziging en aanpassing zal vereisen, valt het te betreuren dat de overheid niet heeft geopteerd voor een veel eenvoudiger overgangsstelsel. In België moet de privé-persoon voor de euro kiezen tussen 1 januari 1999 en 31 december 2001. Zijn keuze is wel onomkeerbaar.

Door deze keuzemogelijkheid zullen de banken in België het niet gemakkelijk hebben. Op elk ogenblik moeten ze immers nagaan of hun klanten in Belgische frank of in euro werken. Dit is een ingewikkelde manier van werken, zodat fouten niet kunnen worden uitgesloten. In de praktijk moedigen de banken hun klanten nu reeds aan om onmiddellijk naar de euro over te schakelen, omdat dit het werk vergemakkelijkt. Of dit voor de consument een verbetering is, valt echter te betwijfelen.

Waarom het zo ingewikkeld maken als het eenvoudig kan? In Nederland kan dat blijkbaar wel. Daar is de overgangsregeling veel eenvoudiger, ook voor de banken. In Nederland blijven alle bestaande rekeningen in gulden tot op het einde van de overgangperiode. Degenen die een eurorekening wensen, moeten hiervoor een nieuwe rekening openen die losstaat van de bestaande rekeningen. Uiteraard kunnen ze transacties doen van de ene rekening naar de andere. Er is dus geen onomkeerbaarheid en ook voor de banken is het duidelijk. Op een nog te bepalen tijdstip zullen op één dag alle rekeningen in gulden naar de euro worden omgezet.

Het Nederlandse systeem is dus veel eenvoudiger zowel voor de consumenten als voor de financiële instellingen. In Nederland moeten de banken niet dagelijks nagaan welke rekeningen in euro zijn.

Ons land heeft gekozen voor een systeem dat de indruk geeft dat een groot deel van de bevolking als eerste in Europa overschakelt naar de euro, maar dit systeem zal voor alle betrokkenen moeilijkheden en in elk geval bijkomende kosten opleveren, terwijl de problemen in ons land reeds groter zullen zijn ingevolge het grotere verschil tussen de waarde van frank en euro. Ik herhaal dat ik het betreurt dat de overheid niet voor een eenvoudigere en transparantere oplossing heeft gekozen.

Een ander probleem is de kostprijs van het omschakelen naar de euro voor de kleine en middelgrote ondernemingen. Een studie van het NCMV raamde dat deze kostprijs zou kunnen oplopen tot 2% van de omzet. De winst van heel wat kleine KMO's ligt echter in die orde van grootte, waardoor de kosten van de omschakeling bijzonder zwaar wegen.

Zoals de minister in de commissie heeft beklemtoond, kunnen deze kosten natuurlijk over drie jaar worden gespreid. Maar zelfs als die mogelijkheid openblijft, dan nog moet één derde van een jaarinkomen worden besteed aan de omschakeling van het systeem. Ik vraag me af welke werknemer zou aanvaardden dat zijn loon met één derde per jaar wordt geamputeerd.

Door in te roepen dat die bedrijven de kosten over drie jaar mogen afschrijven, maakt men er zich al te gemakkelijk vanaf. Zelfs gespreid over een periode van drie jaar blijven de kosten aanzienlijk. Zelfs als het maar om 1,75% of 1,5%, van de omzet gaat, dan nog blijft de kost te zwaar. Ik vind dat in deze te weinig aandacht wordt besteed aan de kosten die een omschakeling voor

een kleine onderneming met zich brengt. Vooral oudere KMO-bedrijfsleiders zullen er de brui aan geven. Ze zullen de overgangperiode tot 2002 trachten door te komen en zullen dan de boeken dichtdoen. Een gedeelte van de economische activiteit zal zodoende verdwijnen.

De omschakeling beperkt zich niet tot het vervangen van enkele rekenmachines. Allerhande andere apparatuur dient te worden aangepast. De pc's moeten worden aangepast, de weegschalen, enzovoorts. Het gaat dus om meer dan de software alleen.

Ik geef toe dat de huidige minister pas is aangetreden lang nadat dit ontwerp reeds in de Kamer werd goedgekeurd. Niettemin betreuren wij dat de regering niet heeft geopteerd voor een meer gebruiks- en consumentvriendelijke oplossing voor de overgang naar de euro.

Verder wordt de hele overgang overwegend bij koninklijk besluit geregeld. Zodoende wordt de parlementaire controle over het gebeuren uitgehold. De minister zal wellicht opwerpen dat de parlementsleden nog steeds een beroep kunnen doen op hun recht tot interpellatie. Maar het ware beter geweest deze maatregelen bij wet te nemen zodat de discussie hierover in het Parlement had kunnen worden gevoerd en de grootste euvels op voorhand hadden kunnen worden weggewerkt.

De VLD-fractie zal voor dit ontwerp stemmen, omdat de technische aspecten ervan haar goedkeuring wegdragen. Wij blijven echter diep ongelukkig over de gevolgde procedure en over de al te ingewikkelde en lange overgangsregeling in België. De overheid heeft een kans gemist om de Belgische consumenten en bedrijven een gebruiksvriendelijk systeem aan te bieden.

M. le président. — La parole est à M. Hatry.

M. Hatry (PRL-FDF). — Monsieur le président, je voudrais à mon tour féliciter le rapporteur pour la qualité de son travail.

J'adhère aux arguments développés par M. Coene en ce qui concerne l'évocation par le Sénat de ce projet de loi. J'établirai un parallèle avec la proposition de loi que nous avons examinée ce matin. L'attribution quasi exclusive de la primauté à la Chambre des projets de loi qui se réfèrent, par une qualification, parfois arbitraire, à l'article 78 de la Constitution est une fois de plus discutable. En effet, même si ce projet s'inscrit dans le cadre de l'article 78 de la Constitution, il découle incontestablement d'une obligation internationale de la Belgique et aurait pu, de ce fait, entamer son cheminement au Sénat. Il y a là matière à réflexion pour l'avenir.

Plutôt que les aspects techniques dont ce projet de loi est l'aboutissement, je me consacrerai à l'examen des perspectives qui s'offrent à nous en matière d'application concrète de l'euro.

L'essentiel du suspense est terminé. Pendant des années, nous nous sommes interrogés quant à savoir si la Belgique ferait partie du peloton de tête. C'est maintenant chose faite.

Le présent projet de loi constitue un maillon d'une suite de décisions qui témoignent, en matière monétaire, d'une très bonne continuité depuis le début des années 80. De 1972 à 1979, il y eut le serpent monétaire qui regroupait une série de monnaies dont le franc belge, autour du Deutsche Mark. Nous avons fait partie du premier système monétaire européen de 1979 à 1998, avec l'alerte dramatique de 1992-1993 qui faillit mettre fin à ce système mais qui fut, heureusement, maîtrisée. Je rappelle également le rattachement au Deutsche Mark en 1990 et, à présent, l'entrée dans la troisième phase de l'Union économique et monétaire. Tout cela témoigne d'une excellente continuité, malgré le fait que, durant cette longue période, différentes coalitions exercèrent le pouvoir dans notre pays. Sans cette cohérence dans la politique monétaire menée, je n'hésite pas à dire qu'un Deutsche Mark vaudrait aujourd'hui 30 francs belges au lieu des 20,61 francs environ, valeur reprise pour le début du système euro.

À côté de cette remarquable performance monétaire, force est de constater que les aspects macro-économiques et sociaux du pays ne témoignent pas du tout de la même bonne santé. En ces domaines, la politique globale du gouvernement n'est certainement pas une réussite et cela m'inquiète vivement. À certains égards, la Belgique s'apparente à un pays méditerranéen — je pense au poids de la dette avec nos 118% qui constituent cepen-

dant un progrès par rapport aux 133% que nous avons connus —; à d'autres égards, à un pays scandinave, lorsqu'il s'agit du niveau des prélèvements des pouvoirs publics sur les revenus des contribuables. De nombreuses instances sérieuses s'accordent sur ce point : nous rejoignons la Suède, le Danemark et la Finlande, avec 50% de prélèvements publics par rapport au PIB.

En ce qui concerne les deux aspects que je viens d'évoquer, notre situation macro-économique n'est guère brillante.

Nous sommes également confrontés à certains problèmes dont la gravité découle directement de notre entrée dans l'Union économique et monétaire. Je pense entre autres au coût du travail et à l'une de ses conséquences, à savoir que nos entreprises pour rester performantes se doivent d'être superproductives. Toute une série d'entre elles éprouvent donc des difficultés et les menaces de fermeture se multiplient. Nous nous trouvons donc confrontés à une armée de chômeurs que nous parvenons à calmer par une indemnisation médiocre, mais, en principe, durable. Bien entendu, là ne réside pas la solution idéale. Selon les auteurs des différentes estimations, le nombre de chômeurs oscille entre 400 000 et un million. Il s'agit-là de gens qui auraient voulu et pu travailler. J'aborderai le problème de la flexibilité dans un moment.

Mme Semer prend la présidence de l'assemblée (article 16.2 du Règlement)

Je souhaite aussi souligner que l'entrée dans l'euro est essentielle pour la Belgique. Il me paraît évident que les avantages sont de loin supérieurs aux inconvénients. Il s'agit d'une union économique et monétaire définitive dont il paraîtrait très difficile de se retirer dès lors qu'on y a adhéré. Cela vaut pour la Belgique comme pour les autres États membres. Il s'agit me semble-t-il d'une étape vers une union politique plus forte à condition que les politiques économiques et sociales soient mieux harmonisées. Pour la Belgique, ce processus va de pair avec le retour à une participation à la politique monétaire qui jusqu'à présent s'est limitée à suivre de près, sans aucune indépendance, les décisions de la Bundesbank. Cela nous permet également de constituer une monnaie de réserve après la phase de mise au point et de confiance à susciter à l'égard de l'euro. Les difficultés résultant de spéculations paraissent impossibles tant la masse monétaire en cause est grande et permet donc peu de spéculations. Il suffit de voir les évolutions différentes des devises scandinaves selon qu'elles sont à l'intérieur ou à l'extérieur de l'euro XI. Il est clair que la Suède et le Danemark ont plus de problèmes que la Finlande par exemple.

L'Union économique et monétaire favorise également la transparence en matière de prix tant pour les consommateurs que pour les investisseurs ou encore pour le commerce extérieur. Il y a par conséquent, en principe, une réduction des coûts à l'échelle d'un grand marché ainsi qu'une compétition accrue.

Étant donné l'historique de certains pays de l'euro XI, je trouve personnellement qu'il est heureux que l'on ait opté pour la stabilité des prix, comme règle de base de la Banque centrale européenne. En effet, certains pays auraient sans cela persévéré dans des politiques qui se sont avérées suicidaires dans le passé. L'Union économique et monétaire permet d'exercer une pression extérieure sur des gouvernements faibles pour qu'ils pratiquent des politiques budgétaires, sociales et économiques saines. C'est bien le cas pour notre pays. Petit détail enfin, l'euro représente également une économie de change pour les voyageurs — 23 milliards de francs belges pour notre pays.

Néanmoins, à côté de tous ces avantages, il est tout de même des désavantages qu'il convient de mentionner. Je pense principalement au manque de vision coordonnée en matière de politique économique et sociale ainsi que les désaccords sur le plan politique. Nous assistons à une absence de volontarisme en matière de politiques économique et sociale. Et il faut bien reconnaître que l'Union, au niveau des 11 — sans parler des 15 —, n'est pas véritablement unifiée et ne constitue pas une zone monétaire optimale, notamment en raison du facteur social. Sur le plan social la situation est totalement différente de celle des États-Unis ; cela se vérifie au niveau des législations et des réglementations mais aussi par les aspects culturels ou par la mobilité ou l'absence de celle-ci. On assiste en Europe à une compartimentation en une mosaïque de

territoires peu harmonisés et peu susceptibles de communiquer entre eux. C'est là la grande faiblesse de l'Union que nous sommes en train de créer.

Outre ces facteurs inhérents qui ne s'atténueront peut-être qu'avec le temps, il convient de signaler la disparition d'une flexibilité dont disposaient de nombreux gouvernements. La Belgique en a fait usage la dernière fois en 1982, avec la dévaluation de 8,5 %, suivie de quelques ajustements qui furent des non-révaluations. En pratique, cette flexibilité que la Belgique n'a jamais utilisée depuis une quinzaine d'années mais qui était nécessaire à d'autres pays de l'Union, est donc appelée à disparaître. Cela pose un problème à l'égard d'une politique homogène. Par exemple, s'il est aujourd'hui hautement souhaitable pour des pays comme l'Allemagne, la France et même la Belgique de baisser les taux d'intérêt, pour d'autres pays, en pleine efflorescence comme le Portugal, l'Irlande ou la Finlande, une diminution des taux d'intérêts contribuerait à une aggravation des coûts et à une hausse du coût de la vie. Nous nous trouverons donc confrontés à de nombreux problèmes qui, aujourd'hui, n'apparaissent pas, vu l'enthousiasme avec lequel — dans une certaine mesure, à juste titre — nous percevons les avantages, en oubliant les inconvénients.

Je passe sous silence le fait que pour l'Allemagne, le seul pays à perdre une partie de sa souveraineté en matière monétaire, à cette occasion, le sacrifice est évidemment plus important que pour les pays qui s'alignaient sur la politique de la *Bundesbank*.

Quelles sont les conditions du succès de cette troisième phase de l'Union économique et monétaire ? Il convient de se poser la question parce qu'en réalité, toutes les unions économiques et monétaires et particulièrement les harmonisations monétaires n'ont pas toujours été une réussite. En Europe occidentale, nous avons connu l'Union monétaire latine qui a existé sur papier de 1865 à 1926. La mention de cette période ainsi que l'énumération des pays concernés — la France, la Belgique, la Suisse, l'Italie et la Grèce — suffisent à témoigner qu'aucune harmonisation politique ou économique n'existait à l'époque entre ces pays. En 1926, cette union est morte de sa belle mort et plus personne n'en a parlé.

À côté de cet échec, on peut évidemment citer l'exemple du *Zollverein* qui est devenu l'empire allemand et où les monnaies se sont unifiées progressivement entre 1838 et 1875 pour déboucher sur le mark. Un autre exemple est celui des États, progressivement seulement unifiés en matière monétaire des États-Unis, lesquels disposaient de dollars différents jusque vers 1865.

Il faut souligner aussi que, parfois, les contraintes d'une monnaie unique sont moins lourdes que celles que nous avons introduites dans l'Union économique et monétaire. J'en veux pour exemple la réussite de l'Union économique belgo-luxembourgeoise qui a connu de 1922 à 1936 et de 1944 à ce jour une monnaie unique avec un minimum d'harmonisation.

Les questions qu'on peut encore se poser sont multiples, la première étant de savoir comment assurer le succès. Il est des aspects qu'il ne faut pas harmoniser et surtout pas européaniser et qui doivent très largement rester, à ce stade, un des rares facteurs d'adaptabilité subsistant à l'égard des gouvernements nationaux : il s'agit de la politique salariale.

À mon sens, ce serait une erreur de vouloir pratiquer une formation salariale uniforme à l'échelon de l'Europe. En effet, les niveaux et les variations de productivité sont différents tout comme la façon dont le travail et l'entreprise sont organisés. En conséquence, il faut garder ce facteur de souplesse et je suis totalement hostile à l'idée de négociations collectives à l'échelon des Quinze pour arriver en théorie à un véritable résultat européen. Nous savons dès à présent combien il est difficile dans une économie aussi petite que l'économie belge, d'arriver à des conventions interprofessionnelles plus ou moins harmonisées. Qu'ils résultent de la décision légale du gouvernement qui impose un taux maximum d'augmentation salariale — 5,7 % ou 6,1 % selon la période — ou de conventions collectives, négociées de tels accords ne tiennent pas compte des différences de niveau de productivité, ni des différences de variation de productivité, ni des différences de résultats entre secteurs et même, à l'intérieur d'un secteur, entre les entreprises.

Lorsque j'entends des appels en faveur des conventions européennes, cela me fait froid dans le dos, car si elles étaient conclues, l'un des facteurs essentiels de flexibilité dont nous avons besoin, disparaîtrait. Ces facteurs de flexibilité, nous les avons pratiquement tous éliminés et nous en supprimons encore un avec la disparition des flexibilités de parité monétaire entre les différents pays. C'est pourquoi j'estime que ce volet social doit être traité par chacune des nations et, au sein de celles-ci, ressortir au débat sectoriel, voire d'entreprise. Il faut, dans une certaine mesure, accepter que les décisions prises par la Banque centrale européenne ne correspondent pas nécessairement aux souhaits individuels de chaque pays.

Par conséquent, d'autres techniques économiques et sociales devront être mises en œuvre de façon ponctuelle. Peut-être verra-t-on renaître des règlements d'autrefois ? Ainsi, en matière de crédit à la consommation et de vente à tempérament, on a insisté dans le passé sur l'importance des acomptes ou de la durée des prêts. Pour éviter la surchauffe on a, par exemple, interdit les achats à tempérament supérieurs à un certain nombre de mois ou imposé des acomptes minima pour les objets de consommation durables comme les voitures ou les réfrigérateurs.

Peut-être faudra-t-il imaginer de nouveaux instruments pour tenir compte du fait que les taux d'intérêts arrêtés par la Banque centrale européenne ne sont pas nécessairement faits sur mesure pour chaque pays.

Les décisions prises par la Banque centrale européenne ne devront pas être considérées comme un costume de confection, mais plutôt comme un « décrochez-moi ça » et il nous appartiendra de nous installer dans ce costume et d'examiner s'il est confortable. Dans la négative, il conviendra d'ajuster, avec une couturière « maison », la longueur du pantalon ou la largeur du veston.

Je ne suis nullement convaincu que l'objectif de stabilité des prix, laquelle est essentielle pour la Banque centrale européenne, et de stabilité externe de la monnaie par rapport au dollar, selon la thèse française, sont conciliables. Un débat extrêmement délicat et difficile sera nécessaire à cet égard, monsieur le vice-premier ministre.

Personnellement, je crois qu'il serait erroné de se baser sur une monnaie quelque peu erratique, le dollar, qui fait l'objet d'un *benign neglect* de la part des autorités américaines quant à sa valeur internationale. En réalité, le commerce extérieur des États-Unis ne représente qu'une fraction limitée de leur PNB. Par contre, dans les pays où l'exportation sur les marchés internationaux tient une place considérable, comme la Belgique où elle représente 60 % du PIB, il était très important pour la compétitivité, de s'intéresser à la parité internationale de la monnaie. La Belgique dépend davantage que les États-Unis de son commerce extérieur, mais, après l'euro, elle n'en sera plus au stade actuel des petits pays de l'Union européenne, comme les Pays-Bas, le Luxembourg ou le Danemark ou nous-mêmes. Nous ne devons plus nous préoccuper, comme par le passé, autant de la parité du dollar par rapport au nouvel euro. Il serait erroné de vouloir concilier, sur la base de l'expérience passée, deux objectifs qui, à terme, seront incompatibles. De toute façon, le marché tranchera.

Par ailleurs, je tiens encore à souligner un point au sujet duquel je crains que nous n'ayons pas choisi la bonne méthode. En ma qualité de président de la commission des Finances et des Affaires économiques, j'ai participé à des débats au Parlement européen, au sein de la sous-commission monétaire. Il a été demandé au cours des réunions que les représentants de la Banque centrale européenne viennent, chaque mois, faire rapport non seulement devant le comité ad hoc du Parlement européen, mais également devant les parlements nationaux. Ceci représenterait, ne fût-ce qu'au point de vue matériel, une contrainte de fait d'une lourdeur considérable.

J'estime de plus que nous ne devons pas nous diriger dans cette voie, sur le plan des conceptions institutionnelles. En effet, le politique doit, à mon sens, s'imposer une certaine distance. À quoi sert-il d'avoir veillé à l'indépendance des banques centrales nationales si l'on permet ensuite la politisation continue de la gestion de la Banque centrale européenne ? Je crois qu'il y a là une contradiction très nette, qui a été résolue par exemple, de façon correcte aux États-Unis.

Les quatre points — des recommandations — sur lesquels je viens d'insister ne représentent qu'une partie des aspects auxquels il faudra être attentif. Le chemin ne sera pas facile.

Monsieur le vice-premier ministre, vous connaîtrez des moments difficiles dans les premiers temps du fonctionnement de cette nouvelle unité qu'est l'euro.

Mais, des discussions qui se tiendront au sein du comité de direction de la BCE, naîtra une politique dont je souhaite qu'elle rejoigne le plus vite possible la qualité de la gestion du *Federal Reserve System* qui, à mon avis, a très bien fonctionné au cours des toutes dernières années. Je pense que c'est en ce sens qu'il faut aller.

Dans le cas spécifique de la Belgique, celle-ci entre dans l'union avec des atouts. Je pense d'abord à la réduction du déficit qui, même si notre dette atteint encore 118 %, est un fait. Il faut maintenir le cap avec le surplus primaire de 6 %.

Ensuite et bien que cet élément soit aléatoire et puisse fondre comme neige au soleil en cas de mauvaise politique, on oublie parfois que la Belgique est un des rares pays européens, après la Suisse, dont les créances sur l'étranger sont très élevées.

Ces créances représentent plus de 20 % de notre produit intérieur brut. Il est clair que peu de pays ont une position aussi enviable. Mais restons prudents, car cette accumulation de créances avait, par exemple, fondu entre 1979 et 1981, en deux ou trois ans, en raison d'une mauvaise politique économique et budgétaire. Soyons donc satisfaits, mais ne croyons pas que la pérennité de cet état de choses puisse être assurée en cas de politique erronée.

La pression européenne est une chance pour la Belgique. Les gouvernements belges ont, en fait, été très rarement à même de prendre d'initiative les bonnes décisions, mais ils les ont prises sous des pressions extérieures sans lesquelles nous serions dans une situation bien plus mauvaise — je ne dirai pas la situation d'une république bananière, bien qu'il y en existe de très honorables.

Par conséquent, je considère que le fait que nous soyons encadrés par l'euro et par les contraintes de l'euro XI, est positif. J'ajouterai que nous avons heureusement une population inventive, travailleuse et relativement riche — d'où un aspect multiplicateur — et des autorités publiques pauvres et à la marge de manœuvre limitée, ce qui est également non négligeable. Reste à savoir dans quel sens il convient d'employer le terme « pauvres ». De temps à autre en effet, l'on peut se demander si, plutôt que de travailler ensemble à une tâche commune, nous ne nous perdons pas en querelles internes.

Par contre, concernant le chômage, personne ne pourrait dire, en termes de comparaisons internationales, où nous en sommes. Le chômage est, dans une certaine mesure, avec son indemnisation indéterminée dans le temps, la rançon qu'il a bien fallu payer pour la monnaie forte, et l'exigence de la productivité des entreprises a, hélas, entraîné la fermeture de celles qui ne parvenaient pas à augmenter leur productivité d'année en année.

Nous avons aussi le luxe d'une administration riche en personnel. La fédéralisation n'a pas, jusqu'à présent, été un instrument qui aurait fait maigrir, si je puis dire, l'administration fédérale ou freiné les développements au niveau des entités fédérées.

Le rapport du ministère de la Fonction publique sur les effectifs me laisse de plus en plus perplexe. Ainsi, dans le domaine culturel, on en est resté aux chiffres de 1989, car on ne publie plus de chiffres depuis lors. Je m'interroge très sérieusement sur ce qui se passe. Comment se fait-il qu'en ce domaine, personne n'ait de vision globale ? C'est tout à fait incroyable.

J'ai évoqué la taxation excessive. À cet égard, il faudrait permettre à ceux qui gagnent leur vie d'utiliser davantage leurs revenus comme ils le souhaitent. J'ai aussi cité le coût élevé du travail, le manque de flexibilité et l'indexation généralisée, bien que cette dernière ne nous nuise pas tellement à l'heure actuelle en raison de la modération du taux d'inflation. Il convient de mentionner par ailleurs la lenteur de nos décisions politiques. Nos gouvernements sont tous des gouvernements de coalition, de sorte que nous ne parvenons pas à atteindre des résultats comparables à ceux obtenus par des pays sachant mettre en œuvre des changements significatifs en l'espace de quelques mois.

Quoi qu'il en soit, je pense que nous partons avec d'indéniables atouts, nonobstant la grande faiblesse de nos politiques économique et sociale. J'espère que le gouvernement appelé à entrer en fonction après les élections de juin 1999 sera en mesure de remédier aux handicaps de la société belge. Les gouvernements en place depuis 1982 ont réussi à maintenir le cap en matière de politique monétaire au prix de louables efforts. Il convient à présent d'apporter les corrections requises en matières économique et sociale. (*Applaudissements.*)

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Moens.

De heer Moens (SP). — Mevrouw de voorzitter, zoals iedereen weet, bestaat de SP-fractie bijna uitsluitend uit eurofielen. Wij zijn onvoorwaardelijke voorstanders van Europa en de euro. Maar alhoewel wij het wetsontwerp volmondig steunen, blijft er toch wel een zekere scepsis over die verband houdt met het feit dat wij altijd hebben gepleit — en het pleit verloren hebben, dat is duidelijk — voor de primauteit van de politiek. Wij waren van oordeel dat op Europees niveau eerst de politiek in orde moest zijn en dat daaruit de voor ons eerder technische gevolgen, zoals een eenheidsmunt, moesten voortvloeien en niet omgekeerd. De toelichting bij het wetsontwerp blaakt eigenlijk van optimisme en gaat uit van het pragmatische standpunt dat na de eenmaking van de munt de rest vanzelf wel zal volgen. Toch krijgen we kippenvel als we eraan denken wat het gevolg kan zijn van het feit dat er op Europees vlak inzake economisch, sociaal, fiscaal en monetair beleid nog altijd geen politieke eensgezindheid bestaat.

Ik geef u de volgende drie meest in het oog springende voorbeelden. Er bestaat nog altijd geen eenheid op het vlak van fiscaliteit en deze wordt evenmin in het vooruitzicht gesteld. Het verschil in belang van directe en indirecte belasting, de verschillen in accijns- en BTW-tarieven zullen waarschijnlijk wel kleiner worden, maar even waarschijnlijk zullen er nog altijd vorken blijven bestaan die uiteraard consumptiestromen tussen de verschillende landen zullen veroorzaken. Dergelijke consumptiestromen, en ook geldstromen tengevolge van verschillende roerende belastingen, veroorzaken uiteraard monetaire problemen. Hoe kan de wisselkoers van de munten tegenover de euro in stand worden gehouden als deze consumptie- en geldstromen belangrijk zijn ?

Een ander voorbeeld is de parafiscaliteit. Indien de loonkosten zo ongelijk blijven als nu door de grote verschillen in RSZ-bijdragen, dan zullen de verschillen in productiekost en concurrentiekracht tussen de landen ook enorm groot blijven. Daarover moeten we ons geen illusies maken. Grote concurrentieverschillen betekenen betalingsbalansproblemen en dus pariteitsproblemen.

In de toelichting bij het ontwerp lezen we dat de Europese Centrale Bank de instrestvoeten binnen de perken zal kunnen houden en ik wil dat graag geloven. Indien de schuld van particulieren, vennootschappen en overheid van land tot land zeer verschillend is, kan ik toch niet geloven dat de markt de instrestvoeten niet uit elkaar zal halen en dan worden we met enorme monetaire spanningen geconfronteerd.

De minister blijft optimistisch en ik wil hem daarin graag volgen. Ik hoop dat het pragmatisme zal winnen, omdat we politiek natuurlijk niet klaar zijn om in Europa eensgezind op te treden. Ik hoop dat we vooruitgaan, maar ik vrees dat als we doen wat we nu doen, namelijk de paarden achter de wagen spannen, de paarden misschien op vier voeten zullen afremmen en we uiteindelijk zullen stilstaan of eventueel zelfs achteruitgaan. Ik vraag de minister dan ook dat hij in zijn gesprekken met zijn collega's op Europees niveau er bijzondere aandacht aan schenkt dat we niet alleen technisch monetair, maar ook op macro-economisch terrein naar elkaar moeten toegroeien en daarvoor de nodige inspanningen moeten doen. Ik geloof dat de minister inderdaad de nodige inspanningen levert om politiek tot een eenheid te komen. (*Applaus.*)

Mme la présidente. — La parole est à Mme Willame.

Mme Willame-Boonen (PSC). — Madame la présidente, mon intervention sera très brève, car je ne voudrais pas retarder les travaux intéressants de cet après-midi.

Deux règlements européens ont été adoptés à la mi-1997, fixant le statut légal de l'euro. Le premier précise les dispositions urgentes pour l'introduction de la monnaie unique et l'autre se rapporte à des dispositions diverses. Ces deux règlements sont entrés en vigueur directement dans les législations des pays participant à la monnaie unique. On a cependant remarqué que quelques éléments de la législation nationale devaient être adaptés. Le projet discuté aujourd'hui, sorte de loi-programme, réunit des modifications législatives relatives à des matières diverses et vise à réaliser ces adaptations.

Les discussions de ce projet de loi à la Chambre ont été importantes. En effet, celui-ci a fait l'objet d'une étude au sein de quatre commissions différentes. Des amendements y ont été déposés par le gouvernement lui-même, afin de suivre les dernières recommandations de la Commission européenne, concernant notamment les frais bancaires. L'avis de l'Institut monétaire européen ainsi que celui du FMI ont été sollicités, et ils ont tous deux été favorables. Le groupe PSC ne jugeait pas nécessaire d'évoquer ce projet de loi-programme au Sénat. Cependant, certains membres de la commission des Finances et des Affaires économiques ont estimé que malgré l'urgence de ce projet, le Sénat devait pouvoir l'analyser, compte tenu de la primauté de notre assemblée en matière d'actes internationaux. Cela ne peut être contesté et le ministre l'a d'ailleurs reconnu explicitement lors d'une de nos réunions. Il est en effet inéluctable que l'introduction de l'euro, monnaie unique, aura des retombées sur la situation financière et monétaire internationale. Il était donc normal que le Sénat se saisisse de ce texte.

M. Moens, vice-président, prend la présidence de l'assemblée

De l'expérience que nous aurons retirée de ces premières adaptations législatives relatives à la monnaie unique, je tiens à formuler un vœu particulier. Le 1er janvier 2002, le régime définitif entrera en vigueur. Il faudra donc reprendre toute une série de dispositions similaires, mais il faudra également prévoir le basculement interne de l'administration qui, pour rappel, continuera à fonctionner sur la base du franc belge jusqu'à la phase définitive. Je souhaite donc, pour permettre au Sénat de garder un droit d'évocation en la matière vu son droit de primauté en matière d'actes internationaux, qu'on ne rappellera jamais assez, que les travaux soient mis en route plus rapidement. Pour ne pas conclure sur une note négative en la matière, il faut savoir que la Belgique est le deuxième pays après l'Allemagne à avoir élaboré un tel texte, le tableau belge n'est donc pas négatif.

Les dispositions contenues dans le présent projet se regroupent en quatre catégories.

La première englobe les dispositions visant à garantir la sécurité juridique, la seconde reprend des dispositions ayant pour objectif de favoriser la transition, la troisième tend à mettre les textes de loi en conformité avec le Traité de Maastricht et le nouvel environnement monétaire et financier ; enfin, la quatrième catégorie relève plus particulièrement des précisions à apporter en ce qui concerne les conversions et arrondis.

Le contenu de la loi, en soi, n'a pas fait l'objet de critiques lors de nos discussions en commission des Finances et des Affaires économiques. Quelques modifications ont été apportées afin de peaufiner le texte. Cette évocation visait principalement à entendre les dernières évolutions en la matière. Dès lors, des sujets divers ont été abordés, notamment, le changement psychologique que constituera le passage à la monnaie unique, le coût de ce passage pour les entreprises, la représentation de l'Europe économique et monétaire au sein des organisations internationales, les impacts de la baisse continue du dollar, la conduite de la politique monétaire et économique et la nécessité évidente de prendre des mesures de coordination infra-européennes en matière de fiscalité directe et indirecte, une fois que l'euro se réalisera.

Je n'entrerai pas dans le détail de tous ces sujets, certes fort intéressants et enrichissants, car cela pourrait durer quelques heures encore. Dès lors, je vous renvoie, pour plus de détails, à l'excellent rapport de M. D'Hooghe et je remercie notre collègue de sa présence attentive et efficace.

M. le président. — La parole est à M. Viseur, ministre.

M. Viseur, ministre des Finances. — Monsieur le président, je voudrais tout d'abord remercier M. D'Hooghe de son rapport. Malheureusement, je n'ai pu assister à la présentation de celui-ci car j'ai été retenu à la Chambre, mais je suis persuadé que, comme pour le rapport écrit, l'expression a été parfaite et qu'il a bien résumé nos travaux.

À propos de ce projet de loi dont on a, à juste titre, souligné le caractère technique, je voudrais tout d'abord dire que nous pouvons certainement nous réjouir et être convaincus du fait que, grâce à l'euro, l'Europe — en tout cas les onze pays qui y participent — pose un acte qui restera dans l'histoire et marquera les décennies à venir.

M. Hatry a rappelé que ce n'était pas la première fois dans l'histoire de l'Europe que l'on parlait d'union monétaire. Certaines ont réussi, comme le Zollverein, d'autres ont échoué. La naissance de l'euro est un acte fondateur d'une logique d'intégration qui connaîtra dans les prochaines années une accélération absolument extraordinaire.

Vous avez insisté sur la prééminence du politique en la matière. À mes yeux, la logique qui a été adoptée à travers cette monnaie unique et ce que celle-ci implique pour les onze pays de la zone euro montre le caractère fabuleux de l'accélération du mouvement européen. En effet, l'abandon de sa propre monnaie au profit de l'euro est un acte courageux et difficile, particulièrement pour l'Allemagne. Ce pays, traumatisé par la période qui a immédiatement suivi la première guerre mondiale, avait reconstruit son État et sa participation au concert des nations en se fondant sur le mark. L'abandon de ce dernier restera dans l'histoire la démonstration de la capacité de l'Europe à sacrifier un apanage important de la souveraineté au profit de la construction de notre continent et de la mise sur pied d'une union économique et monétaire. À cet égard, l'acte est extrêmement important et déterminant.

Par ailleurs, les structures mises en place permettent par elles-mêmes de répondre aux objectifs d'une monnaie unique et d'une union économique et monétaire. On n'insistera jamais assez sur ce point : les structures en place assurent un équilibre optimal entre les trois piliers constituant l'essentiel d'une politique économique et monétaire.

En ce qui concerne le pilier monétaire, l'indépendance de la banque est une nécessité absolue ; elle fonde l'efficacité de son action, la position de l'euro par rapport aux autres monnaies, ainsi que le caractère attractif de l'euro pour une série de transactions commerciales internationales.

Sur ce plan, je voudrais m'associer aux propos tenus ce week-end par notre premier ministre qui a réaffirmé combien l'indépendance de la banque était un des pions majeurs de l'action de la zone euro. Toutefois, si ce pilier monétaire existe à travers la BCE, ce n'est pas du tout pour transformer l'ensemble de la politique économique et sociale de notre pays en une politique exclusivement monétaire. Face au pilier monétaire, le pilier économique et social est représenté par la Commission et par le Conseil des ministres de la zone euro.

À cet égard, il est apparu depuis quelques semaines que le contrepois formé par ce pilier économique et social permettait de dégager les voies de solutions politiques. On ne dirige évidemment pas une zone telle que celle-là en se fondant uniquement sur le pilier monétaire. Parallèlement à ce pilier budgétaire, il est indispensable de déterminer une politique économique et sociale, ce qui relève de la responsabilité du pôle politique.

À la surprise des vieux habitués du fonctionnement de l'Europe, il est immédiatement apparu que l'existence de la zone euro allait nous obliger à harmoniser un certain nombre d'éléments de nos politiques budgétaires — c'était inscrit dans le Traité de Maastricht — mais également à ajuster certains éléments de nos politiques fiscales. Les progrès réalisés à cet égard et qui devraient aboutir dans le courant de l'année prochaine montrent combien la création de la zone euro a été efficace pour arriver à une politique fiscale qui élimine les concurrences dommageables entre États et qui permette d'envisager, pour les produits de l'épargne, une politique fiscale à la dimension de l'Europe et aussi, sans doute, des pays de l'AELE situées à proximité de la zone euro.

Nous sommes donc en voie de réaliser la construction d'un grand marché dans lequel les éléments dommageables des politiques diversifiées sont, de ce fait, d'ores et déjà réduits et seront éliminés demain.

Pour répondre à vos préoccupations, monsieur le président, je pense que notre optimisme est fondé sur ce retour important du politique dans la gestion économique, mais dans un cadre de stabilité monétaire dans lequel la lutte contre l'inflation est une réalité et une réussite puisque personne ne pense aujourd'hui que nous connaîtrons des dérapages importants dans les années à venir en cette matière.

Par ailleurs, à l'intérieur de cette zone, dès que nous aurons obtenu le retour de l'Italie, de l'Espagne, du Portugal et de l'Irlande dans la zone où se trouvent les taux d'intérêt des pays centraux, nous aurons la capacité de mener une politique concertée de diminution — ou en tout cas de maintien — des taux d'intérêt à un niveau historiquement bas. Grâce à l'absence d'inflation et à l'existence du grand marché, les différents acteurs économiques pourront ainsi bénéficier d'un développement durable et soutenu.

Ce n'est pas sans raison que, de tous côtés, la zone euro a été considérée ces dernières semaines comme une sorte d'île sauvegardée des tornades qui se déchaînaient en Asie et en Russie et qui risquaient de gagner l'Europe et l'Amérique du Sud par cette voie. Si nous sommes dans une zone de stabilité, c'est d'abord et avant tout grâce à l'euro.

Sur ce plan, nous pouvons aborder les mois à venir avec un réel optimisme par le développement de ce grand marché, avec un certain nombre de convergences politiques.

M. Hatry a raison de dire que nous sommes au début d'une aventure qui comportera certaines difficultés parmi lesquelles les nécessaires ajustements des cycles économiques. Par exemple, la différence entre le cycle économique des pays du centre de l'Europe — Allemagne, France, Benelux — et celui de l'Irlande peut poser problème.

Par ailleurs, la crise externe entraînera des problèmes pour la partie « exposée » de notre commerce.

Autre problème : la stabilité interne de l'euro est garantie par le Traité de Maastricht, le plan de convergence et le plan de stabilité, mais la fixation de la parité de l'euro par rapport aux autres monnaies sera moins aisée. Un président américain a dit : « C'est notre monnaie, c'est votre problème. » Nous devons être attentifs à ce que ce principe ne s'applique pas à la parité, entre le dollar et l'euro. La Banque agira, le Conseil des ministres se positionnera, puis le marché fixera nos relations.

À juste titre, M. Hatry considère qu'il serait utopique de vouloir européeniser la totalité de notre politique économique et sociale. D'abord, parce que nous anéantirions les pays du sud. Il est impossible de demander le même standard social, fiscal, économique à la Grèce — certes ce pays n'entrera vraisemblablement dans la monnaie commune qu'en 2001 —, au Portugal ou à l'Espagne. D'ailleurs, les États-Unis n'ont pas une politique totalement unifiée sur les plans économique, social et fiscal au niveau de leurs États.

Il ne faut donc pas tout européeniser mais nous devons rapprocher certains éléments politiques. En ce qui concerne la macro-économie, nous devons harmoniser nos cycles pour éviter de trop grandes turbulences au sein de la même zone. Il faut éviter que des pressions inflationnistes ponctuelles contraignent l'ensemble à subir des taux d'intérêt élevés alors qu'une décélération générale plaiderait plutôt pour un abaissement des taux. Les problèmes de l'Irlande, par exemple, montrent bien la nécessité d'une unification relative de la politique économique.

Il faudra également que nous poursuivions l'effort en matière de politique budgétaire, effort qui a produit ses effets à travers le plan de convergence et que le plan de stabilité traduira demain.

Depuis le sommet de Cardiff, on est bien conscient qu'au cours de la création de cette zone se trouvent deux préoccupations majeures : la croissance et le développement de l'emploi. Je suis persuadé que nous pouvons relever le défi auquel nous sommes confrontés. Il arrive à un moment où l'Europe avait besoin de cette accélération de son unification pour devenir ce qu'elle a

l'ambition d'être : une zone de développement économique basée sur le respect d'un certain nombre de valeurs profondément européennes, comme les valeurs sociales.

Je crois donc que le passage à l'euro sera un événement historique qui permettra à l'Europe d'être, à l'avenir, à nouveau un acteur. En effet, je l'ai souvent ressenti lors des assemblées générales du FMI ou de la Banque mondiale, on a souvent souligné que l'Europe était un géant économique et un nain politique. Elle doit devenir un géant politico-économique. Ce sera un test intéressant dans les mois et les années à venir que de comparer la part du commerce mondial qui se fera en euros par rapport à celle qui se fera en dollars. Ces chiffres nous permettront de mesurer à quel point nous constituons une zone de stabilité, et ce non seulement sur le plan interne mais aussi à l'égard d'autres parties du monde.

Je formulerais certaines réflexions sur le texte proprement dit. Comme Mme Willame l'a souligné, s'il s'agit d'un texte technique, l'objet des débats était bien la politique économique et sociale européenne, ce qui s'est d'ailleurs vérifié en commission.

Tout d'abord, je m'adresserai à M. Coene qui, à la fin de son intervention, a évoqué le contrôle parlementaire. Pour ma part, je suis convaincu qu'un texte tel que celui-ci doit habiliter le Roi à agir dans certains cas. En effet, le passage à l'euro entraînera de telles modifications au niveau de notre appareil législatif et réglementaire que nous n'en percevons sans doute qu'une infime partie. Nous pensons que nous sommes parfaitement préparés à ce bouleversement mais un certain nombre d'éléments nouveaux apparaîtront certainement au fil des jours. Je pense qu'il fallait jouer le pragmatisme et la souplesse en cette matière.

Vous avez également insisté à juste titre sur les coûts importants que l'euro entraînera pour les petites et moyennes entreprises, ce qui impliquera une adaptation de leur part. Il ne faut cependant pas oublier que, pour ces PME, le marché s'ouvrira d'un coup, de façon extrêmement importante. Dans un petit pays comme la Belgique, particulièrement exposé vis-à-vis de l'extérieur en raison du caractère de ses échanges, 90 % de ces derniers se feront désormais à travers une seule zone et dans une seule monnaie.

Pour les petites et moyennes entreprises belges, le fait de ne pas devoir intégrer de risques de change permanents et de ne pas avoir à l'égard de certains pays à faire face à une concurrence dommageable par le biais de dévaluations monétaires — je pense ici à la dernière dévaluation compétitive italienne — est important. Je ne nie pas bien entendu les difficultés techniques et pratiques mais je suis convaincu que nous ouvrons un espace à nos entreprises. C'est comme si demain une entreprise du Connecticut voyait s'ouvrir à elle l'ensemble du marché des États-Unis, sans difficulté, avec la même monnaie. C'est un élément important surtout pour des entreprises qui n'étaient pas habilitées à des gestions de change à travers les swaps ou des options.

Pour la population, notamment les personnes âgées, le défi est certes important. Trois années seront bien nécessaires et le Commissariat à l'euro devra multiplier les interventions, les explications et les encouragements pour que chacun accueille l'euro dans sa vie quotidienne sans en être trop traumatisé.

Les expériences que nous avons connues dans le passé comportent des aspects positifs et négatifs. Si en France, le passage au nouveau franc n'a pas été vraiment une réussite puisqu'aujourd'hui on y calcule encore en millions de centimes, par contre, en Grande-Bretagne, le passage de la monnaie au système décimal s'est effectué avec succès grâce à une campagne d'explications précise et permanente. Or, nous disposons encore d'un délai de trois ans pour mener à bien une campagne d'explications efficace.

Je voudrais souligner également que notre système oblige les professionnels à s'inscrire d'emblée dans la logique de l'euro et à franchir tout de suite le pas. La campagne de double affichage et l'apparition de l'euro dans la vie quotidienne dès le 1er janvier prochain constitueront certainement un mode de passage vers l'euro permettant à chaque citoyen d'accepter plus facilement la substitution de l'euro au franc belge.

Chaque pays a choisi son approche en fonction de sa culture et de ses pratiques. En Belgique, après examen avec le Commissariat général à l'euro, il apparaît que notre technique a toutes les chances d'aboutir à un résultat favorable, même si elle présente des difficultés comme c'est d'ailleurs aussi le cas dans d'autres pays.

Au moment où le Traité de Maastricht est intervenu, on ne s'est peut-être pas rendu compte que l'Europe accomplissait un important pas en avant dans l'histoire de sa formation. Il est vrai que l'Europe qui fut si souvent une terre déchirée se trouve maintenant dans une logique où, pour la première fois de son histoire, on accepte de façon aussi volontaire de vivre ensemble et de créer ensemble un espace de vie. Lors de la dernière réunion Écofin, alors que nous discutons des aspects techniques de l'euro, mon collègue et par ailleurs premier ministre, M. Junker se demandait si l'on s'était jamais posé la question de savoir, parmi les coûts et les difficultés liés à l'euro, ce que représente, dans une zone comme l'Europe, un jour de paix, non seulement sur le plan matériel mais aussi sur le plan économique et humain. Et il ajoutait : autour de la table, il n'y a plus l'ombre d'un doute, il n'y a plus l'ombre d'une hésitation, nous avons tous la conviction qu'avec ce que nous avons créé en Europe, l'idée même de la guerre, l'idée même de conflits violents à l'intérieur de cette zone a complètement disparu.

Cela nous éloigne très fort du changement de monnaie mais cela touche au cœur même de notre démarche : en créant l'euro, on a conçu une zone de paix et de prospérité, une zone de développement économique et social où l'emploi devient une base de la réflexion. Cette démarche, qui n'est pas l'apanage d'un gouvernement puisque le processus existe depuis dix à quinze ans, restera dans l'histoire comme l'exemple d'une unification de pays, d'une union de personnes de cultures, d'origines et de niveaux économiques différents, tous animés par une foi unique, celle de créer en Europe cette grande zone, ce grand marché économique et social mais aussi ce grand espace de paix et de stabilité. (*Applaudissements.*)

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Anciaux.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de voorzitter, in de eerste plaats wil ik kort reageren op wat u daarnaast zelf hebt gezegd, namelijk dat wij allemaal vanzelfsprekend voor Europa zijn. Precies omdat wij voor Europa zijn, heeft de Volksunie-fractie zich destijds verzet tegen het Verdrag van Maastricht en tegen het Verdrag van Amsterdam. Wij zijn voor de primauteit van de politiek op de economie en dus moet voor ons allereerst de democratie in Europa worden uitgewerkt.

Het wetsontwerp op de euro bevat hoofdzakelijk louter technische bepalingen, waar niemand iets tegen kan hebben. Toch heeft onze collega van de VLD terecht gewezen op de kosten die de omschakeling naar de euro meebrengt voor de kleine zelfstandigen en de ondernemers. Ook ik deel die bekommernis. Een andere bedenking is dat dit ontwerp veel laat regelen via koninklijke en ministeriële besluiten. Er zal dus veel beslist worden zonder voorafgaandelijk debat. Verder vrees ik dat de omschakeling aanleiding zal zijn voor witwasoperaties, zeker wanneer dit niet met de nodige voorzorgen en controlesystemen wordt tegengegaan.

Meer fundamenteel heb ik nog twee bedenkingen, waarop ik hopelijk nog een antwoord van de minister zal krijgen.

Door het wegvallen van de wisselkoersrisico's moeten de basistarieven van de rente op korte termijn eigenlijk overal dezelfde worden, ten einde kapitaalvlucht te voorkomen. Kapitaalvlucht zal immers nog steeds aantrekkelijk blijven door het verschil in rentevoeten. Op de voorbije top in Oostenrijk heeft de eerste minister dit probleem reeds aangekaart en pleitte hij voor een basistarifiering van de rente. De vraag is of dit ook geldt voor de rente op lange termijn. Die hangt immers veel meer af van de kredietwaardigheid van de landen. Hoe kunnen wij ervoor zorgen dat dit geen kapitaalvlucht teweegbrengt ?

Bij de behandeling van het ontwerp in de Kamer in juni 1998 verklaarde de minister dat twee zaken essentieel zijn bij de realisatie van het stabiliteitsprogramma van de regering: de herindexering van de belastingsschalen op 1 januari 1999 en de vermindering van de sociale lasten met 18 miljard. Wij weten ondertussen dat de regering deze punten uit haar programma niet in de eerstkomende periode zal realiseren en dat zij voor 1 januari 1999 niet met een concreet plan zal afkomen. Daarmee dreigt er gevaar voor het hele stabiliteitsprogramma, dat onmisbaar is om de euro op een efficiënte manier te introduceren. Wat is de mening van de minister hierover ?

Het zal niemand verbazen dat de Volksunie-fractie globaal positief staat tegenover de Europese eenmaking. Daarom en ook omdat het ontwerp een aantal noodzakelijke en terechte aanpassingen bevat, zullen wij niet tegenstemmen. Omdat wij onze bezwaren tegen de Verdragen van Maastricht en Amsterdam handhaven, lijkt ons de stap naar de goedkeuring van dit ontwerp echter iets te voorbarig. Wij zullen ons bijgevolg bij de stemming over het ontwerp onthouden.

M. le président. — La parole est à M. Viseur, ministre.

M. Viseur, ministre des Finances. — Monsieur le président, en ce qui concerne les taux d'intérêt et l'incidence des mouvements de capitaux, on peut dire que la mise en place de la zone euro — et par conséquent l'application du Traité de Maastricht à ce propos — est un total succès. Il a en effet été rappelé à juste titre que dans le pays le plus exposé à la crise russe, à savoir la Finlande, aucun mouvement n'a été remarqué sur le plan de sa monnaie.

La Belgique et l'Italie sont les pays européens dont la dette publique est la plus importante. Or, dans notre pays, personne n'a tenté une opération spéculative à la suite des crises que nous avons traversées. L'Europe a connu une stabilité tout à fait remarquable des taux, aussi bien à court qu'à long termes, ces derniers n'ayant enregistré qu'une faible variation pendant quelques jours, en raison de motifs techniques, lors des événements.

On peut donc dès à présent parler de réussite, mais il conviendra dans les mois et les années à venir de veiller à maintenir le cap.

Quant au pacte de stabilité, nous l'exécutons en fonction des décisions prises en mai. La règle d'or qui doit être retenue par le gouvernement belge et qui figure dans le pacte de croissance, réside dans le surplus primaire de 6 %, qui permet d'assurer à moyen terme une réduction significative de la dette.

C'est dans ce cadre que nous nous inscrivons sur le plan de la politique européenne.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Coene.

De heer Coene (VLD). — Mijnheer de voorzitter, wat de opening van de markten betreft, heeft de minister op bepaalde punten gelijk. Een heel groot aantal KMO's, bijvoorbeeld kruideniers, bakkers, beenhouwers en restaurateurs, werkt in de dienstensector op de binnenlandse markt waar internationale concurrentie geen rol speelt. Voor hen is er geen opening van de markten. Zij blijven met de conversie zitten.

Wat de parlementaire controle betreft, geven we er de voorkeur aan dat de koninklijke besluiten door het Parlement worden bekrachtigd. Nu dit niet het geval is, is discussie achteraf niet meer mogelijk.

De volgende opmerkingen zijn meer fundamenteel. Ik stip ze nu alleen aan, maar hoop er bij een volgende gelegenheid dieper te kunnen op ingaan.

Ten eerste, ik heb twijfels bij de stelling van de minister dat in het Europa van de euro een harmonisatie van de conjunctuurcycli moet worden bereikt om de stabiliteit in de Unie te waarborgen. Ik geloof daar niet in, ik geloof in het tegendeel, maar ik wens dit debat nu niet te voeren. Ook hier hoop ik in de commissie voor de Financiën dieper te kunnen op ingaan.

Ten tweede, de minister haalt Finland aan als een voorbeeld van het succes van de stabiliteit. Dat is weliswaar correct, maar Finland betaalt hier voor een zware sociale prijs. De werkloosheid is er enorm groot omdat een belangrijk deel van de productie niet meer kan geschieden ingevolge het ontbreken van een afzetmarkt. De Finnen moeten dit proberen te recupereren via een aanpassing van het inkomen.

Ik houd dus een pleidooi voor voorzichtigheid bij al te veel sociale en fiscale harmonisatie, want hierdoor rest er nog slechts één instrument van aanpassing namelijk het nettoloon van de arbeider dat alle gewicht van de aanpassing moet dragen. Aangezien de minister hiervoor heeft gewaarschuwd, geef ik dit slechts ter overweging.

De voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt is de algemene bespreking gesloten.

Plus personne ne demandant la parole la discussion générale est close.

We stemmen later over het geheel van het wetsontwerp.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER ANCIAUX AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN OVER «DE GESPANNEN RELATIE MET DE STAF VAN DE RIJKSWACHT EN DE VERHOUDINGEN BINNEN DE RIJKSWACHT ZELF»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. ANCIAUX AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'INTÉRIEUR SUR «LES RELATIONS TENDUES AVEC L'ÉTAT-MAJOR DE LA GENDARMERIE ET LES RELATIONS AU SEIN DE LA GENDARMERIE ELLE-MÊME»

De voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Anciaux.

Het woord is aan de heer Anciaux.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de voorzitter, dat er in de rijkswacht weinig enthousiasme te vinden is voor de politiehervormingen is, zoals u weet, zacht uitgedrukt. Zowel de rijkswachttop als de syndicale vertegenwoordigers nemen elke kans te baat om hun bedenkingen te formuleren. De sfeer tussen Binnenlandse Zaken en de rijkswachtstaf lijkt bovendien erg verzuurd, maar ook de verhoudingen tussen diezelfde rijkswachttop en de basis, in zijn verschillende geledingen, is niet echt hartelijk te noemen. Wederzijdse uithalen en wantrouwen zijn schering en inslag. De bonden hebben weinig vertrouwen in de top, slingeren elkaar verwijten naar het hoofd, halen uit naar de politiek. De verklaringen van de heer Van Keer zijn de vice-eerste minister wellicht bekend. Iedereen schijnt iedereen van slechte bedoelingen te verdenken.

De rijkswachtstaf ontkent in alle toonaarden dat er een oorlog zou woeden met het ministerie van Binnenlandse Zaken. Toch kan men niet anders dan vaststellen dat de informatieronde van de vorige minister van Binnenlandse Zaken de gemoederen niet kon bedaren, integendeel zelfs. Binnen de rijkswacht beginnen er zich eigenaardige lijnen af te tekenen. Via de oprichting van een waakzaamheidscomité keerde een groep officieren zich tegen de rijkswachttop en de rijkswachttop moest blijkbaar inbinden. De oprichting van een federaal comité met vertegenwoordigers van de gerechtelijke eenheden binnen de respectieve rijkswachtdistricten heeft als doel de ambities van bepaalde officieren te dwarsbomen. Zij eisten onmiddellijk hun rol op en voerden besprekingen met de minister van Justitie. De rijkswachtstaf, onder leiding van Herman Franssen, heeft het blijkbaar moeilijk om de controle te bewaren. De staf weet echter dat het ongenoegen over de politiehervormingen in het korps erg groot is. Daarom worden de pijlen gericht op de minister van Binnenlandse Zaken. Door de druk te verhogen, wil de rijkswacht blijkbaar haar plaats veilig stellen binnen de toekomstige politiestructuur. Dat is de ambigue situatie zoals ze zich vandaag aftekent. De rijkswacht doet er alles aan om haar positie te behouden, maar tegelijkertijd is de wedloop naar toekomstig in te vullen posities gestart. Er is een interne machtsstrijd aan de gang die wellicht nog zal verergeren van zodra de nieuwe eenheidspolitie werkelijkheid zal worden.

De starre houding van de rijkswachttop naar aanleiding van de dood van Semira heeft mede bijgedragen tot het ontslag van minister Tobback. Toch liet de staf fijntjes weten dat er geen oorlog is tussen de rijkswacht en de minister van Binnenlandse Zaken. Ook de sanctivering van Koen Depreytere van het APSD wijst op een grote zenuwachtigheid bij de rijkswacht. De heer Depreytere wordt verweten dat hij geweigerd heeft een bevel uit te voeren. In de Senaat heeft hij gesuggereerd dat de rijkswacht halsstarrig zou weigeren andere politiediensten toegang te verlenen tot haar databestanden. Daarnaast zijn er de beweringen van CCOD-lid Hainaut. Deze beweert te kunnen bewijzen dat officie-

ren schriftvervalsing plegen om onderhorigen te straffen en zichzelf buiten schot te houden. Hij heeft hierover details vrijgegeven. Voorzitter Jan Schonkeren van het SFBR volgt Hainaut een heel eind en beweert dat officieren er alles aan doen om hun eigen falen niet te moeten toegeven.

Ik ben er echter niet helemaal zeker van dat de heer Hainaut wel alle informatie heeft vrijgegeven zoals hij had beloofd. Op 16 oktober vernam ik dat de vice-eerste minister razend kwaad is op de heer Hainaut omdat deze weigert het dossier over de vermeende schriftvervalsing in tuchtdossiers door officieren van de rijkswacht, aan hem over te maken.

Ik citeer een uitspraak van de vice-eerste minister volgens Belga: «Het is onaanvaardbaar dat Hainaut als rijkswachter geen aangifte heeft gedaan bij de procureur des Konings van zodra hij de vermeende valsheden heeft ontdekt. Blijkbaar vond hij het meer aangewezen zijn onthullingen te doen tijdens een televisieuitzending waarbij iedere tegenspraak van beschuldigen ontbreekt. Zelfs vandaag weigert hij in één dossier feiten die hij zelf kwalificeerde als valsheid in geschrifte over te maken aan de gerechtelijke overheden.» Dit wijst toch op het bestaan van een aantal wrijvingen. Ik verwijs in dit verband ook naar rijkswachtadjutant Patrick De Baets die stelde dat zijn oversten van het district Brussel de magistratuur hebben misleid in de nevenonderzoeken naar de zaak-Dutroux. De zaak-X1 zou volgens De Baets zijn afgesloten op basis van valse stukken.

Ik verwijs ook naar andere uitspraken van adjudant De Baets. Zo zegt hij onder meer: «Ik zie nu ook dat bepaalde mensen binnen de rijkswacht sympathieën hebben voor extreem rechts en er niet voor terugschrikken om daarvoor te werken en zo nodig daarvoor bepaalde praktijken uit te oefenen.»

Zelf heb ik vastgesteld dat de BOB van Brussel zich blijkbaar nogal ledig houdt met het verzamelen van informatie over collega's-rijkswachters. Het is goed mogelijk dat dit ook in andere districten gebeurt. Ik stel mij bij dergelijke praktijken toch vragen. Elke rijkswachter kan, net als elke burger, het dossier met zijn persoonlijke gegevens raadplegen. De rijkswachttop erkent dit recht en het wordt in de praktijk ook toegestaan. Er wordt wel gesteld dat een schriftelijke aanvraag noodzakelijk is. Eén of twee weken later kan het persoonlijk dossier dan worden ingekeken.

Kan de vice-eerste minister bevestigen dat de rijkswacht er vreemde praktijken op na houdt? Ik heb immers weet van één concreet dossier, maar neem aan dat dit ook in andere dossiers het geval is. Er worden onderzoeken uitgevoerd naar de rijkswachters zelf, maar de documenten worden niet opgenomen in de persoonlijke dossiers van de betrokken rijkswachters. Daarin steken enkel de gewone stukken. De andere stukken worden hierin niet teruggevonden maar toch worden personen op basis van deze stukken overgeplaatst of worden er bevorderingen geweigerd. Er worden financiële onderzoeken verricht omtrent de betrokken personen en zelfs omtrent de familie en de aangetrouwde familie. Er wordt zelfs duidelijk chantage gepleegd.

Heeft de vice-eerste minister weet van dergelijke praktijken? Zijn deze praktijken wettelijk? Gaat de vice-eerste minister maatregelen nemen om aan deze praktijken een einde te maken? Hoe kan hij garanderen dat degenen die met deze praktijken worden geconfronteerd, niet opnieuw de dupe worden? Eenmaal deze informatie wordt bekend gemaakt, is de rijkswachttop hierover ingelicht en zijn de betrokken rijkswachters een gemakkelijk slachtoffer voor sancties.

Hoe beoordeelt de vice-eerste minister de huidige interne situatie bij de rijkswacht? Welke intern opgerichte groepen, zoals het waakzaamheidscomité beschouwt hij als een afzonderlijke gesprekspartner? Heeft de vice-eerste minister ondertussen reeds een onderhoud gehad met de heer Hainaut? Zo ja, kan hij hierover, nieuwe gegevens meedelen? Hoe beoordeelt de vice-eerste minister de bewijzen waarover de heer Hainaut beweert te beschikken? Heeft de vice-eerste minister hier reeds inzage in gekregen? Welk gevolg wordt hier verder aan gegeven? Is er volgens de vice-eerste minister sprake van een vuile oorlog tussen de generale staf van de rijkswacht en Binnenlandse Zaken? Hoe zal de vice-

eerste minister de gespannen relatie met de rijkswachttop proberen te verbeteren? Hoe is de relatie tussen de verbindingsofficier van Binnenlandse Zaken en de rijkswachttaf? Heeft de rijkswachttaf volgens de vice-eerste minister nog voldoende controle over en gezag bij het korps? Zo ja, hoe bewijst hij deze stelling?

Ten slotte kan ik de vice-eerste minister met vreugde meedelen dat ik zopas door de rijkswacht ben opgepakt, maar dat ik op een menselijke en correcte wijze werd behandeld.

De voorzitter. — Het woord is aan vice-eerste minister Van den Bossche.

De heer Van den Bossche, vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — Mijnheer de voorzitter, wanneer we willen spreken over een groot bedrijf, moeten we altijd eerst aan *damage control* doen. Welnu de veralgemening van de feiten tot het geheel, het *pars pro toto* ergeren mij in al het gepraat over de rijkswacht.

Ik ben er zeker van dat de heer Anciaux evenveel contacten heeft als ik met industriële die aan het hoofd van een groot bedrijf staan. Indien maar 5 % van de personeelsleden van een groot bedrijf minder goed presteren, kan de manager van geluk spreken. Op een totaal van 18 000 rijkswachters, zou het dus over 900 minder goede rijkswachters gaan, een aanvaardbaar getal. Het enige verschil is dat niemand zich stoort aan de 5 % minder goede appels bij bijvoorbeeld Sidmar, maar dat het volledige halfroond aanstoot neemt aan die 5 % bij de rijkswacht.

De heer Anciaux zegt dat er bij de rijkswacht gebrek aan enthousiasme is voor de hervorming. Ik heb reeds heel wat veranderingsprocessen in verschillende rollen achter de rug, zowel in de privé-sector als in de openbare sector. Bij het begin van een veranderingsproces heb ik nooit enthousiasme gemerkt. Ik heb in mijn hele leven alleen maar enthousiasme geweten wanneer het personeel van een bedrijf in moeilijkheden na herstructurering verneemt dat iedereen zijn werk kan behouden, zij het dan op een andere plaats. Enthousiasme voelt men pas op of na het einde van een proces. Ik kan mij onmogelijk inbeelden dat het personeel enthousiast is wanneer wordt meegedeeld dat onafhankelijke bedrijven zullen samensmelten. Niet alleen is er dan een gebrek aan enthousiasme, maar zelfs angst voor de toekomst, voor het lot van het individu in het nieuwe geheel. Dit is niet meer dan normaal. Het is een wet van Meden en Perzen, die niet enkel voor de rijkswacht, maar ook voor de gerechtelijke politie en de gemeentelijke politie geldt. De personeelsleden van al deze diensten vragen zich af hoe de algemene toestand en hoe de toekomst eruit zal zien voor hun groep en voor elk individu. Een dergelijke begrijpelijke reactie wordt in elke human resources cursus uiteengezet.

Ik verzet mij tegen uitlatingen die de indruk doen ontstaan dat dit probleem enkel bij de rijkswacht bestaat. Iedereen die met een hervorming te maken heeft, wordt hiermee geconfronteerd. We staan overigens nog maar pas aan het begin van de hervorming. Op het ogenblik is er niets meer dan de wet. Er bestaat geen eenheidsstatuut. Er is geen duidelijkheid over het pecuniair statuut, het administratief statuut en over het verloop van de carrière. Zo is het niet duidelijk hoeveel bevorderingsgraden er nog zullen zijn en of er een weddedifferentiatie zal zijn. Ook omtrent het syndicaal statuut en het tuchtstatuut bestaat er momenteel geen duidelijkheid.

Ik geef een concreet voorbeeld. Een rijkswachter die reeds jarenlang dienst doet bij de BOB, zal in de toekomst moeten samenwerken met de gerechtelijke politie. Op dit vlak rijzen er dus problemen met betrekking tot diploma en ervaring. Hoe zullen deze problemen worden opgelost? Bij de opening van het nieuwe commissariaat van de gemeentepolitie in Evergem heb ik erop gewezen dat het uitwerken van een nieuw en beknopt statuut een belangrijke uitdaging is, maar dat er ook uitgebreide overgangsmaatregelen moeten komen. Dat vormt dus een bijkomende bekommernis voor alle 37 000 betrokkenen, niet alleen voor de rijkswacht.

De heer Anciaux vraagt of er een probleem gerezen is tussen de minister en de rijkswacht. Hij merkte in de rand op dat de rondgang van minister Tobback bij de verschillende rijkswachtdistricten de gemoederen niet heeft bedaard. Wat dacht hij dan

wel? Hoe kunnen de gemoederen worden bedaard als de minister niet op elke vraag kan antwoorden en niet voor elk probleem een oplossing heeft? Bij het begin van een veranderingsproces is dat immers altijd onmogelijk. Omdat over een hele boel zaken nog geen precies antwoord bestaat, kan de onrust onmogelijk worden gestild. Naarmate het veranderingsproces op gang komt en evolueert, kan de zenuwachtigheid afnemen voorwaarde dat men over goede informatiekanalen beschikt waarlangs stap na stap precieze informatie kan worden doorgegeven.

De rondgang van minister Tobback was eerder een blijk van goodwill. De minister had evenmin als een bedrijfsleider die een veranderingsproces inleidt, de verwachting om de gemoederen van begin af aan helemaal tot rust te kunnen brengen. Concluderen dat de minister in zijn opdracht is gefaald, houdt dus geen steek.

Beeld u zich de onrust eens in bij het personeel van de Generale Bank en van de ASLK, wanneer mocht worden aangekondigd dat de bankfunctie van beide instellingen op drie jaar tijd zou worden geünificeerd. Ze zal bij beide banken huizenhoog zijn en niet alleen bij de top. Herinner u de fusie van de Bank van Brussel en de Bank Lambert; de onrust heeft vijf jaar lang geduurd. We moeten weten dat dit een onvermijdbaar element vormt van het proces en de vereiste zelfbeheersing aan de dag leggen om dat niet te overtuilen.

Bij de rijkswacht heerst een zeer strikte hiërarchisering die de bedrijfscultuur van het korps in hoge mate heeft bepaald. Dit gevoel voor hiërarchie is ook bepalend voor het cultuurbetwistend gedrag en voor de wijze waarop problemen tot uiting komen. Het probleem van de ongerustheid zal daardoor bij de rijkswacht alleen maar scherper worden.

Voeg daaraan de nieuwsgeluid toe. Het volstaat dat de heer X verklaart dat commandant Y een vreselijk iemand is, om dezelfde avond nog te worden uitgenodigd bij Ter Zake. 's Anderendaags mag de minister hem dan in hetzelfde programma natuurlijk van antwoord dienen, maar wordt hij eigenlijk bijna ondervraagd als iemand die in beschuldiging is gesteld. De kleine X, die arme mens, die kan toch nooit hebben gelogen. Dat zegt mijns inziens meer over de ondervrager dan over de minister. Die werkwijze blijkt nu eenmaal in de mode te zijn. *C'est le bon ton*. Dat baart mij intellectuele zorgen.

Men gelooft vandaag gelijk wat uit de mond van gelijk wie. Dat betekent niet dat wie een verklaring aflegt, het niet bij het rechte eind kan hebben. Maar het is de teneur in de parlementen geworden dat een verklaring die 's anderendaags wordt afgedrukt, door iedereen wordt geloofd. Dit is een merkwaardige intellectuele oefening. Ik heb geleerd in de geschiedenis dat men alvorens een bron te geloven, aan bronnenkritiek moet doen. De oude Romeinen vroegen zich af: *cui prodest crimen*. Als ik iemand een derde hoor beschuldigen, dan vraag ik mij voor alles af hoe het met de man in kwestie staat, welk voordeel hij zelf bij een dergelijke verklaring heeft, welke voorgeschiedenis hij heeft. Vandaag wordt niet meer aan bronnenkritiek gedaan. Men verkiest lichtgelovig te zijn. Als 17 maanden later de waarheid aan het licht komt, dan wordt daaraan in het Parlement geen aandacht meer besteed. Van een losstaand feit maakt men dus nieuws, alhoewel het pas echt enige nieuwswaarde kan krijgen op het einde van een grondig onderzoek.

Ik vind het contraproductief dat men met de lippen zijn trouw aan het octopusakkoord belijdt, maar het veranderingsproces bemoeilijkt door de meest fantasmagorische veralgemeningen. Zo worden kleine muisjes tot grote olifanten opgeblazen.

Is de verhouding tussen rijkswacht en Binnenlandse Zaken slecht? Neen. Ik ga niet zover te zeggen dat ik van generaal Franssen hou en hij van mij — wees gerust dat ligt niet in onze aard —, maar wij hebben een normale verhouding. Dit betekent dat we over alle zaken open discussiëren en dat we niet altijd vooraf dezelfde mening moeten hebben. De houding van de rijkswachttop is echter loyaal en fair en ik onderstreep deze woorden. Ik heb tot op heden nooit ervaren dat de rijkswachttop niet fair en loyaal tegenover mij is geweest en hetzelfde geldt voor mijn voorganger. Ik wens dit duidelijk te verklaren.

Natuurlijk zijn er klachten en sommige daarvan zullen terecht zijn, zij het misschien niet helemaal zoals ze geformuleerd zijn. In een bedrijf met 18 000 werknemers zullen er altijd klachten zijn,

terechte en ten onrechte. Dat geldt voor elk groot bedrijf. Sommigen voelen zich echter gemakkelijk tekort gedaan en hebben de neiging te weinig aan zelfkritiek te doen. Op het ogenblik van een bevordering vindt iedereen dat hij deze bevordering moet krijgen en ga de negen mensen die niet bevorderd worden maar eens uitleggen dat de tiende beter is. Zelfs als hij inderdaad beter is, hebben sommigen moeite om dit te aanvaarden en dienen ze klacht in. Deze klachten moet men kaderen en ook hier is bronnenkritiek uitermate belangrijk.

De heer Anciaux sprak ook over de heer Van Keer. Na zijn uitlating op de televisie heb ik de heer Van Keer uitgenodigd en in aanwezigheid van de generale staf heb ik hem, zonder mijn stem te verheffen, uitgelegd wat ik dacht over zijn uitlating en over iemand die eerst spreekt en dan pas denkt. Sommige mensen zijn nu eenmaal meer begiftigd met welsprekendheid dan met snelheid van denken. Dat is gevaarlijk. Als men welsprekend is en snel genoeg denkt, dan is er geen probleem. Dan hebben wij een Demosthenes of een Cicero. Als men echter welsprekend is zonder dat het verstand de snelheid van de tong volgt, dan is dat zeer gevaarlijk. Ik heb de heer Van Keer dat rustig uitgelegd en hem duidelijk gemaakt dat ik erop stond dat hij de generale staf zijn excuses zou aanbieden. Hij heeft dat in mijn aanwezigheid gedaan. Ik vind dit een terechte en zeer faire manier van handelen. Ik zeg over de heer Van Keer dus het goede met het kwade.

Ik ken de neiging om de underdog altijd gelijk te geven. Dat komt misschien populair over, maar intellectueel is het niet correct. Ik wil intellectueel eerlijk zijn; de heer Anciaux kan dan maar de populaire kant kiezen.

De heer Hainaut is een ander verhaal. Hem heb ik uitgenodigd na zijn stoere uitlatingen op RTL, waar hij sprak over valsheid in geschrifte in twee dossiers. Ik heb hem — om het juiste woord te gebruiken — de maandag daarop geconvoceerd. Hij heeft wat moeten wachten, omdat ik in de Senaat was. Ik heb hem gezegd dat ik de dossiers niet wilde inzien, maar wel wilde krijgen om ze meteen naar het Comité P door te sturen. Hij was het daarmee eens. Achteraf heeft hij echter vrienden ontmoet die slimmer zijn dan hij en die hem erop gewezen hebben dat één van beide dossiers een tuchtdossier is, waarin hij de verdediging had opgenomen. Hij moest dus oppassen voor procedurefouten. Dat had ik ook al begrepen, maar ik moet hem geen goede raad geven. Plots veranderde hij dus van standpunt en wilde hij één dossier zeker niet geven en het andere rechtstreeks naar het Comité P sturen. Toen heb ik het Comité P een brief gestuurd om te eisen dat ze beide dossiers onmiddellijk bij hem in beslag zouden nemen en een onderzoek zouden starten. Ten tweede heb ik gezegd dat de heer Hainaut bij mij niet meer binnenkomt. Iemand die zijn woord breekt is niet welkom. Ik wil mij niet vernederen door aan tafel te zitten met woordbrekers. Tegensprekers blijven altijd welkom.

Tuchtrechtelijk is de heer Hainaut in elk geval fout. Als hij op de hoogte is van een misdrijf, valsheid in geschrifte, dan is het als rijkswachter zijn plicht dat onmiddellijk aan de gerechtelijke overheid te melden. Als er geen valsheid in geschrifte is, heeft de heer Hainaut nog een veel grotere fout begaan. Hij heeft dan op de televisie publiekelijk anderen beschuldigd van een misdrijf waaraan ze niet schuldig zijn. In beide gevallen heeft hij ernstige fouten gemaakt en moet hij daarvan de gevolgen dragen. Als men als rijkswachter op de televisie mensen vals beschuldigt, dan moet men weten wat men doet. We zullen zien wat het onderzoek uitwijst.

Als de heer De Baets meent dat dossiers in verschillende arrondissementen zonder gevolg worden geklasseerd op basis van één element, namelijk een zogenaamd vals stuk dat bepaalde dingen niet zou vermelden, dan getuigt dit van naïviteit. Mocht hij dit echt geloven, wat ik niet durf te veronderstellen, dan geldt het vers uit de Bijbel. «De onnozelen zullen God zien.» Als advocaat weet ik hoe de parketten werken. De minister van Justitie heeft mij gezegd dat al de verschillende elementen geverifieerd zijn. Sommige procureurs des Konings hebben dienaangaande verklaringen afgelegd. Zij verklaren dat de dossiers na grondig onderzoek gesloten zijn.

Ik sluit niet uit dat sommige rijkswachters extreem rechtse banden hebben. Op 18 000 personen kan dat wel. Ik vind dat wel verontrustend. Op het moment dat ik daarvoor indicaties heb, zal ik daarop gepast reageren.

Als de heer Anciaux het heeft over het weigeren van bevorderingen en chantage dan bezondigt hij zich een beetje aan de stijl van rijkswachter Hainaut. Als hij mij bewijzen geeft, laat ik ze onmiddellijk onderzoeken. Hij mag kiezen waar: bij het Comité P of bij een onderzoeksrechter. In afwachting evenwel beschuldig ik niemand, maar als er schuldigen zijn, zullen ze zwaar worden gestraft.

Hij zegde dat rijkswachters die protesteren, gemakkelijke slachtoffers worden. Dat zal wel voor iedereen in een groot bedrijf gelden. Zulke mensen worden inderdaad soms «gepakt». *Ce sont les petites couillonades de la vie*. De rijkswacht is geen variant op de hemel, waar engelen in het aanschijn Gods zitten. De rijkswacht is een samenspel van mensen die, ook karakterieel, op elkaar reageren. Complete objectiviteit is, zoals in elk groot bedrijf, niet altijd een feit, maar ze wordt wel nagestreefd. De zeer strikte hiërarchisering uit het verleden is een *fardeau*, die op de hele organisatie weegt. Dit leidt tot typische reacties. Dat het nu klachten regent, illustreert het dat strikte hiërarchisering een normale vorm van ontlasting verhindert.

Bij de politiehervorming zullen we dus erop moeten toezien dat we niet opnieuw vervallen in een te zware hiërarchisering. Misschien moeten we inzake de weddedifferentiatie andere criteria gebruiken dan de hiërarchische opbouw. De hiërarchische opbouw moet volkomen in het teken staan van de effectiviteit. Dit is zeker en vast een les die we uit het verleden moeten overhouden.

Een kloof tussen top en basis bestaat er in elk groot bedrijf. De top leeft veel meer tussen verslagen en papier en vertoont vaak de neiging die papieren te lezen en te onthouden. De top loopt daarvoor steeds het gevaar in theoretische constructies te denken. Het is zeer waarschijnlijk dat de strakke hiërarchie bij de rijkswacht verhinderde dat deze zich van dat probleem bewust werd. Wat dit betreft, ben ik het eens met de heer Anciaux.

Dit is in feite niets nieuws. *Nihil novi sub sole*. Al vele tientallen jaren is de kloof tussen de plaatselijke brigade en de generale staf veel te groot. Dat probleem sleuren we nog altijd mee en vormt een van de uitdagingen van de hervorming. Het Octopusakkoord formuleert daarop een structureel antwoord door twee niveaus te introduceren. Het lokale niveau, de *community policy*, probeert die kloof te dichten en tegelijk ook de kloof tussen het korps en de burger weg te werken. Structuren zijn nooit alleenzijdig makend en bieden geen absolute garantie voor een goede werking van de dienst, maar toch is het een belangrijke verdienste van het Octopusakkoord. Het heeft een structuur uitgetekend die het moeilijker maakt om in de fouten van het verleden te vervallen en die het makkelijker maakt om iets beters op te bouwen.

Wat de houding van de rijkswacht tegenover het overlijden van mevrouw Sémira Adamu betreft, wil ik heel kort melden dat de rijkswacht inderdaad haar excuses heeft aangeboden. De rijkswachthouding was alleszins niet de reden van het ontslag van mijn voorganger. Het is niet aan mij om hierover meer details te geven. Hij is zelf trouwens welbespraakt en moedig genoeg om daarover te gepasten tijde commentaar te geven.

Op de vraag hoe ik de interne situatie bij de rijkswacht beoordeel, verwijs ik naar wat ik daarnet heb gezegd. Het is een vrucht uit het verleden, die voortvloeit uit de te sterke hiërarchie, met alle nadelen en gevolgen vandien, zoals het op een ongepaste manier elkaar verwijten en klachten toeslingeren.

Dat er bij de rijkswacht een zorgwekkende weerstand bestaat tegenover het Octopusakkoord, kan ik gelukkig ontkennen. De weerstand die er is, is niet groter dan logischerwijze kan worden verwacht van mensen die voor een ingrijpende verandering in hun leven staan. We mogen niet vergeten dat het hier gaat over de dagelijkse bezigheid van personen, die daarmee bovendien hun brood verdienen. De wijze waarop en waar dit zal gebeuren en hoeveel uren ze zullen moeten presteren, zijn natuurlijk uitermate belangrijk voor henzelf en voor hun gezinsleven. Die ongerustheid is dus de logica zelve. We zullen die zonder twijfel nog enkele jaren op een volwassen manier moeten meedragen en ze tegelijkertijd zoveel mogelijk wegwerken door, voor het eerst in de geschiedenis van de politie, rendabele systemen van communicatie uit te werken.

Ik herhaal wat ik daarover in de Kamer heb gezegd bij de behandeling van de Octopuswet. De eerste verantwoordelijke voor deze communicatie is de hiërarchische overste en zeker niet

een of ander extern bureau. De top moet met zijn mensen leren communiceren en hen bij de verdere evolutie van de dienst betrekken.

Het waakzaamheidscomité is voor mij geen gesprekspartner. Ik heb nooit de neiging gehad dergelijke comités als gesprekspartners te beschouwen. Ik kan niet oordelen over zijn bewijzen. Ik heb ze niet gezien en ik wil ze ook niet zien. Het Comité P zal een onderzoek doen en hierover verslag uitbrengen, eventueel gestaafd met de nodige bewijsstukken. Ik kan hieraan dus nog geen gevolg geven. Wel kan ik zeggen dat de heer Hainaut in deze zaak nog niet aan het einde is van zijn latijn. Sommigen denken dat ze «alles mogen zeggen» omdat ze vakbondsafgevaardigde zijn, maar dat zal niet meer gaan.

Ik weet wel dat de aanwerving van een lid belangrijk is in de oorlog die thans bij de rijkswacht woedt. Er wordt een felle strijd gestreden om elkaars leden af te snoepen. Dat is een beetje het gevolg van de zogenaamde wet-Lizin. Ik loop nu al een beetje vooruit op de toekomst en vraag mij af of we bepaalde zaken niet moeten rechtzetten tijdens de besprekingen over het syndicaal statuut van de rijkswacht. Ik vermoed dat de ijver van sommige vakbondsleiders om sommige verklaringen af te leggen, voor een deel te wijten is aan de noodzaak om te overleven in het syndicale landschap.

We mogen hierbij ook niet uit het oog verliezen dat de personen om wie het hier gaat, niet het niveau hebben van een vakbondsleider op het federale of Vlaamse vlak. Het zijn vertegenwoordigers van de basis die voor de camera worden gesleurd door ijverige journalisten die hun stiel wel goed kennen. Dan ontstaat het gevaar dat de tong en het verstand niet helemaal hetzelfde ritme volgen en dan is het liedje niet meer mooi. Dan zingt de zanger een ander liedje dan het orkest aan het spelen is of vertolkt hij hetzelfde melodietje op een ander ritme.

Op de vraag of er dan werkelijk een oorlog woedt tussen Binnenlandse Zaken en de rijkswacht moet ik nogmaals ontkenkend antwoorden. De verbindingsofficier vervult zijn rol op een perfecte wijze. De communicatie met de rijkswacht verloopt zoals het hoort. Hij is daar helemaal geen persona non grata omdat hij verbindingsofficier is, integendeel.

Ik ben van oordeel dat de staf van de rijkswacht nog over voldoende gezag beschikt om de veranderingen te realiseren, met de handicaps die structureel eigen zijn aan de rijkswacht en die we zeker niet mogen onderschatten. Ik beweer niet dat de top altijd en in alles en nog wat wordt gevolgd door het geheel van de rijkswacht en ik beweer evenmin dat er geen ontevreden zijn.

Ik eindig zoals ik begonnen ben: laten we het geheel beoordelen binnen de filosofie van *damage control*. Laten we aanvaarden dat er fouten gebeuren waarop we moeten reageren, maar laten we niet de eerste de beste verklaring, ook al is zij goed bedoeld, onmiddellijk klakkeloos overnemen. We moeten eerst het onderzoek doen en dan pas oordelen. Deze oude waarheid werd al door de Grieken en de Romeinen verkondigd.

Iedereen heeft nu de mond vol van nieuwe vormen van democratie. Het zou goed zijn eens te onderzoeken hoe sommige vormen van democratie, ook door de burger, in hun edelste vorm kunnen worden beleefd. We leven nu in een maatschappij waarin het heel gemakkelijk is iemand «zwart te maken». Hij zal op zijn minst tien dagen door het slijk worden gesleurd en daarna ziet men wel. Dat is een zeer gevaarlijke maatschappij en ik vrees dat ze ver verwijderd is van wat men zo graag de nieuwe politieke cultuur noemt, maar dat is dan een doordenker.

WELKOM AAN SENATOR PIERRE-CLAUDE NOLIN,
ONDERVOORZITTER VAN DE QUAESTUUR VAN DE
CANADESE SENAAT

BIENVENUE AU SÉNATEUR PIERRE-CLAUDE NOLIN,
VICE-PRÉSIDENT DE LA RÉGIE INTERNE DU SÉNAT
CANADIEN

De voorzitter. — Dames en heren, ik verwelkom op de tribune senator Pierre-Claude Nolin, ondervoorzitter van de Quaestuur van de Canadese Senaat, op officieel bezoek in België.

Mesdames, messieurs, je salue à la tribune la présence du sénateur Pierre-Claude Nolin, vice-président de la Régie interne du Sénat canadien, en visite officielle en Belgique.

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER ANCIAUX AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN OVER «DE GESPANNEN RELATIE MET DE STAF VAN DE RIJKSWACHT EN DE VERHOUDINGEN BINNEN DE RIJKSWACHT ZELF»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. ANCIAUX AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'INTÉRIEUR SUR «LES RELATIONS TENDUES AVEC L'ÉTAT-MAJOR DE LA GENDARMERIE ET LES RELATIONS AU SEIN DE LA GENDARMERIE ELLE-MÊME»

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Anciaux, voor een repliek.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de voorzitter, de vice-eerste minister is vrij gedetailleerd ingegaan op al mijn opmerkingen, ook al heeft hij niet gearzeld om tegelijkertijd te slaan en te zalven. Ik verwijs hierbij naar de opmerking: «Ik heb soms de indruk dat er mensen zijn die voor het Octopusakkoord zijn, maar het tegelijkertijd erg moeilijk maken door de meest fantasmagorische veralgemeningen te maken.» Die «fantasmagorische» veralgemeningen hebben de aandacht van de vice-eerste minister toch voldoende kunnen wekken opdat hij er uitgebreid zou op ingaan. Ik dank hem daarvoor. Voor zover ik weet heeft een parlamentslid onder meer de taak om de bezorgdheden van de publieke opinie bij de politieke verantwoordelijken aan te kaarten. Als ik vragen stel over de rijkswacht, dan doe ik dit niet uit leedvermaak, maar uit bezorgdheid over het goed functioneren van de rijkswacht. Ik meen deze bezorgdheid ook bij de vice-eerste minister te ontwaren. Dat is ook logisch want een rijkswachtkorps dat niet goed functioneert is een gevaar voor de samenleving.

Als ik bepaalde feiten aanhaal, dan doe ik dit niet uit populistische overwegingen. Ik verwijs naar feiten waarvan de vice-eerste minister zelf heeft beweerd dat het normaal is dat ze tot problemen kunnen leiden, tot een gebrek aan enthousiasme of zelfs tot angst of tot het feit dat de gemoederen niet kunnen worden bedaard. We worden immers geconfronteerd met een belangrijk hervormingsproces. Ik kan dit dan ook heel goed begrijpen. Dit zal overigens niet alleen gelden voor de rijkswachters, maar voor alle 35 000 politieagenten.

Ik kan de vice-eerste minister echter niet bijtreden wanneer hij vergelijkend stelt dat elke bedrijfsleider ervan uitgaat dat in zijn bedrijf 5 % minder goede werknemers zijn.

De heer Van den Bossche, vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — Minder goede appels.

De voorzitter. — Kaf tussen het koren.

De heer Anciaux (VU). — Dit is misschien het geval in het bedrijfsleven, maar hier gaat het om gezagsgetrouwheid. Wij spreken hier niet over de privé-sector, maar over een zeer belangrijk controle-instrument voor de samenleving. In absolute cijfers gaat het om 900 rijkswachters die het kaf zouden kunnen zijn. De vice-eerste minister moet begrijpen dat ik mij hierover zorgen maak.

Natuurlijk is bronnenkritiek nodig. Het is echter niet altijd de taak van degene die de bron ontvangt om aan bronnenkritiek te doen. De vice-eerste minister heeft er zelf op gewezen dat bepaalde onderzoeken die door de heer De Baets werden aangehaald een aangelegenheid zijn voor de procureur des Konings. Overigens siert het de vice-eerste minister dat hij niet kon nalaten om zijn bedenkingen over de heer De Baets te uiten met het citaat dat «de onnozelen God zullen zien». Moet een politicus die dergelijke informatie krijgt, die informatie doorspelen? Moet hij de minister hierover op een rustige wijze, met de nodige ernst, ondervragen? Ook de minister moet zijn bronnen controleren. Bovendien moet

hij vermijden op een «gehiërarchiseerde» en gezagsgetrouwe wijze binnen de rijkswacht te functioneren. Terecht wijst hij erop dat zij op dit vlak worden geconfronteerd met de gevolgen uit het verleden, die aanleiding kunnen geven tot vreemde reacties. Ik verwacht van de minister van Binnenlandse Zaken dat hij zich hierboven plaatst en dat hij afstand neemt bij het beoordelen van de hiërarchie.

De vice-eerste minister beweert dat de rijkswacht een bovenmatig gemediatiseerd onderwerp is en dat alles wordt geloofd wat er wordt beweerd. Ik wil de aandacht erop vestigen dat bij de FBI de algemene methodiek wordt toegepast om alles te onderzoeken. Ik heb de vice-eerste minister schriftelijke vragen gesteld over dit onderwerp. Zelfs wat op het eerste gezicht fantastisch of onwaarschijnlijk lijkt, mag niet worden verwaarloosd. De waarheid kan slechts worden gevonden op voorwaarde dat alles wordt onderzocht.

Volgens de vice-eerste minister is er geen sprake van een conflict tussen hem en de rijkswachttop. Op het ogenblik van het ontslag van zijn voorganger, de heer Tobback, was ik in een debat verwickeld met de heer Erdman, de voorzitter van de SP waarvan ik veronderstel dat hij over betrouwbare informatie beschikt. Zijn evaluatie van de rijkswachttop was alleszins niet mals. De zogenaamde excuses waren voor hem totaal ongeloofwaardig en kwamen bovendien veel te laat. Het verheugt mij dat de vice-eerste minister loyaal en fair is tegenover de rijkswacht, maar het zou mij niet zinnen indien hij wordt verplicht tot het afleggen van een dergelijke verklaring.

De heer Van Keer heeft zijn excuses aangeboden. Het verwonderde mij dat de vice-eerste minister boos werd omdat ik hiermee lachte terwijl hij zelf heeft verklaard dat de heer Van Keer dom en gevaarlijk is. Ik vat de bewoordingen van de vice-eerste minister samen omdat ik mij niet zo mooi kan uiten als hij. Indien de heer Van Keer zijn excuses heeft aangeboden, moet dit worden bekendgemaakt, zoniet gaan de publieke opinie en het Parlement ervan uit dat hij zonder meer vrijuit gaat. De heer Hainaut heeft iemand ontmoet die slimmer is dan hij. Daarom heeft hij het dossier waarschijnlijk niet bezorgd. Dit is een geval van woordbreuk. Iemand die zich hieraan schuldig maakt, kan niet worden beschouwd als een gesprekspartner.

Twee elementen van de uiteenzetting van de vice-eerste minister hebben mij ten zeerste verrast. In de eerste plaats zou hij het Comité P de opdracht hebben gegeven een huiszoeking uit te voeren en het dossier in beslag te nemen.

De heer Van den Bossche, vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — Ik heb het woord huiszoeking niet uitgesproken. Ik heb wel gezegd dat ik het Comité P heb opgedragen de dossiers in beslag te nemen en dat er een onderzoek moest worden uitgevoerd op basis van deze dossiers.

De heer Anciaux (VU). — De vice-eerste minister heeft dus de opdracht gegeven het dossier op te eisen door er beslag op te laten leggen. Ik wist niet dat de vice-eerste minister het Comité P een opdracht tot inbeslagname kon geven. Het lijkt mij hoe dan ook vanzelfsprekend dat een dergelijk document door de gerechtelijke instanties in beslag moet worden genomen indien het elementen bevat die wijzen op schriftvervalsing.

Indien uit dat dossier blijkt dat er geen schriftvervalsing heeft plaatsgevonden, dan heeft de heer Hainaut een strafbaar feit gepleegd, namelijk het uiten van een valselijke beschuldiging of minstens het plegen van eerroof. Toch mag de vice-eerste minister zich in zijn enthousiasme er niet toe laten leiden, te verklaren dat de heer Hainaut fouten heeft gemaakt en dat hij ervoor zal moeten boeten. De vice-eerste minister weet vandaag nog niet of de heer Hainaut werkelijk fouten heeft begaan.

De heer Van den Bossche, vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — Als de heer Hainaut ervan overtuigd is in kennis te zijn van een misdrijf, dan moet hij de procureur des Konings daarvan op de hoogte brengen.

De heer Anciaux (VU). — Daarin hebt u gelijk.

De heer Van den Bossche, vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — Hij heeft niet het recht een opportuniteitsbeslissing te nemen en de procureur niet te verwittigen.

Dat rechtsprincipe moet de heer Hainaut kennen. Het is niet omdat hij bij een vakbond is, dat hij niet meer naar school moet gaan.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de vice-eerste minister, ik ben nooit zo scherp geweest.

De heer Van den Bossche, vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — Over de heer Hainaut ben ik uitermate scherp.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de voorzitter, de vice-eerste minister heeft beweerd dat de heer Hainaut twee fouten heeft gemaakt. Als hij over informatie beschikt dan moet hij ze doorgeven. Dat is juist. Dat hij bepaalde mensen vals zou hebben beticht, daarover kunnen we vandaag nog niet oordelen.

De heer Van den Bossche, vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — Van twee zaken één. Ofwel is de betichting terecht, dan is de grond van de zaak juist en heeft hij de fout gemaakt de zaak niet aanhangig te maken bij de procureur des Konings. Ofwel is de betichting niet terecht en dan ging hij op die manier in de fout. Voor hem ligt er geen goede weg meer open. Meer wil ik hem ook niet meedelen.

De heer Anciaux (VU). — Ik ben het er mee eens.

De voorzitter. — Mijnheer Anciaux, voor een repliek hebt u recht op vijf minuten spreektijd. U voert nu reeds gedurende acht minuten het woord. Mag ik u vragen te besluiten?

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de voorzitter, ik vind het aangenaam om eens niet tegen een muur te spreken. Die gelegenheid krijgen wij hier toch te weinig. Maar ik besluit.

Dat ook de vice-eerste minister zich zorgen maakt over extreemrechtse opvattingen, is goed om weten.

Op één vraag heeft hij echter niet geantwoord. Vindt de vice-eerste minister het normaal dat de BOB of andere diensten bij de rijkswacht een onderzoek voeren naar rijkswachters en dat die daarvan niets terugvinden in hun persoonlijk dossier? Is de vice-eerste minister daarvan op de hoogte? Is dit normaal? Indien dit niet normaal is, wat denkt hij daartegen dan te ondernemen?

Ik ben bezorgd voor het goed functioneren van onze politiediensten, maar het lijkt me vanzelfsprekend dat zij niet zo maar kunnen worden vergeleken met een bedrijf.

De heer Van den Bossche, vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — Mijnheer de voorzitter, ik deel de bezorgdheid van de heer Anciaux voor onze politiediensten. Voor het goed functioneren van de politie moeten wij inderdaad permanent bezorgd zijn.

Gelieve mij te verontschuldigen voor het ontbrekende antwoord betreffende de BOB. Het was niet mijn bedoeling om niet te antwoorden. Mocht de BOB dergelijke onderzoeken voeren, dan doet ze dat alleszins zonder daarvoor een opdracht te hebben gekregen. Zelf ben ik niet op de hoogte van dergelijke onderzoeken. Mocht dat zo zijn, dan moet daartegen onmiddellijk worden opgetreden, want dan zou het gaan om misbruiken van het ambt. Dat is een vorm van verloedering van de politiedienst.

Verder kan ik de heer Anciaux geruststellen; ik word nooit een onderdeel van de hiërarchie, daarvoor ben ik diep in mijn hart nog veel te veel anarchist.

Ik heb de heer De Baets nooit voor onnozel versleten. Als de heer De Baets echt zou geloven dat al die dossiers door alle betrokken procureurs-generaal gesloten zijn omwille van dat ene feit van het al dan niet vermelden van het al dan niet herkennen van de bewuste foto dan moet ik wel verwijzen naar dat citaat in de Bijbel. Ik denk echter niet dat de heer De Baets dat gelooft. Ik denk dat hij wijzer is.

Ik blijf erbij dat de heer Anciaux gelijk heeft wanneer hij zegt dat elke klacht moet worden onderzocht. Ik volg zijn stelling. Het is overigens mijn vaste gewoonte om alle klachten die ik ontvang te laten onderzoeken, welke functie ik ook bekleed. Iets niet onderzoeken omdat het weinig waarschijnlijk lijkt, strookt niet met mijn opvattingen. Onderzoek het en dan weten we waar we staan. De heer Anciaux kan erop rekenen dat ik telkens die lijn volg.

Ik heb de heer Van Keer niet verplicht iets bepaalds te zeggen. Ik heb hem duidelijk gemaakt wat ik van zijn optreden dacht, maar ik heb dat niet zo meteen willen bekendmaken. Vandaag heb ik dat wel gedaan, maar dit is dan ook het meest intieme forum dat ik mij kan indenken. Ik wil de heer Van Keer als persoon ook niet per se natrappen. Daar heb ik geen enkele reden voor. Hij heeft zich ongetwijfeld een beetje vergaloppeerd, maar verder heb ik geen reden om niet het nodige respect voor zijn activiteiten op te brengen.

De heer Hainaut is een andere zaak. In dat verband wil ik er wel op wijzen — ervan uitgaand dat dit wel een publieke vergadering is — dat de CCOD bij monde van zijn nationaal verantwoordelijke de rijkswachttop zijn excuses heeft aangeboden voor het optreden van de heer Hainaut. Indien het Comité P vindt dat het mijn opdracht niet moet uitvoeren, dan schrijf ik onmiddellijk de procureur des Konings aan, want ik wil een onderzoek, ik wil weten wat juist en niet juist is.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

VRAAG OM UITLEG VAN MEVROUW SÉMER AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN LANDS-VERDEDIGING OVER «KANKER VEROORZAAKT DOOR HAWK-LUCHTAFWEER»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE MME SÉMER AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE LA DÉFENSE NATIONALE SUR «LE CANCER CAUSÉ PAR LA DÉFENSE ANTIAÉRIENNE HAWK»

De voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Sémer.

Vice-eerste minister Van den Bossche antwoordt namens zijn collega.

Het woord is aan mevrouw Sémer.

Mevrouw Sémer (SP). — Mijnheer de voorzitter, mijn vraag betreft het risico op kanker door de Hawk-luchtafweer.

De vice-eerste minister heeft ons reeds medegedeeld dat hij de nodige opdrachten zal geven voor het instellen van een epidemiologisch onderzoek naar de al dan niet kankerverwekkende effecten van de niet-ioniserende straling van het Hawk-luchtafweer op militairen die er in het verleden bij tewerkgesteld waren. In de pers verscheen het bericht dat de fabrikant Hollandse Signaal Apparaten, heeft toegegeven dat het Hawk-systeem een kankerverwekkende ioniserende straling verspreidt en dat hiertegen pas loden bescherming werd aangebracht.

Ik heb dan ook de volgende vragen. Er is nu gebleken dat de radar niet alleen een bron is van niet-ioniserende straling — waarvan het kankerverwekkend effect nog niet werd aangetoond — maar ook van ioniserende straling, waarvan het kankerverwekkend effect bewezen en toegegeven is.

Houdt de vice-eerste minister in het licht van deze ontwikkeling nog vast aan een uitgebreid epidemiologisch onderzoek of kan een eenvoudiger en minder tijdrovend onderzoek nu volstaan? Dat laatste lijkt in het belang van de patiënten te zijn.

Is het niet aangewezen dit onderzoek aan te vullen met genetisch onderzoek en celonderzoek om vast te stellen of de radar verantwoordelijk is voor kanker gevallen?

In welk jaar werd de loden bescherming rond het systeem aangebracht en hoelang was het systeem voordien al in gebruik?

Hoeveel militairen, met inbegrip van dienstplichtigen, werden voor en na deze datum bij het Hawk-systeem tewerkgesteld?

Uit de persverklaringen blijkt dat de militaire autoriteiten niet op de hoogte waren van de kankerverwekkende ioniserende straling, maar de fabrikant wel. Is er, indien dit correct is, geen sprake van verzuim vanwege de fabrikant en kan Landsverdediging dan geen schadevergoeding eisen? Deze zou de slachtoffers ten goede kunnen komen.

Onlangs heeft de NAVO de vraag naar een grootschalig onderzoek afgewezen. Zal dit invloed hebben op de voortzetting van het Belgisch onderzoek?

De voorzitter. — Het woord is aan vice-eerste minister Van den Bossche.

De heer Van den Bossche, vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — Mijnheer de voorzitter, mijn collega Poncelet deelt mij mee dat hij in zijn antwoord niet terugkomt op de elementen die hij reeds heeft uiteengezet in zijn antwoorden op talrijke vragen die zowel in Kamer als Senaat werden gesteld. Hij vraagt mij tevens te herhalen dat hij niet alle publicaties waarover in de pers bericht werd, als wetenschappelijk juist beschouwt.

De Nederlandse firma Hollandse Signaal Apparaten die de radarsystemen produceert, heeft de dag na het verschijnen in de pers van informatie over ioniserende straling die samen met niet-ioniserende straling zou vrijkomen, een logenstraffing gepubliceerd. Na contact met de Nederlandse medische autoriteiten heeft collega Poncelet vastgesteld dat tot nu toe geen enkel element aanwezig is dat het vrijkomen van ioniserende straling met pathologisch effect staft.

De installatie van een loden bescherming gebeurde in het kader van het voortdurend opdrijven van de veiligheidsnormen en dus niet als gevolg van alarmerende berichten.

Collega Poncelet heeft de medische dienst van de Strijdmacht gevraagd dit aspect van dichtbij te onderzoeken in samenwerking met gespecialiseerde universitaire diensten. Gezien hij nog niet over resultaten beschikt, is het nog te vroeg nu reeds conclusies te trekken. Hij herhaalt echter dat elke persoon die twijfels heeft, gratis grondig kan worden gescreend en opgevolgd door de medische diensten voor arbeid die conform de wet zijn opgericht.

Indien tot slot blijkt dat de producent opzettelijk informatie heeft achtergehouden, zal collega Poncelet uiteraard de mogelijkheden onderzoeken om schadevergoeding te eisen ten voordele van de eventuele slachtoffers. Indien die mogelijkheid bestaat, zal hij daarvan onmiddellijk gebruik maken.

Hij voegt eraan toe dat het Belgisch onderzoek onafhankelijk van eventuele onderzoeken in andere NAVO-landen wordt uitgevoerd. Wel blijven we voor deze materie in contact met de andere landen via het medisch comité van de NAVO.

De voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Sémer.

Mevrouw Sémer (SP). — Mijnheer de voorzitter, ik dank de vice-premier voor het voorlezen van de verklaring van minister Poncelet. Toch ben ik enigszins ontgoocheld. Ik weet niet welke universitaire centra door de heer Poncelet werden geraadpleegd, maar ik ben naar de faculteit Geneeskunde en Farmacie van de VUB getrokken en meer bepaald naar de eenheid Menselijke Ecologie. Daar heeft men mij gevraagd bij de heer Poncelet zeer sterk aan te dringen op een celonderzoek en een genetisch onderzoek. Deze mensen vrezen immers dat een epidemiologisch onderzoek niet fijngevoelig genoeg is, aangezien het waarschijnlijk om kleine aantallen slachtoffers gaat en enkel een genetisch en celonderzoek uitsluitel kan geven. Een bevolkingsonderzoek volstaat dus niet.

Vice-eerste minister Poncelet heeft het altijd over ioniserende straling. Men kan inderdaad het verband niet bewijzen tussen ioniserende straling en kanker, maar iedereen weet dat bij onvoldoende bescherming ioniserende straling wel gevaarlijk is. In geval van twijfel is onderzoek door onafhankelijke instanties, daarmee bedoel ik onafhankelijk van het leger, noodzakelijk.

Bovendien heb ik geen antwoord gekregen op mijn vraag wanneer de loden bescherming werd aangebracht en het aantal militairen dat voor en na het aanbrengen van die bescherming aan het werk was.

Zodra blijkt dat de fabrikant informatie heeft achtergehouden zou daaraan gevolg worden gegeven. Nochtans heb ik in *NRC Handelsblad*, toch een respectabel blad, gelezen dat de fabrikant wel verklaarde dat er gevaarlijke straling vrijkwam. Waarom brengt men trouwens anders een loden bescherming aan ?

Als de NAVO geen grootschalig onderzoek wil instellen, dan vraag ik vice-eerste minister Poncelet daar toch op aan te dringen. De internationale pers geeft immers blijk van grote bezorgdheid om de ziekten, niet alleen kanker, en ziekteverschijnselen van militairen die met radarsystemen en in het bijzonder met de HAWK-afweersystemen hebben gewerkt.

De vice-eerste minister zal mij wellicht aanraden mijn bronnen goed en kritisch te bestuderen, maar uit de persberichten blijkt toch een heel grote bezorgdheid. Ik heb trouwens de indruk dat de openbare opinie in Nederland is wakker geschud en wel aandringt op onderzoek. Misschien kunnen België en Nederland samen bij de NAVO op een onderzoek aandringen. Iedereen weet natuurlijk dat er reusachtige schadeclaims mee gemoeid zullen zijn.

Ik ben ontgoocheld omdat mijn vragen onvoldoende zijn beantwoord. Ik zal zeker verdere stappen doen om aan de nodige informatie te geraken.

De voorzitter. — Het woord is aan vice-eerste minister Van den Bossche.

De heer Van den Bossche, vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — Mijnheer de voorzitter, ik heb het antwoord van minister Poncelet keurig afgelezen. Ook ik heb de indruk dat ik niet voor alle vragen een antwoord had. Ik zal de bijkomende vragen van mevrouw Sémer evenals haar bezorgdheid keurig meedelen aan minister Poncelet.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE MME DELCOURT-PÊTRE AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'INTÉRIEUR SUR «LES DIRECTIVES EUROPÉENNES OBLIGEANT LA BELGIQUE D'INFORMER LES CITOYENS EUROPÉENS NON BELGES DE LEURS DROITS RELATIVEMENT AUX ÉLECTIONS EUROPÉENNES ET COMMUNALES»

VRAAG OM UITLEG VAN MEVROUW DELCOURT-PÊTRE AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN OVER «DE EUROPESE RICHTLIJNEN DIE BELGIË VERPLICHTEN DE NIET-BELGISCHE BURGERS VAN DE EUROPESE UNIE IN KENNIS TE STELLEN VAN HUN RECHTEN MET BETREKKING TOT DE EUROPESE EN DE GEMEENTE-RAADSVERKIEZINGEN»

M. le président. — L'ordre du jour appelle la demande d'explications de Mme Delcourt.

La parole est à Mme Delcourt.

Mme Delcourt-Pêtre (PSC). — Monsieur le président, si je ne m'abuse, cet après-midi, la Chambre des représentants a adopté la modification de l'article 8 prévoyant la participation des Européens aux prochaines élections communales et je m'en réjouis. Toutefois, je suis quelque peu déçue du report dans le temps de la participation des non-Européens aux élections. Mais tel n'est pas l'objet de la présente demande d'explications.

Selon moi, il est de notre responsabilité politique qu'un maximum de citoyens européens participent aux élections dans notre pays, qu'il s'agisse des élections européennes ou des élections

communales. Pour les élections européennes, il nous reste à peine huit mois pour nous préparer à l'organisation pratique du vote des Européens.

Monsieur le vice-premier ministre, vous n'ignorez pas que la participation des citoyens non belges aux dernières élections européennes a été désastreuse : sur près de 500 000 électeurs potentiels, 24 000 seulement ont exercé leur droit de vote. Il est donc important de prévoir des incitants afin d'améliorer leur taux de participation. La directive européenne ne manque pas d'ambiguïté sur la façon d'organiser les élections. Peut-être est-ce parce que notre pays est le seul en Europe à prévoir une obligation de vote. La directive énonce en effet, en son article 8b, qu'«il y a application du principe d'égalité et de non-discrimination entre les citoyens nationaux et les non-nationaux». Mais par ailleurs, elle prévoit qu'il importe de respecter la liberté de ces citoyens de participer ou non aux élections municipales dans l'État membre de résidence. En son article 7, elle laisse entendre que l'obligation de vote est en quelque sorte prévue au second degré, puisqu'elle s'applique aux citoyens qui se sont inscrits sur les listes électorales.

Étant donné cette différence de traitement entre citoyens belges et autres citoyens européens, un effort tout particulier devrait, selon moi, être consenti par les instances politiques, par le gouvernement, pour rapprocher, autant que possible, les situations de tous les futurs électeurs, qu'ils soient belges ou européens. D'ailleurs, la proposition de loi que j'avais déposée en vue des élections communales prévoyait que les citoyens qui pouvaient exercer leur droit de vote sur le lieu de résidence, soient inscrits d'office sur les listes électorales, un délai étant prévu pour permettre à ceux qui ne souhaitaient pas voter de communiquer leur décision. J'avais en quelque sorte inversé la démarche afin de garantir, dans la mesure du possible, cette incitation à l'exercice du droit de vote.

Monsieur le vice-premier ministre, je voudrais savoir quelles initiatives le ministère de l'Intérieur pourrait prendre en vue de favoriser au maximum l'inscription des Européens sur les listes électorales. Avez-vous l'intention de prévoir une longue période d'inscription pour les Européens désireux d'exercer leur droit de vote ?

Prévoyez-vous une publicité importante pour permettre à ces citoyens de bien connaître leurs droits en matière de vote ? Avez-vous l'intention d'accorder un soutien aux organisations d'immigrés ou de belgo-immigrés qui sont spécialisées et reconnues comme responsables de la prise de conscience, de la sensibilisation et de l'information à la citoyenneté des personnes d'origine étrangère ?

Est-il possible d'envisager que les communes soient obligées d'inviter tous les citoyens européens à venir voter ? Ce serait un incitant fort de la part de l'autorité publique.

Il serait peut-être aussi intéressant de prévoir des démarches en ce qui concerne l'inscription sur des listes électorales afin que celle-ci soit valable à la fois pour les élections européennes et pour les élections communales suivantes.

À mes yeux, la citoyenneté relève de l'éducation permanente et un effort particulier doit être fait pour que la majorité, sinon la totalité, des citoyens européens puisse participer au vote dans notre pays lors des prochaines élections européennes et des élections communales.

M. le président. — La parole est à M. Van den Bossche, vice-premier ministre.

M. Van den Bossche, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur. — Monsieur le président, la directive 93/109/CEE date du 6 décembre 1993 et n'a été transposée dans la loi du 23 mars 1989 relative à l'élection du Parlement européen que par la loi du 11 avril 1994.

Étant donné que la liste des électeurs pour cette élection devait légalement être déjà arrêtée au 1er avril 1994, la directive a été commentée et appliquée par la circulaire du 27 janvier 1994 et publiée au *Moniteur belge* du 2 février 1994.

Cette circulaire invite les communes à donner la publicité nécessaire à cette directive pour que les citoyens européens s'inscrivent sur cette liste. En outre, une publicité a été faite par le ministre de

l'Intérieur au moyen d'un dépliant. De même, une campagne d'information a été lancée par le ministre des Affaires européennes de l'époque.

Par conséquent, une campagne d'information relative au «Droit de vote européen» a été menée, et ce malgré la courte période entre l'adoption de la directive et l'arrêt de la liste des électeurs.

En outre, l'article 12 dispose uniquement que l'État membre de résidence doit informer «en temps utile et dans les formes appropriées» les citoyens européens des dispositions de cette directive sans autres obligations formelles.

Pour ce qui concerne la manière de voter et de voter valablement pour l'élection du Parlement européen, celle-ci est identique pour les Belges et les citoyens européens: ils reçoivent le même bulletin de vote de couleur bleue dans les bureaux de vote traditionnels ou le même type de carte magnétique dans les bureaux de vote automatisés et doivent exprimer leur suffrage de la même façon que les Belges pour voter valablement.

Le citoyen européen a le choix de s'inscrire sur une liste électorale belge; toutefois, dès qu'il est inscrit sur la liste des électeurs, il est également obligé de voter et les pénalités prévues par le Code électoral pour l'électeur absent lui sont également applicables. De même, le citoyen européen ne peut plus se faire radier de la liste des électeurs pendant la période qui va de l'arrêt de la liste des électeurs, c'est-à-dire le 1er avril de l'année de l'élection, jusqu'au jour du vote.

Le ministère de l'Intérieur prévoit au début de 1999 une campagne d'information vaste et appropriée concernant les élections, le cas échéant avec le Service fédéral d'information, pour atteindre le plus de citoyens européens possible et les amener à s'inscrire sur la liste électorale pour le Parlement européen. Les communes seront également invitées à y donner la publicité nécessaire.

Les informations destinées aux électeurs pour l'élection européenne de 1999 se fondent sur une autre directive et ne peuvent dès lors pas être utilisées automatiquement pour les élections communales d'octobre 2000: le citoyen européen doit préalablement pouvoir conserver son choix de voter ou non lors des élections communales.

M. le président. — La parole est à Mme Delcourt.

Mme Delcourt-Pêtre (PSC). — Monsieur le président, je remercie le vice-premier ministre mais j'aurais voulu obtenir une précision supplémentaire.

M. le vice-premier ministre dit que pour les élections européennes, la procédure de vote est tout à fait la même qu'en ce qui concerne les citoyens belges. Les citoyens européens seraient donc appelés à voter d'office comme les citoyens belges. La procédure serait donc différente de celle qui était en vigueur pour les élections européennes précédentes où ils étaient appelés à s'inscrire et ce, vous l'avez souligné, monsieur le vice-premier ministre, dans un court délai.

M. Van den Bossche, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur. — Les citoyens européens devront à nouveau s'inscrire, et ce avant le 1er avril 1999. Une fois inscrits, ils doivent voter. L'inscription crée l'obligation de vote.

Mme Delcourt-Pêtre (PSC). — Une information particulière sera-t-elle dispensée afin de les inviter à s'inscrire avant cette date ?

M. Van den Bossche, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur. — Nous mènerons une vaste campagne d'information dès le début de l'année prochaine, une campagne qui s'adressera spécifiquement aux citoyens européens qui résident en Belgique.

Mme Delcourt-Pêtre (PSC). — Pourront-ils s'inscrire à n'importe quel moment avant le 1er avril, y compris maintenant ?

M. Van den Bossche, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur. — Ils peuvent s'inscrire quand ils le souhaitent avant le 1er avril et éventuellement dès maintenant, bien que les dispositions nécessaires ne soient pas encore prises. S'ils en expriment la volonté auprès de l'administration, la commune doit déjà en prendre note. La loi existe et les citoyens européens ont le droit de la faire appliquer.

Mme Delcourt-Pêtre (PSC). — Je vous remercie de cette précision, monsieur le vice-premier ministre.

Par ailleurs, nous suggérons que des mouvements d'éducation permanente puissent être aidés dans leur démarche de sensibilisation des populations d'origine étrangère qui vont voter. Le ministère de l'Intérieur pourrait-il examiner cette possibilité ?

M. Van den Bossche, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur. — Je suis favorable à l'examen de cette proposition. Les mouvements concernés peuvent s'adresser à mes services.

M. le président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

Mesdames, messieurs, notre ordre du jour est ainsi épuisé.

Onze agenda voor vandaag is afgewerkt.

Le Sénat se réunira le jeudi 29 octobre 1998 à 15 heures.

De Senaat vergadert opnieuw op donderdag 29 oktober 1998 om 15 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(La séance est levée à 18 heures.)

(De vergadering wordt gesloten om 18 uur.)